

Proiect:
Aprobat:
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr. ____ din 21 decembrie 2015

Curtea de Conturi a Republicii Moldova

RAPORTUL
auditului de conformitate a exercițiului bugetar și gestionării
patrimoniului public în cadrul unităților administrativ teritoriale din
raionul Orhei pe perioada 2014

Decembrie 2015

INTRODUCERE

Prezenta misiune de audit a fost realizată în temeiul prevederilor art.28 și art.31 din Legea nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2015, avînd drept scop determinarea, dacă autoritățile publice locale din raion: au respectat legalitatea și regularitatea în procesul bugetar; au identificat/evaluat/fundamentat potențialul economic, respectiv baza de impozitare aferente formării veniturilor publice; au gestionat cheltuielile bugetare în mod legal/regulamentar; au raportat în mod corespunzător, precum și au asigurat gestionarea și integritatea patrimoniului public.

Informațiile de rigoare privind raionul Orhei, cadrul normativ și legislativ aferent (care vizează bazele juridice, organizatorice și financiare de constituire și utilizare a bugetului raionului, evidența contabilă în cadrul autorităților publice supuse auditării, precum și derularea procesului bugetar) sînt expuse în Anexa nr.1 la prezentul Raport de audit. Anexa nr.2 cuprinde contextul general privind executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT, iar obiectivele auditului, domeniul de aplicare și metodologia sînt prezentate în Anexa nr.3. Cu titlu informativ, datele-cheie sintetizate privind exercițiul bugetar 2014 sînt expuse în Anexele nr.4-7, iar Anexele nr.8-10 conțin informațiile cu privire la neregulile și abaterile sintetizate pe obiectivele de audit.

CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

OBIECTIVUL I: A elaborat și a executat UAT partea de venituri a bugetelor în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu alte acte normative în vigoare?

Potrivit prevederilor legale², executorii (ordonatorii) principali de buget/autoritățile executive ale UAT sînt responsabili(e) de elaborarea propunerilor proiectului de buget, de fundamentarea și veridicitatea datelor, indicilor și altor informații în a căror bază este elaborat bugetul respectiv. Din aceste considerente, administrația locală, în ansamblu, și autoritățile de resort, în special, au obligația să aplice instrumente analitice pentru inventarierea și evaluarea materiei impozabile aferente formării impozitelor și taxelor, inclusiv a celor proprii.

Contrar acestui deziderat, constatările de audit relevă că AAPL din raion nu au urmărit obiectivul extinderii și consolidării bazei de impozitare, astfel nepreocuparea în cauză a limitat sursele de formare a finanțelor teritoriilor administrate, acestea fiind compensate din contul sporirii volumului de transferuri din bugetul de stat. În acest sens, auditul, urmare estimărilor părții de venituri a bugetelor locale, a constatat subevaluări la 28 categorii de impozite și taxe. Ca urmare, la aceste impozite/taxe au fost încasate mijloace cu 15,8 mil.lei, mai mult față de veniturile aprobate și cu 14,0 mil.lei ca parametrii precizați, din care ponderea cea mai mare revine impozitului pe venitul reținut la sursa de plată – 5,8 mil.lei, impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător – 4,3 mil.lei, impozitului pe venitul reținut din suma dividendelor

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

² Art.31 alin.(1) lit.a) și art.33 alin.(6) lit.a) din Legea privind finanțele publice locale nr.397-XV din 16.10.2003 (în continuare – Legea nr.397-XV din 16.10.2003).

achitate – 1,4 mil. lei. Totodată, la 14 categorii de impozite/taxe au fost acumulate venituri diminuate în sumă de 2,2 mil. lei față de cele aprobate și în sumă de 0,4 mil. lei față de cele precizate.

În raport cu indicii aprobați, 19 UAT³ au acumulat venituri supraplan în sumă de 14,8 mil. lei, iar 20 UAT⁴ nu au asigurat colectarea veniturilor în sumă de 1,0 mil. lei, cauza fiind prognozarea vulnerabilă a părții de venituri a bugetelor UAT.

Deficiențele în procesul de planificare și execuție a veniturilor sporește dependența UAT din raion de transferurile din bugetul de stat pentru susținerea financiară a teritoriului, precum și constituie un impediment major în dezvoltarea instituțională a AAPL privind sporirea veniturilor proprii, reducând capacitatea lor de a finanța cheltuielile de interes public, pentru dezvoltarea teritoriilor.

Principalele cauze ce au condus la producerea abaterilor constatate la compartimentul venituri sînt: neasigurarea unui control intern adecvat, în conformitate cu prevederile regulamentare⁵, care să asigure condițiile optime pentru evaluarea, stabilirea, urmărirea și încasarea integrală a veniturilor proprii ale entităților publice; neîndeplinirea atribuțiilor în domeniu de către personalul de specialitate, precum și de către managementul entităților verificate, care nu au asigurat fundamentarea veniturilor bugetului local la nivelul real de încasare.

✓ Autoritățile locale nu au depus eforturile necesare nici pentru administrarea prudentă a plăților calculate, astfel restanța la bugetul UAT a crescut la 01.01.2015 comparativ cu 01.01.2014 cu 697,3 mii lei, fiind înregistrată în sumă totală de 5723,6 mii lei.

Punctele slabe generatoare de nereguli și riscuri sînt expuse în subcapitolele ulterioare ale prezentului Raport de audit, fiind formulate și recomandările de rigoare pentru remedierea acestora.

➤ ***Modul de identificare/evaluare a materiei/bazei de impozitare, respectiv, proiecțiile fiscal-bugetare analitic nefundamentate indică asupra unor carențe semnificative, fapt ce influențează plenitudinea și sustenabilitatea veniturilor bugetare.*** Astfel, veniturile respective nu au fost estimate la nivelul lor real, reieșind din constatarea, evaluarea și inventarierea materiei impozabile; pe baza de impozitare în funcție de care se calculează impozitele și taxele aferente; pe baza evaluării serviciilor prestate și veniturilor obținute din acestea, precum și pe baza altor elemente specifice, în scopul evaluării corecte a veniturilor.

În susținerea celor menționate, se atestă următoarele:

- ***Modalitatea de estimare/prognozare a veniturilor bugetare din impozitul pe venit necesită îmbunătățiri esențiale.***

Din totalul veniturilor proprii planificate în anul 2014, ponderea cea mai mare de 43,4 % revine veniturilor provenite din „Impozitul pe venitul de la persoanele fizice” (cap111.01-09). În perioada de gestiune, pentru acest impozit au fost estimate, aprobate și realizate venituri în sumă, respectiv, de 34455,8 mii lei, de 37800,0 mii lei

---

³Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁴Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁵ Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23.09.2010 (în continuare – Legea nr.229 din 23.09.2010); Standardele naționale de control intern în sectorul public, aprobate prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.51 din 23.06.2009; Manualul de management financiar și control.

și de 37353,6 mii lei (sau cu 446,4 mii lei mai puțin ca cele aprobate). Totodată, în urma analizei datelor în aspectul executorilor de buget, auditul a constatat diferențe semnificative privind executarea veniturilor din impozitul nominalizat față de aprobat, nivelul executării variind de la 68,4% pînă la 179,1%⁶.

În temeiul art.19 alin.(2) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, bugetul UAT se elaborează de către autoritatea executivă a acesteia, ținîndu-se cont de prognozele macroeconomice, principiile de bază ale politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pe anul următor și de unele momente specifice de calculare a transferurilor care se prognozează a fi alocate de la bugetul de stat, reflectate în Notele metodologice⁷. Potrivit Notelor menționate, calculele impozitului pe venitul persoanelor fizice urmau a fi efectuate reieșind din prognoza creșterii salariului mediu nominal lunar și din estimările fondului de remunerare a muncii pe UAT, avînd ca bază datele organelor teritoriale de statistică privind salariul mediu lunar pe anul 2012, salariul mediu lunar pe genuri de activități economice și pe forme de proprietate, precum și estimările scontate ale AAPL la acest impozit pentru anul 2013. De menționat că organele statistice, fiscale și economice nu dispun de date complete pentru întocmirea calculelor conform indicațiilor metodologice ale MF, ceea ce a condiționat o evaluare neautentică a veniturilor din impozitul pe venit din salariu. Ca urmare, în perioada audiată, în cadrul estimărilor bazei de impozitare a venitului menționat, DF s-a bazat doar parțial pe datele IFS, fiind utilizate doar numărul mediu incomplet de salariați (calcularea salariului mediu), iar pentru celelalte date – privind repartizarea numărului salariaților după mărimea venitului obținut și fondul de remunerare a muncii acestora, nefiind prezentate auditului fundamentările de rigoare. Astfel,

✓ informațiile privind salariul mediu lunar pe raionul Orhei, din baza de date pe anul 2012 a organului raional de statistică, prezentate la solicitarea echipei de audit, cuprind numai întreprinderile care au fost selectate de BNS, nedispunînd de informația pe APL satelor/comunelor în particular. Deaceia, veniturile din impozitul dat au fost estimate de către DF și unele UAT⁸ în lipsa confirmărilor privind estimarea veniturilor respective, altele⁹ aprobînd venituri diferite comparativ cu cele estimate. Prin urmare, potrivit explicațiilor specialiștilor din cadrul DF, la estimarea veniturilor AAPL ale UAT din raion s-au limitat doar la informațiile privind încasările anilor precedenți. Astfel, pentru prognozarea impozitului pe venitul din salariu pe anul de referință, DF a luat în calcul datele cu privire la numărul mediu scriptic de 13219 persoane, deși, conform datelor¹⁰ prezentate de către Casa teritorială de Asigurări Sociale Orhei, la solicitarea echipei de audit, numărul mediu scriptic al salariaților pe anul 2012 a constituit 16286 de persoane, sau cu 3067 mai mult, iar acest indice raportat la anul 2014 a atins cifra de 16655 persoane, depășind cu 26% indicatorul prognozat, ceea ce a afectat corectitudinea prognozei veniturilor bugetare;

---

⁶Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁷Note metodologice privind elaborarea de către AAPL a proiectelor de buget pe anul 2014 și a estimărilor pe anii 2015-2016, remise prin circulara Ministerului Finanțelor nr.06/2-7 din 14 iunie 2013 (în continuare – Notele metodologice).

⁸Primăria com. Seliște.

⁹Primăriile or. Orhei și sat. Peresecina.

¹⁰Din formularul 4-BASS, care ee prezintă de către toți angajatorii.

✓ estimarea veniturilor din impozitul pe venitul din salariu s-a efectuat în lipsa informațiilor privind raportul dintre veniturile colectate, sumele calculate și restanțele/plățile în plus la impozitul în cauză, acestea avînd influență directă asupra corectitudinii prognozelor efectuate doar în baza executării scontate a veniturilor.

Prin urmare, conform calculelor DF, înaintate MF în 2014, suma estimată a impozitului pe venit din salariu pentru anul 2014 a constituit 34,5 mil. lei. În urma verificărilor suplimentare, MF a ajustat potențialul local la venitul respectiv la suma de 37,8 mil. lei (sau cu 3,3 mil. lei mai mult).

În sensul celor evocate, se relevă că AAPL (de nivelurile I și II) au efectuat calculele prognozei impozitului pe venitul din salariu în lipsa justificărilor de rigoare, avînd în calitate de repere ale estimării și prognozării veniturilor datele privind executarea veniturilor realizate la această categorie în anii precedenți, ajustate la estimările indicatorilor macroeconomici stabilite în Notele metodologice.

• *Evaluările privind baza de impozitare aferentă impozitului pe venitul persoanelor juridice (cap.111/20; cap.111/21; cap.111/22 și cap.111/23)¹¹ nu întrunesc substanța de analiză economică a componentelor materiei impozabile, ca rezultat proiecțiile fiscal-bugetare fiind neconcludente și nefundamentate.* Astfel, conform Notelor metodologice, ca bază pentru calcularea sumei venitului impozabil servesc datele obținute la prelucrarea de către organele fiscale teritoriale a formularelor VEN 08 și VEN 12 „Declarația cu privire la impozitul pe venit” pe anii 2012-2013, precum și indicatorii macroeconomici, unul dintre care este creșterea produsului intern brut în termeni nominali. Probele de audit denotă că, deși executarea impozitului pe venitul persoanelor juridice (cap. 111/20-23) pentru anii 2012-2013 a constituit, respectiv, 18,2 mil. lei și 25,5 mil. lei, veniturile din sursa nominalizată pe anul 2014 au fost estimate de către DF în sumă de 19,5 mil. lei, fiind aprobate în sumă de 20,8 mil. lei, sau cu o depășire de circa 13,1% (față de anul 2012) și o diminuare de 17,6 %, (față de anul 2013), pe cînd realizarea acestora a constituit în total suma de 31,6 mil. lei, sau la nivel de 152,0%. În acest sens, auditul relevă că una din cauzele care au generat diferențele evocate este lipsa informațiilor necesare, atît la organul fiscal, cît și la AAPL de nivelul II. Astfel,

✓ lipsesc informațiile cu privire la evoluția veniturilor calculate în perioada de pînă în 2012, deoarece calcularea impozitului spre plată la buget a fost stabilită cu începere din 01.01.2012 conform Legii nr.267 din 23.12.2011¹². Ca urmare, absența datelor pe o perioadă mai îndelungată afectează punctualitatea prognozei bugetare;

✓ DF, AAPL (de nivelul I și II) și contribuabilii din teritoriul administrat nu au stabilit o comunicare eficientă în vederea schimbului de informații cu privire la programul de activitate al agenților economici în anul pentru care se elaborează prognoza bugetară, ceea ce ar contribui la estimarea argumentată a veniturilor publice.

Deficiențele menționate au avut ca impact diminuarea nejustificată a veniturilor proprii doar la acest impozit cu 10,8 mil. lei, fapt ce a dus la stabilirea

¹¹ Cap.111.20 „Impozitul pe venit reținut la sursa de plată”; 111.21 „Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător”; 111.22 „Impozitul pe venit reținut din suma dividendelor achitate”; 111.23 „Impozitul pe venitul din activitatea operațională”.

¹² Art.V alin.6 din Legea nr.267 din 23.12.2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

incorectă a relațiilor între bugetul de stat, cu bugetul raional privind susținerea financiară a teritoriului.

➤ *AAPL ale UAT din raion nu au demonstrat un interes pe măsură privind estimarea, calcularea și colectarea completă la buget a impozitelor pe proprietate (funciar și pe bunurile imobiliare). Totodată, nerespectarea cadrului legal/regulator, monitorizarea inefficientă a procesului de evaluare și colectare a veniturilor, precum și lipsa unor proceduri ale controlului intern au determinat nerealizarea conformă a veniturilor din impozitele menționate.*

- Estimarea de către primăriile auditate¹³ a veniturilor din impozitele pe proprietate în lipsa informațiilor necesare a generat în unele cazuri rectificări a planului aprobat, neîncasarea veniturilor planificate, iar în alte cazuri supraîncasarea lor. Astfel, pentru anul 2014, încasările din *impozitele pe proprietate* în BUAT au fost aprobate în sumă de 8,5 mil lei, fiind precizate și realizate în sumă, respectiv, de 8,4 mii lei. Aceste impozite sînt relativ stabile, mărimea lor fiind condiționată de plenitudinea datelor de care dispun UAT, organele cadastrale și cele fiscale cu privire la baza de impozitare a impozitului respectiv. Totodată, nerespectarea cadrului legal/regulator, monitorizarea inefficientă a procesului de evaluare și colectare a veniturilor, fără a efectua o analiză profundă, precum și lipsa unor proceduri ale controlului intern au determinat nerealizarea conformă a veniturilor din impozitele menționate.

Din cauza lipsei unui registru complet al deținătorilor de bunuri imobiliare existente într-o UAT, cu indicarea valorii evaluate sau neevaluate (costului acestora), persoanelor și bunurilor care sînt scutite de achitarea impozitului, la estimarea veniturilor provenite din impozitele pe proprietate s-au întîmpinat dificultăți. AAPL din raion nu sînt preocupate de ținerea evidenței cantitativ-valorice și cadastrarea fondului imobiliar în scopuri fiscale. De asemenea, AAPL ale UAT nu dețin informații privind terenurile evaluate și cele neevaluate aferente impozitării. La fel, nici Organul cadastral nu dispune de o informație exhaustivă ce ar permite o evaluare corespunzătoare a materiei/bazei impozabile pentru impozitul pe bunurile imobile pe fiecare UAT. Astfel, OCT Orhei nu deține o informație sistematizată privind costul total al bunurilor imobile evaluate în scopuri fiscale. Totodată, această instituție nu dispune de o sinteză concludentă a datelor privind numărul de bunuri imobile care n-au fost evaluate. Această situație denotă din start că, din cauza folosirii unor date incomplete sau denaturate, estimarea corectă a veniturilor atît de către primării, cît și de către DF era reprobabilă.

- *AAPL din raion nu dețin o informație exhaustivă privind fondul funciar aflat în proprietatea sa și modul de utilizare a acestuia, ceea ce determină folosirea neautorizată a terenurilor proprietate publică locală și neîncasarea plăților cuvenite.* Cauza principală a acestor nereguli este nedelimitarea terenurilor proprietate publică a statului, a UAT din domeniul public și cel privat. Totodată, se relevă că primăriile¹⁴ supuse auditării nu dețin informația juridică și tehnico-economică sistematizată în Registrul cadastral al deținătorilor de terenuri, conform Anexei nr.1 din

---

¹³Primăriile or. Orhei, com. Step-Soci com. Selește sat. Peresecina.

¹⁴Primăriile or.Orhei-289 ha, com. Step-Soci-17 ha și sat. Seliște-667,33 ha.

Regulamentul aprobat prin HG nr.24 din 11.01.1995¹⁵. De menționat că, potrivit dărilor de seamă funciare, aceste primării dispun de terenuri din fondul de rezervă cu suprafața totală de 956,33 ha, care pînă la desfășurarea auditului nu erau delimitate. Iresponsabilitatea angajaților primăriilor menționate privind stabilirea subiectului impunerii a determinat neimpozitarea terenurilor respective, nefiind încasate venituri, doar pentru anul 2014, de circa **95,2** mii lei¹⁶ - impozitul funciar.

La aprobarea bugetului local pentru anul 2014, primăria sat. Peresecina nu a asigurat estimarea autentică a bazei impozabile la impozitul funciar, veniturile la acest compartiment fiind diminuate cu 60,4 mii lei¹⁷, totodată nefiind încasate venituri din această sursă în sumă de 40,0 mii lei. Mai mult decît atît, în cadrul controlului tematic privind corectitudinea administrării impozitelor și taxelor locale, verificarea soldurilor la situația de 31.12.2014 din conturile personale pentru impozitul funciar și pe bunurile imobiliare, efectuat la primăria sat. Peresecina de către IFS Orhei, s-a constatat întocmirea neadecvată a dărilor de seamă fiscale (Funj-13 și BIPF-1), fiind calculat adăugător impozitul funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la Gospodăriile Țărănești în sumă de 7,8 mii lei¹⁸.

Situațiile menționate au fost cauzate de pasivitatea vădită a angajaților primăriilor referitor la constituirea bazei de date cu privire la obiectii și subiecții impozabili, prin ajustarea datelor evidenței funciare.

• Lipsa de control și monitorizarea inefficientă din partea unor AAPL au cauzat calcularea incorectă și neîncasarea completă a impozitului pe bunurile imobile.

Astfel,

✓ la primăria or. Orhei, veniturile din impozitul pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice-cetățeni din valoarea estimată (cap.114.14) au fost evaluate și aprobate pentru anul 2014 în conformitate cu sumele calculate în SIA „Cadastrul fiscal” în anul 2013 (731,3 mii lei) și cu 34,9 mii lei mai mult față de calculele anului 2012, încasările la acest impozit constituind cu 74,3 mii lei mai puțin, sau în mărime relativă de 89,8 la sută. Prin contrapunerea datelor incluse la estimarea veniturilor din acest impozit, conform calculului impozitului pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice, auditul a constatat că acestea nu corespund cu datele din evidența analitică din sistemul informațional. Astfel, conform datelor din sistem suma înlesnirilor acordate în conformitate cu art. 283 din Codul fiscal¹⁹ (pe fiecare beneficiar de scutire) constituie 307,9 mii lei, însă în calcul suma impozitului a fost diminuată cu 846,8 mii lei, sau cu 538,9 mii lei mai mult. Ca urmare, veniturile estimate din sursa nominalizată au fost diminuate. Totodată, se relevă că, la 01.01.2015, restanța la impozitul respectiv a constituit 51,5 mii lei, fiind în creștere față de 01.01.2014 cu 37,6 mii lei;

✓ în urma verificărilor selective a veniturilor încasate din impozitele pe proprietate, cu ieșirea la fața locului, misiunea de audit relevă că bunurile imobile cu

¹⁵ Regulamentul cu privire la conținutul documentației cadastrului funciar, aprobat prin HG nr.24 din 11.01.1995.

¹⁶ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

¹⁷ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

¹⁸ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

¹⁹ Legea nr.1163 din 24.04.1997 „Codul fiscal” (în continuare – Codul fiscal).

destinație locativă din s.Persecina și com. Step-Soci sînt impozitate la prețuri simbolice. Contrar prevederilor regulamentare²⁰, primăriile respective nu dispun de confirmarea valorii bunurilor imobile. Prin urmare, 15 bunuri imobile din s. Persecina (în 2 niveluri) și 17 din com. Step-Soci au fost impozitate în mărime de la 19 pînă la 67 lei și, respectiv, de la 8 pînă la 110 lei. De menționat că persoanele responsabile de calcularea impozitelor din cadrul primăriilor s.Persecina și com. Step-Soci nu au ținut cont de faptul că suprafața totală a unor bunuri imobile depășește 100 m² și nu au majorat cotele concrete stabilite ale impozitului pe bunurile imobile de 1,5 ori, după cum prevede cadrul legal²¹ în vigoare, ceea ce denotă lipsa de control din partea SCITL din cadrul primăriei privind estimarea exhaustivă a bunurilor imobile. Totodată, se relevă că urmare a lipsei valorii reale de piață și a suprafeței reale a obiectelor impozitării, auditul nu a avut posibilitatea de stabili veniturile neîncasate din acest impozit, care constituie o sursă de venituri semnificative;

✓ deși, potrivit art.278 din Codul fiscal, obiecte ale impunerii sînt construcțiile aflate la etapa de finisare de 50% și mai mult, rămase nefinisate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, AAPL nu țin evidența acestora, ÎS „Cadastru” nu efectuează evaluarea lor în scopuri fiscale, iar SCITL din UAT, respectiv, nu le impozitează. În pofida cerințelor regulamentare, AAPL nu și-au asumat responsabilitățile în scopul eficientizării impozitării tuturor bunurilor imobile amplasate în teritoriul administrat de către acestea, astfel neasigurînd implementarea procedurilor aferente identificării construcțiilor menționate și comunicării cu organul cadastral în acest sens, conform responsabilităților atribuite prin Legea nr.267 din 29.11.2012²². Prin urmare, în urma verificărilor selective, echipa de audit a stabilit că AAPL or. Orhei nu au acumulat și prezentat OCT informațiile necesare pentru evaluarea în scopuri fiscale și impozitarea regulamentară a 2 construcții și a unui garaj cu suprafața, respectiv, de 227,9 m², 103 m² și 34,5 m², precum și a terenurilor, respectiv, de 0,1298 ha, 0,0601 ha și 0,3626 ha. Ca urmare, veniturile neîncasate în bugetul local au constituit circa 3,5 mii lei anual²³.

Analogic cazurilor descrise mai sus, pe teritoriul orașului sînt mai multe bunuri care nu se impozitează (construcții, garaje etc.), deaceia, echipa de audit a solicitat primarului or. Orhei și șefului IFS Orhei constituirea unei comisii pentru petrecerea inventarierii terenurilor și bunurilor imobile cu stabilirea celor care nu sînt impozitate. Însă, pînă la finele auditului, comisia instituită nu a prezentat auditului careva documente care confirmă petrecerea inventarierii, prezentînd doar că a fost înaintată o adresare către Inspecția de Stat în Construcții pentru a solicita informația despre construcțiile neautorizate și nefinalizate pe teritoriul or. Orhei.

Cazuri de nestabilire și necalculare a impozitului pe bunurile imobile au fost admise și la primăriile sat. Persecina, com. Step-Soci și Selește, care nu au întreprins măsurile de rigoare în vederea identificării și impozitării a 9 bunuri imobile cu grad înalt de execuție;

²⁰Regulamentul-tip privind serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriei, aprobat prin HG nr.998 din 20.08.2003 (în continuare – Regulamentul-tip aprobat prin HG nr.998 din 20.08.2003).

²¹ Legea nr.1056-XIV din 16.06.2000 pentru punerea în aplicare a Titlului VI din Codul fiscal.

²² Legea privind monitoringul bunurilor imobile nr.267 din 29.11.2012.

²³ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

✓ deși, potrivit informației primăriei Orhei sînt înregistrate mai multe (903) „obiecte invalide” cu valoarea estimată de 50452,7 mii lei, primăria or. Orhei nu a întreprins măsuri suficiente pentru a identifica proprietarii acestor bunuri imobile (limitîndu-se doar la unele înștiințări către IFS Orhei), ceea ce a condiționat neîncasarea în bugetul local a veniturilor din achitarea impozitului pe bunuri imobile în suma totală de peste 50,4 mii lei²⁴ anual;

✓ o problemă identificată de către echipa de audit este la primăria or. Orhei, aceasta referindu-se la acordarea scutirilor categoriilor de persoane indicate în art. 283 alin.(1) lit. h)-l) din Codul fiscal. Astfel, pînă în prezent, unele persoane demult decedate sînt scutite de impozitul pe bunurile imobiliare, cauza fiind lipsa cadrului legislativ și metodologic relevant, precum și a pîrghiilor de a identifica persoanele care utilizează bunurile respective, fără a înregistra dreptul de moștenitor și a remedia situația. Analizînd un număr de 1038 persoane cu vîrsta cuprinsă între 75 și 126 ani, în 145 cazuri persoanele decedate beneficiază de scutiri, suma scutirii pentru aceste persoane constituind **10,7 mii lei**²⁵, doar pentru anul 2014;

✓ la momentul vînzării-cumpărării unui bun imobil vînzătorul (agentul economic) dispunea de restanță la impozitul pe bunurile imobile în sumă de 5,4 mii lei²⁶, care, la înțelegerea părților, urma a fi achitată de către cumpărător potrivit prevederilor pct. 5.2 din contractul de vînzare-cumpărare. Cumpărătorul a achitat restanța, însă, SCITL a primăriei or. Orhei a atribuit suma plătită la contul personal al cumpărătorului ca supraplată, ulterior fiind folosită pentru acoperirea impozitului pe bunurile imobile personale;

✓ din 5 construcții și un teren înregistrate în registru bunurilor imobile pe unul și același cod cadastral (6475306001), din s. Vatici au fost estimate în scopul impozitării și respectiv impozitate doar 2 construcții și terenul.

✓ Plata *impozitului funciar și pe bunurile imobile* de la persoanele fizice și de la gospodăriile țărănești se încasează de către SCITL din cadrul primăriilor, în baza chitanțelor de recepție a plăților fiscale.

Potrivit pct.8 din Regulamentul-tip aprobat prin HG nr.998 din 20.08.2003, autoritățile executive ale satelor, comunelor, orașelor urmau ca în termen de 30 de zile (după publicarea actului normativ nominalizat) să elaboreze proiectul regulamentului de funcționare a SCITL și să-l înainteze spre aprobare consiliului local, iar ulterior să-l prezinte organului fiscal teritorial. Auditul relevă că aceste prevederi nu au fost respectate de către 3 primării²⁷, iar specialiștii din cadrul SCITL nu-și cunosc bine atribuțiile ce le revin în conformitate cu prevederile regulamentului. Prin urmare, potrivit prevederilor Regulamentului menționat, în atribuțiile SCITL intră efectuarea controalelor fiscale, în limitele competențelor sale, precum și contribuirea la tragerea la răspundere pentru încălcări fiscale, ceea ce pe parcursul anului 2014 nu a fost efectuat. Însă, primăria or. Orhei nu a stabilit aceste obiective și indicatorii de performanță în fișele corespunzătoare. Totodată, contrar

---

²⁴Anexa nr.8 la Raportul de audit.

²⁵Anexa nr.8 la Raportul de audit.

²⁵Anexa nr.8 la Raportul de audit.

²⁶Anexa nr.8 la Raportul de audit.

²⁷Primăriile: or. Orhei, com. Step-Soci și Vatici.

prevederilor art.30 alin.(6) și art. 34 din Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008²⁸, în cadrul primăriilor com. Step-Soci, Seliște și Vatici nu au fost elaborate fișele de post pentru funcționarii publici, care ar trebui să fie aduse la cunoștință angajatului sub semnătură. La fel, de către conducător nu sînt stabilite obiectivele pentru fiecare în parte, precum și nu se efectuează evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici din cadrul primăriei.

➤ ***În procesul de planificare a veniturilor bugetare pentru anul 2014 provenite din taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, acestea au fost aprobate la un nivel mai mic față de posibilitățile reale de acumulare.*** Astfel, la estimarea veniturilor provenite din taxa respectivă, DF nu s-a condus de informațiile privind baza de impozitare a acestora, care potrivit calculului au constituit 9945,5 mii lei, prezentînd spre aprobare CR venituri pentru anul 2014 în sumă de 5750,0 mii lei, sau diminuate cu 4195,5 mii lei²⁹ (la nivel de doar 57,8 la sută). Veniturile provenite din taxa respectivă în anul 2014 au fost executate în sumă totală de 5947,8 mii lei, sau cu 197,8 mii lei mai mult față de cele aprobate. Cu toate că DF dispunea de informațiile prezentate de ÎS „Registru”, privind numărul mijloacelor de transport înregistrate pe teritoriul raionului Orhei și cotele pe tipuri de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova conform Titlului IX al Codului fiscal „Taxele rutiere”, aceasta a luat în calcul doar 11488 mijloace de transport, sau 46 % din totalul de 24978 înregistrate. De menționat, că autoritățile de resort nu întreprind măsuri în vederea identificării tuturor neplătitorilor, cauzelor care au generat acest fenomen și privind acumularea veniturilor reale din sursa nominalizată.

➤ ***Planificarea neconformă și administrarea ineficientă a veniturilor din taxele locale au lipsit bugetul UAT de venituri considerabile, determinate în fond de sistemul de control insuficient al veniturilor proprii din partea autorităților locale.*** Astfel,

- La capitolul „taxa de piață” au fost aprobate, precizate și executate, venituri în sumă, respectiv, de 703,0 mii lei, de 953,0 mii lei și de 1004,3 mii lei, din carecele mai mari de 99,7 la sută (1001,3 mii lei) au fost încasate la primăria or. Orhei. În acest sens, auditul relevă că la estimarea veniturilor din taxa respectivă persoanele responsabile din cadrul primăriei or. Orhei nu au luat în calcul posibilitățile reale de acumulare, ținînd cont de suprafețele autorizate și mărimea taxelor aprobate, prezentînd spre aprobare CO venituri diminuate cu circa 261,7 mii lei, comparativ cu cele estimate de audit (961,7 mii lei), ca urmare pe parcursul anului în lipsa orcăror justificări au fost precizate venituri din taxa de piață în sumă de 950,0 mii lei, fiind încasate în sumă de 1001,3 mii lei.

Estimarea diminuată a veniturilor din taxa respectivă se explică prin faptul că specialiștii nu dispun de documente care confirmă toate suprafețele terenurilor pieților, precum și că, un agent economic dispunînd de autorizație de desfășurarea a activității de piață, de mai mulți ani nu achită taxa de piață. Totodată și în pofida demersurilor înaintate IFS Orhei, referitor la achitarea diminuată a plății, situația a

²⁸Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

²⁹ Anexa nr.8 la Raportul de audit

rămas neschimbată. De menționat, că urmarea discuțiilor (verbale) purtate de echipa de audit cu șeful IFS Orhei și cu specialiștii primăriei or. Orhei, auditul a constatat că aceștea nu cunosc și nu aplică corect legislația privind eliberarea autorizațiilor privind desfășurarea activității de piață, stabilirea și calcularea corectă a taxei de piață, unele explicații de rigoare fiind prezentate de IFPS (la adresarea auditului).

Prin urmare, misiunea de audit relevă că primăria or. Orhei a admis eliberarea unor autorizații de funcționare referitor la prestarea serviciilor de piață, pentru mai multe locuri de piața, fără a fi indicată suprafața autorizată. CO Orhei, neluând în considerare prevederile art.297 din Codul fiscal, care specifică stabilirea cotelor în dependență de tipul pieții, locul amplasării și regimul de activitate, a stabilit cotele impunerii cu taxa de piață în dependență de mărimea suprafeței ocupate. Concomitent nu a fost autorizată suprafața bunurilor imobile, amplasate pe terenurile piețelor din oraș, conform prevederilor art.290 din Codul fiscal, precum și nu a fost calculată și încasată taxa respectivă. Urmare, la întocmirea calculului taxei de piață, ÎM „Achiziții Comerț și piețe” cumula suprafața totală a 5 terenuri, pe care sînt amplasate piețe, pentru a beneficia de achitări diminuate.

Deși, conform prevederilor legale³⁰, executorii (ordonatorii) principali de buget sînt responsabili de încasarea veniturilor, AAPL or. Orhei nu și-au exercitat atribuțiile de administrare și coordonare în domeniul comerțului, stabilite prin Legea 231 din 23.09.2010³¹. Astfel, AAPL din or. Orhei nu au fost preocupate de identificarea, evaluarea și impunerea tuturor veniturilor din activitatea respectivă și nu au efectuat în teritoriu controlul privind respectarea regulilor de comercializare a produselor și serviciilor și de funcționare a comercianților, cu interzicerea funcționării activităților de comerț neautorizate. Prin urmare, în cadrul verificărilor efectuate prin contrapunerea autorizațiilor de desfășurare a activității de piață cu datele cadastrale, datele din dările de seamă ale plătitorilor de taxă prezentate IFS Orhei și prin verificările efectuate la fața locului, echipa de audit a stabilit că primăria or. Orhei nu a manifestat competență și insistență în identificarea și impunerea tuturor terenurilor și bunurilor imobile pe care se desfășoară activitate de piață în oraș, nu au eliberat autorizații de funcționare pe suprafața bunurilor imobile amplasate pe terenurile pieții. Ca urmare, numai în anul 2014, bugetul local a fost lipsit de venituri estimate de audit la suma de circa 426,6 mii lei³², din care: 256,0 mii lei – urmare a neautorizării terenurilor și bunurilor imobile amplasate în perimetrul piețelor (doar la 6 agenți economici, stabiliți în cadrul auditului); circa 170,6 mii lei – în rezultatul prezentării spre calcul și achitării taxei de piață de către unii agenți economici, care dispun de autorizații pe suprafețe diminuate comparativ cu cele real deținute, precum și aplicării cotelor taxei, diminuat comparativ cu cele aprobate.

Totodată, un agent economic a desfășurat în or. Orhei activitate de comerț în lipsa autorizației de funcționare, pe un teren cu suprafața de 0,0121 ha (cod cadastral 640140148), care potrivit art.12 alin.(1) din Legea nr.231 din 23.09.2010 corespunde specificului organizării comerțului în piețe, urmare bugetul local fiind lipsit de

---

³⁰ Art.31 alin.(1) lit.b) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003.

³¹ Art.6, alin.(1), lit.f), lit.l) și lit.m) din Legea cu privire la comerțul interior nr.231 din 23.09.2010 (în continuare – Legea nr.231 din 23.09.2010).

³² Anexa nr.8 la Raportul de audit.

venituri din taxa de piață numai pentru anul 2014, în sumă de circa 7,9 mii lei³³. Astfel, AAPL or. Orhei nu au interzis funcționarea activităților de comerț neautorizate, conform legislației în vigoare, mai mult decât atât a autorizat desfășurarea comerțului cu amănuntul în piața respectivă (conform informației IFS Orhei, agentul economic menționat a practicat activitate de antreprenariat fără a dispune de autorizație de funcționare în perioada 20.02.2014-15.10.2015). De menționat că la eliberarea autorizațiilor de funcționare a piețelor, în unele cazuri, specialistul primăriei tergiversează termenii stabiliți, prin ce nu respectă Regulamentul intern existent³⁴.

Contrar prevederilor art.12 (6) din Legea nr.231 din 23.09.2010, prin care se interzice stabilirea de *taxe pentru acces în piață*, la inițiativa administratorului ÎM „Achiziții comerț și piețe”, CO a aprobat taxa pentru intrarea în piață cu autoturizme, autocamioane, scutere, totodată fiind încasate venituri din această activitate.

- Veniturile din *taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii* au fost prognozate pentru anul 2014 în sumă de 5,3 mil. lei, fiind precizate și executate în sumă de 5,5 mil. lei, cele mai mari fiind executate în sumă de 4,0 mil. lei de către primăria or. Orhei. Astfel, în rezultatul auditului efectuat s-a constatat că primăria or. Orhei a estimat veniturile din taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii în sumă de 3,6 mil. lei reieșind din veniturile încasate în anii precedenți, deși urma să fie estimate reieșind din suprafața unităților de comerț existente (pe fiecare tip în parte) și din taxa stabilită de CO Totodată, veniturile respective au fost rectificat și precizate pe parcursul anului până la suma de 3,8 mil. lei în lipsa oricăror justificări.

Potrivit prevederilor art.6 alin.(1) din Legea nr. 231 din 23.09.2010, AAPL dispun de atribuții privind eliberarea autorizațiilor de funcționare pentru unitățile care comercializează produse și servicii, precum și privind executarea controlului asupra respectării de către acestea a regulilor de comercializare. Unitățile comerciale care activează pe teritoriul localităților sau prestează servicii, achită o anumită taxă (taxa pentru unitățile comerciale) în funcție de tipul de activitate pe care o desfășoară, în conformitate cu prevederile art.290 lit.(e) din Codului fiscal. Urmare a auditării acestei componente a veniturilor, au fost scoase în evidență unele deficiențe, care lipsesc bugetele locale de venituri pasibile perceperii. Astfel, deciziile CL din 5 UAT³⁵ nu au stabilit cotele impunerii, în cazul taxei pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii, în conformitate cu prevederile Codului fiscal³⁶, în funcție de genul serviciilor prestate, suprafața ocupată de unitățile de comerț și/sau de prestări servicii. Ca urmare, prin achitarea taxei în mărime fixă, agenții economici care dețin unități comerciale cu suprafețe mari sînt facilitați, iar cei cu suprafețe mici – discriminați, bugetul local fiind lipsit de veniturile necesare.

O altă problemă identificată pe parcursul auditului este că, primăriile nominalizate nu dispun de pachetul complet de documente în baza căruia au fost eliberate autorizațiile în conformitate cu prevederile art.14 din Legea 231 din

---

³³ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

³⁴ Regulamentul privind autorizarea desfășurării activității de comerț și de prestare (comercializare) a serviciilor pe teritoriul or. Orhei, aprobat prin decizia CO Orhei nr.7.16 din 24.10.2014.

³⁵ Primăriile satelor/comunelor: Peresecina, Bravicieni, Step-Soci, Vatici, Seliște.

³⁶ Art. 297(6) lit. a) din Codul fiscal.

23.09.2010. Ca urmare, se autorizează desfășurarea activităților de comerț pe terenuri și în construcții cu destinație agricolă, locativă, fără a asigura schimbarea destinației acestora, după cum prevede cadrul legal în vigoare. Ca rezultat, numai în cazurile terenurilor, prin achitarea impozitului funciar pentru terenurile cu destinație agricolă, neluând în considerare destinația de facto a acestora, bugetele locale au fost lipsite de venituri din impozitul pe proprietate, iar bugetul de stat – de venituri aferente compensării pierderilor în urma excluderii terenurilor din categoria celor cu destinație agricolă, doar identificate de audit, în valoare de circa 4443,1 mii lei³⁷.

Lipsa controlului intern, din partea persoanelor responsabile din cadrul primăriilor, privind încasarea veniturilor totale din taxa pentru unități comerciale, a permis unor agenți economici să nu achite taxa respectivă, sau s-o achite în mărimi diminuate, bugetele locale ale 4 UAT fiind lipsite de venituri estimate de audit la suma de 225,4 mii lei³⁸, totodată cu suma respectivă fiind diminuate și mijloacele aprobate la acest tip de venituri.

- În cadrul verificărilor efectuate de comun cu reprezentanții IFS și primăriei Orhei la 31 agenți economici care desfășoară activitate de comerț sa constatat că: un agent economic desfășura activitate, în domeniul comerțului cu flori și mărfuri industriale, în baza autorizației cu termenul expirat; trei agenți economici ce practică comerțul cu amănuntul a produselor alimentare, dispun de autorizație eliberată pe un termen nelimitat, ceea ce contravine prevederilor art.15 alin (4) lit. b) din Legea 231 din 23.09.2010.

Fără a ține cont de prevederile art.4 din Legea nr.231 din 23.09.2010, primăria or. Orhei a eliberat autorizații de funcționare pentru prestarea serviciilor în domeniului jocurilor de noroc, exploatarea automatelor de joc cu câștiguri bănești, întreținerea cazinourilor, stabilirea mizelor la competițiile sportive, organizarea și desfășurarea loteriilor în lipsa autorizației sanitare de funcționare (la 7 agenți economici), avizului organului supravegherii de stat a măsurilor contra incendiilor (la 14 agenți economici) și în lipsa licenței și/sau anexei la licență (la 9 agenți economici). Totodată, la 8 agenți economici au fost eliberate autorizații de funcționare pe un termen mai mare ca termenul de valabilitate a licenței.

- Pentru anul 2014, *veniturile din taxa pentru unitățile stradale de comerț* au fost estimate de către specialiștii primăriei or. Orhei, fără a le justifica prin calcule, fiind aprobate în sumă de 150,0 mii lei. În pofida faptului că, în conformitate cu legea nr. 47 din 27.03.2014³⁹ taxa respectivă a fost anulată, primăria or. Orhei a autorizat funcționarea în continuare a comerțului stradal pentru 3 agenți economici, ulterior fiind precizate și încasate venituri din această taxă în sumă de 186,0 mii lei, sau cu 36,0 mii lei mai mult ca veniturile aprobate anual. Mai mult decât atât, CO Orhei nu a anulat comerțul stradal, ci doar a înlocuit autorizațiile pentru unități de comerț stradal, cu autorizații pentru unități de comerț mobil.

- Persoanele responsabile de estimarea veniturilor din *taxa pentru salubritate* din cadrul primăriei or. Orhei nu au ținut cont de numărul de persoane fizice înscrise

---

³⁷Anexa nr.8 la Raportul de audit.

³⁸ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

³⁹Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 47 din 27.03.2014.

la adresa declarată ca domiciliu (care potrivit datelor statistice constituie 25638 persoane) și de taxa stabilită prin decizia CO nr.12.3 din 19.12.2013 (2,0 lei lunar pentru fiecare domiciliat), estimând și prezentând CO spre aprobare venituri diminuate cu 215,3 mii lei. Pe parcursul anului 2014, în lipsa oricăror justificări, planul a fost precizat și executat în sumă, respectiv, de 540,0 și 548,7 mii lei. Totodată, CO a decis (decizia nr.12.3 din 19.12.2013) să împuternicească ÎM „Servicii Comunal locative” Orhei să calculeze, să colecteze și să transfere în bugetul local taxa respectivă. În pofida faptului că Oficiul teritorial Orhei al Cancelariei de Stat a notificat decizia nominalizată, considerând-o ilegală deoarece CO nu a ținut cont de prevederile art.14 al.2 litr.a) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006⁴⁰, nefiind stabilit modul și termenul de plată, precum și de acordare a facilităților pe parcursul anului, aceasta a rămas neschimbată. Mai mult decât atât, în atribuțiile ÎM „SCL” nu intră administrarea surselor financiare bugetare provenite din taxele locale. Ca urmare, ÎM „SCL” a transferat în bugetul local pentru anul 2014 venituri din taxa respectivă în mărime diminuată cu 66,6 mii lei⁴¹, comparativ cu cele estimate de audit.

- Misiunea de audit relevă o situație incertă privind organizarea și prestarea serviciilor de transport de călători pe teritoriul or.Orhei. Prin urmare, veniturile din taxa pentru serviciile de transport au fost estimate și aprobate în mărimi diminuate comparativ cu încasările anilor precedenți (estimat și aprobat pentru 2014 în sumă de 450,0 mii lei, față de încasările anilor precedenți de 571,0 mii lei – în 2012, și 537,9 mii lei – în 2013). Nu este organizat un control riguros privind activitățile în această privință, inclusiv asupra transportului implicat de fapt în acordarea serviciilor de transport de călători în perimetrul orașului, această situație având un impact vădit asupra încasărilor din sursa nominalizată.

- Luând în considerație creșterea numărului de posesori ai unităților de transport și fluxului sporit de automobile și camioane în oraș, suprafața de 4223 m² autorizată pentru prestarea *serviciilor de parcare* nu satisface necesitățile. Ca argument se denotă staționarea sporită de autocamioane pe unele străzi din oraș, unde pe parcursul zilei se practică activitate de comerț și prestări servicii de transport, pe timp nocturn parcare lor fiind efectuată în locuri neautorizate (pe teritoriul agenților economici cu diferite forme de proprietate, care nu dispun de autorizații de parcare – stații de alimentare, perimetrul traseului etc.). Analogic, parcări neautorizate se atestă pe toate străzile adiacente instituțiilor cu flux sporit (piață, stadion, spital, blocuri locative etc.). Aceste situații impun autoritățile locale să întreprindă măsuri în vederea lichidării parcărilor neautorizate cu scopul de a legaliza această activitate prin contracararea parcărilor neautorizate de comun cu organele de resort (Inspectoratul de poliție, IFS) și autorizarea a noi prestatori de servicii. În acest sens se crează noi locuri de muncă și ca urmare sporirea încasărilor în buget.

În cadrul verificării documentelor care au stat la baza eliberării autorizațiilor pentru parcări, misiunea de audit a constatat că, în lipsa terenului aflat în proprietatea APL (dreptul de proprietate fiind înregistrată „Republica Moldova”), la 29.06.2000, primarul or. Orhei (prin dispoziția personală) a încheiat cu un agent economic

---

⁴⁰Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28.12.2006 (în continuare – Legeanr.436-XVI din 28.12.2006).

⁴¹Anexa nr.8 la Raportul de audit.

contractul de arendă funciară privind transmiterea-primirea în arendă a unui teren cu suprafața de 1573 m², pentru amenajarea unei parcări cu termenul de funcționare pînă la 31.12.2014. În pofida faptului că peste 2 luni termenul de arendă a contractului expira, precum și că primăria nu este proprietar al terenului, APL or. Orhei a eliberat agentului economic certificatul de urbanism și autorizația respectivă pentru proiectarea și construcția pe terenul în cauză a unui Complex sportiv de expoziție și comercializare a producției industriale, agricole și alimentare. Mai mult decît atît, la data de 30.06.2015, în baza unui aviz tehnic de finalizare a lucrărilor (la nivelul de 32 %), OCT Orhei a înregistrat deja în registrul bunurilor imobile dreptul de proprietate asupra construcției. După data de 31.12.2014 primăria nu a prelungit contractul de arendă, precum și nu a stabilit și încasat plata pentru folosirea terenului respectiv (inclusiv nici pentru destinația inițială – ca parcare). Totodată, situația menționată limitează dreptul AAPL de a realiza terenul prin licitația corespunzătoare, fiind impusă realizarea terenului ca aferent construcției, ceea ce generează diminuarea veniturilor de la realizarea terenurilor.

De menționat că, în lipsa stabilirii locurilor pentru *parcaj* special amenajate, cu autorizările de rigoare, destinate pentru staționarea unității de transport pe un anumit termen, după cum prevede art. 291, alin.(1), lit.n) din Codul fiscal, CO a decis stabilirea, începînd cu 01.01.2014, *taxei pentru parcaj*. În acest sens auditul relevă că, pe parcursul anului 2014, nu a fost elaborat și aprobat regulamentul, precum și nu au fost încasate venituri din taxa respectivă.

- Primăria or.Orhei nu a demonstrat un interes corespunzător privind estimarea veridică și concludentă a venitului provenit din *taxa de cazare* (cap.122.29), care s-a efectuat în lipsa calculelor și informațiilor privind baza de impozitare a acestora, fapt care a influențat asupra acumulării veniturilor la acest capitol. Astfel, potrivit Notelor metodologice, calcularea cuantumului taxei se bazează pe volumul de vânzări înregistrat și taxa stabilită prin Codul fiscal (Titlul VII). Însă, urmare a faptului că persoanele responsabile de estimarea veniturilor din cadrul primăriei or. Orhei nu dețin o bază adecvată de calcul, venitul la acest compartiment a fost aprobat în mărimi diminuate cu 31,4 mii lei comparativ cu cel executat.

- ***Necesită îmbunătățire mecanismul de monitorizare a amplasării obiectelor/dispozitivelor publicitare.*** Astfel, ca rezultat a nerespectării normelor regulamentare și lipsei unor proceduri bine determinate privind controlul intern, primăria or.Orhei nu a organizat o monitorizare conformă a legalității amplasării obiectelor de publicitate exterioară și nu a estimat corect veniturile de la *taxa pentru dispozitivele publicitare* (cap.122.69).

În urma testării legalității amplasării dispozitivelor de publicitate exterioară, s-a constatat că, în contradicție cu Legea cu privire la publicitate nr.1227-XIII din 27.06.1997 și cu Codul fiscal, 24 de subiecți ai impunerii au amplasat pe străzile orașului publicitate exterioară cu termenul de valabilitate a autorizațiilor expirat, alți 3 operatori economici⁴² activînd în lipsa autorizării corespunzătoare. În acest sens, auditul relevă că, conform cadrului legal, specialistul primăriei este obligat să informeze titularul cu 30 zile înainte despre expirarea termenului de valabilitate al

---

⁴² SRL „Imorcom”, SA „Macon” și SRL „3M-FARM”.

autorizației. În cazul în care beneficiarul nu s-a adresat să-și prelungească autorizația, primăria are dreptul la demontarea dispozitivelor de publicitate. Însă, astfel de controale din partea persoanei împuternicite nu au fost executate, ceea ce a dus la faptul ca, pe parcursul anului auditat, 27 de beneficiari au activat neregulamentar.

Totodată, misiunea de audit a constatat lipsa unei scheme de amplasare a panourilor publicitare, cu includerea informației ample respective privind locul amplasării fiecărui dispozitiv în parte (inclusiv numărul autorizației în baza căruia activează beneficiarul). Astfel, contrar cadrului legal, 55 la sută din agenții economici nu și-au onorat obligația privind aplicarea la vedere pe fiecare dispozitiv de publicitate exterioară a informației despre numărul autorizației, denumirea titularului și telefonul de contact, iar reprezentantul primăriei or. Orhei nu a urmărit aceste situații, cu aplicarea măsurilor de rigoare. Prin urmare, din lipsa de control din partea specialistului responsabil, în perioada auditată au fost admise cazuri de transmitere haotică a dispozitivelor publicitare de la un agent la altul, ceea ce la rândul său a condiționat activitatea în lipsa autorizațiilor corespunzătoare a unor agenți economici.

Urmare a contrapunerii informațiilor oferite de către IFS Orhei și primăria or.Orhei au fost identificate diferențe de suprafețe publicitare de 7,1 m² în sumă de 3,6 mii lei prezentate spre calcul de 3 agenți economici, aceștea activînd în lipsa autorizației respective.

➤ ***AAPL din raion nu au dat dovadă de responsabilitatea necesară în vederea evaluării și colectării tuturor veniturilor proprii provenite din gestionarea terenurilor proprietate publică.*** Astfel, urmare averificării legalității și corectitudinii ***vînzării-cumpărării terenurilor proprietate publică*** s-au constatat următoarele:

✓ la vînzarea terenurilor, primăriile or. Orhei și com. Seliște au acordat eșalonarea plății în sumă de 2209,5 mii lei pe o perioadă de pînă la trei ani, deși acestea urmau să fie achitate timp de o lună, prin ce nu au fost respectate prevederile art.4 alin.(5), lit. c) din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997⁴³. Mai mult decît atît, plata eșalonată nu a fost indexată în funcție de nivelul inflației, care potrivit calculelor efectuate în cadrul auditului a constituit 51.0 mii lei⁴⁴. La 01.01.2015, restanța acestor contribuabili a fost înregistrată în suma totală de 449,3 mii lei, iar în contractele de vînzare-cumpărare nu au fost prevăzute penalități pentru neachitarea în termen în sumă de 371,5 mii lei⁴⁵;

✓ ca rezultat al nerespectării prevederilor art.17 alin.(3) și art.27 alin.(1) și alin.(2) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007⁴⁶, nu s-a asigurat o reflectare conformă, în perioadele corespunzătoare, a angajamentelor deținătorilor de terenuri, soldurilor datoriiilor la data raportată. Prin urmare, datoriile de la vînzarea-cumpărarea terenurilor proprietate publică (la 01.01.2015) la 3 UAT auditate constituie 530,7 mii lei⁴⁷, toate fiind cu termenul de prescripție expirat. Cele mai semnificative restanțe în sumă de 427,5 mii lei, au fost înregistrate la primăria or. Orhei încă din anii 2009-2010, persistînd riscul că nu vor mai putea fi încasate.

⁴³ Legea privind prețul normative și modul de vînzare-cumpărare a pămîntului nr.1308-XIII din 25.07.1997 (în continuare - Legeanr.1308-XIII din 25.07.1997).

⁴⁴ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁴⁵ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁴⁶ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (în continuare - Legeanr.113-XVI din 27.04.2007).

⁴⁷ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

✓ primăriile com. Step – Soci. Pelivan și Selește au realizat prin licitație terenuri la un preț mai mic ca prețul normativ, nefiind încasate venituri în sumă de 255,6 mii lei⁴⁸, precum și respectate prevederile Legii nr.1308-XIII din 25.07.1997. Primăria com. Seliște nu a respectat prevederile deciziei CC Seliște 4/4 din 29.11.2013 și a art.11 pct.c) al Regulamentului privind licitațiile cu strigare și cu reducere aprobat prin HG nr. 136 din 10.02.2009, publicînd în comunicatul informativ privind desfășurarea licitației din Monitorul Oficial, prețuri de expunere diminuate cu 104,3 mii lei⁴⁹, ceea ce a generat neîncasarea veniturilor în sumă respectivă.

✓ potrivit prevederilor art.4 alin. 12 din Legea nr.1308 din 25.07.1997 mijloacelor bănești rezultate din vînzarea terenurilor proprietate publică a UAT, urmau să fie utilizate la cheltuieli capitale și la realizarea măsurilor de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor, însă trei CL au dispus utilizarea în suma totală de 1275,9 mii lei⁵⁰ (or. Orhei - 900,0 mii lei, sat. Peresecina 249,8 mii lei, com. Step- Soci 126,1 mii lei) în scopuri ce contravin acestor prevederi.

• ***Auditul a constatat existența unor rezerve la planificarea veniturilor din arenda terenurilor.*** Utilizarea haotică și neautorizată a terenurilor, ca rezultat al gestiunii ineficiente a fondului funciar, neînregistrării conforme a drepturilor asupra folosirii terenurilor proprietate publică, precum și lipsa din partea AAPL a unui control eficient asupra utilizării conforme a fondului funciar, condiționează neîncasarea veniturilor bugetare în mărimi considerabile de la neachitarea plății pentru folosirea terenurilor și neimpozitarea acestora. Astfel,

✓ la 01.01.2015 restanțele arendașilor terenurilor proprietate publică față de bugetele locale ale 5 UAT au însumat 886,0 mii lei⁵¹, din care 729,3 mii lei sînt deja cu termenul de prescripție expirat, ceea ce denotă riscul că o parte din restanțele menționate nu vor putea fi încasate, ca urmare a depășirii termenului prevăzut de Codul Civil. Totodată, contrar Legii nr.113-XVI din 27.04.2007, primăriile or. Orhei com. Seliște și Vatici, nu au asigurat o reflectare conformă, în perioadele corespunzătoare, a angajamentelor arendașilor de terenuri, încasărilor și soldurilor datoriiilor la data raportată, nu au calculat și nu au înregistrat în termen veniturile din arenda terenurilor. Totodată primăria com.Seliște nu dispune de informația privind restanța arendașilor terenurilor proprietate publică față de bugetul UAT la 01.01.2014;

✓ potrivit prevederilor art.10¹ alin.(1) din Legea nr.1308-XIII din 25.07.1997, în cazul în care proprietarii obiectivelor privatizate nu au achiziționat sau nu au arendat terenurile aferente, de la aceștia urmează să se încaseze anual plata pentru folosirea terenului, stabilită în mod unilateral de consiliile locale, nu mai mică de 0,2% și nu mai mare de 10% din prețul normativ al pămîntului, calculat pentru destinația respectivă. În acest context, misiunea de audit relevă că AAPL nu a fost preocupată suficient de formarea și administrarea regulamentară a plăților din arenda terenurilor aferente. Prin urmare, la planificarea veniturilor proprii (cap.121/32; cap.121/33) nu sa asigurat calcularea veniturilor pentru folosirea terenurilor proprietate publică

---

⁴⁸Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁴⁹Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁵⁰Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁵¹Anexa nr.8 la Raportul de audit

aferente obiectivelor private (astfel, numai în cazurile unui agent economic, urmare inspectării efectuate de către Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor a fost constatată neacomularea veniturilor, în acest sens, în sumă totală de 678,8 mii lei⁵²). Concomitent, echipa de audit a identificat că 6 primării⁵³, care nu au încheiat contracte de arendă pentru folosirea terenurilor, nu au asigurat acumularea veniturilor respective în sumă de circa 307,0mii lei⁵⁴ anual, precum și venituri din impozitul funciar (de circa 4,5 mii lei⁵⁵);

✓ deși potrivit prevederilor art. 10 alin.(8) din Legea nr.1308 din 25.07.1997, plata anuală de arendă a terenurilor proprietate publică se stabilește în funcție de destinația terenurilor arendate și constituie nu mai puțin de 2% și nu mai mult de 10% din prețul normativ al pământului calculat pentru destinația respectivă, la stabilirea plății de arendă a 2-terenuri primăria or. Orhei a aplicat cuantumul arende de doar 1%, ceea ce a condiționat diminuarea plății de arendă în suma de 313,2 mii lei⁵⁶;

✓ de mai mulți ani, primăria or. Orhei nu întreprinde măsuri concrete pentru darea în arendă a terenurilor arabile din rezerva primăriei, cu suprafața de 289 ha, inclusiv 49 ha vii. În acest context, se relevă că lipsa unui control adecvat din partea AAPL asupra gestionării terenurilor arabile proprietate publică, precum și monitorizarea insuficientă a relațiilor privind stabilirea și încasarea plăților pentru utilizarea acestora au afectat capacitatea AAPL de a realiza integral veniturile aferente bugetului local, în consecință nefiind realizate mijloace bugetare din arenda terenurilor arabile proprietate publică, numai pentru anul 2014, de circa 320,9 mii lei⁵⁷. Totodată, primăria com. Step-Soci a transmis în arendă terenuri din rezerva primăriei, în lipsa deciziei Consiliului local.

✓ Primăria com. Vatici nu a ținut cont de modificarea tarifului pentru calcularea prețului normative al pământului, prevăzut în Legea nr. 1308, modificat prin Legea nr.108-XIII din 17.12.2009, prin ce a diminuat plata pentru folosință, ce a condiționat necalcularea și neîncasarea veniturilor din arenda terenului nominalizat în sumă de 2,6 mii lei⁵⁸.

• ***Unele AAPL din raion nu au asigurat o monitorizare și administrare conformă a procesului de dare în locațiune a bunurilor domeniului public, ca urmare nefiind acumulate venituri în sumă totală de 18,8 mii lei⁵⁹.***

✓ Deși, potrivit prevederilor art.14 din Legea nr.436 din 28.12.2006, administrarea bunurilor domeniului public ale statului este în competența de bază a AAPL, unele autorități publice locale nu s-au conformat prevederilor regulamentare și nu au asigurat transmiterea conformă în locațiune a imobilelor. Astfel, unii primari nu au oficializat corespunzător relațiile privind locațiunea bunurilor imobile nelocuibile din incinta clădirilor proprietate publică a UAT, precum și nu au asigurat încasarea veniturilor respective din această sursă, în sumă de 18,8 mii lei anual.

---

⁵²Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁵³ Primăriile or. Orhei, și satelor/comunelor Step-Soci, Bravicieni.

⁵⁴Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁵⁵Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁵⁶Anexa nr.8 la Raportul de audit

⁵⁷Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁵⁸Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁵⁹Anexa nr.8 la Raportul de audit.

- **Unele AAPL nu au asigurat încasarea și a altor venituri destinate bugetelor locale.** Astfel, 12 AAPL nu au asigurat acumularea veniturilor de la transmiterea unor asociații obștești/persoane fizice a proprietății publice locale (sonde arteziene și rețele de aprovizionare cu apă și canalizare) estimate de audit la 974,4 mii lei⁶⁰.

Totodată, persoanele responsabile din cadrul CR, DÎTS primăriilor sat. Persecina și Susleni nu au asigurat calcularea și încasarea penalităților în mărime de la 0,01% pînă la 0,1% pentru fiecare zi de întârziere la execuția lucrărilor de construcție, prevăzute de contractele încheiate, ca urmare nefiind acumulate venituri, estimate de audit, de cel puțin în sumă de 1525,5 mii lei⁶¹.

Recomandări:

1. Președintele raionului Orhei să asigure un cadru organizațional de conlucrare/interacțiune punctuală și rezultativă între subdiviziunile Consiliului raional, organul fiscal, alte părți implicate în subprocesul de evaluare/planificare bugetară, implementînd în acest sens modele analitice și proceduri tehnice aferente inventarierii potențialului economic și bazei impozabile, cu delegarea corespunzătoare a responsabilităților.

2. Președintele raionului Orhei, DF și primariiorașului Orhei și satelor/comunelor Step-Soci, Persecina, Vatici, Seliște, să implementeze procese operaționale și proceduri eficiente de control intern, care să asigure identificarea/evaluarea exhaustivă a bazei fiscale pentru fundamentarea prognozei/planificării conforme a veniturilor bugetare pe toate categoriile de taxe/impozite etc.

3. Președintele raionului, primariile orașului Orhei și satelor/comunelor Step-Soci, Persecina, Pelivan, Pohorniceni, Puținței, Vatici, Seliște, Braviceni, Bolohani, Clișova, Crihana, Ivancea, Isacova, Ciocîlteni, Ghetlova, Mitoc, Mîrzești, Sămănanca, Zahoreni, Zorile să asigure acumularea veniturilor pe toate categoriile de taxe/impozite etc., formate în UAT (de nivelul I și nivelul II), cu luarea măsurilor de rigoare în vederea diminuării restanțelor față de bugetul public național și înlăturarea iregularităților constatate de audit.

OBIECTIVUL II: Au executat UAT bugetul aprobat în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale și cu actele legislative și normative aplicabile, precum și au înregistrat în modul corespunzător cheltuielile și au asigurat faptul ca cheltuielile respective să corespundă actelor legislative și normative aplicabile?

AAPL din raion nu au dispus de măsuri aferente unui exercițiu prudent și regulamentar al cheltuielilor bugetare. Evaluarea managementului financiar al executării cheltuielilor bugetelor UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion pentru perioada supusă auditului, prin prisma respectării cadrului regulator, denotă că acest domeniu a fost afectat de nereguli și abateri de la normele legale. Nu întrunește rigorile de transparență procesul de redistribuire a transferurilor, alocate de la bugetul de stat din contul fondului de susținere financiară, inclusiv destinate domeniului învățămîntului preșcolar. Sînt afectate de nereguli domeniile ce țin de achizițiile de mărfuri și servicii, de executarea cheltuielilor curente (inclusiv pentru retribuirea muncii) și pentru investițiile și reparațiile capitale etc.

---

⁶⁰ Anexa nr.8 la Raportul de audit.

⁶¹ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

Încălcările comise de factorii de decizie din cadrul AAPL supuse auditării au determinat efectuarea cheltuielilor neregulate și ineficiente în sumă totală de 27,3 mil. lei (inclusiv 3,6 mil. lei – la executarea cheltuielilor curente; 23,7 mil. lei – la valorificarea mijloacelor financiare pentru investiții și reparații capitale), precum și admiterea depășirilor față de cheltuielile maxime aprobate în sumă totală de 1,0 mil. lei, ca urmare a valorificării lucrărilor în lipsa mijloacelor financiare aprobate. Astfel, cele menționate prezintă un grad sporit de indisciplină financiar-bugetară, cauzată de neefectuarea controlului intern și, respectiv, neimplementarea corespunzătoare a prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010, care prevede sporirea responsabilităților manageriale la gestionarea conformă și eficientă a resurselor publice, sarcină de o necesitate stringentă pentru UAT de toate nivelurile.

În contextul celor menționate, se exemplifică următoarele.

➤ ***Deficiențele admise de către AAPL din raion la prognozarea cheltuielilor și distribuirea echitabilă a transferurilor pentru acestea au generat planificarea neconformă a unor cheltuieli.***

Conform art.9 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, pentru asigurarea nivelării bugetare a UAT, prin legea bugetară anuală, de la bugetul de stat pentru bugetele UAT de nivelul II, se stabilesc transferuri din contul fondului de susținere financiară a UAT. Procedura de stabilire a transferurilor este reglementată de Notele metodologice elaborate de către MF, care prevăd principiile de bază ale politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pe anul următor și unele aspecte specifice de calculare a transferurilor prognozate spre alocare bugetelor de nivelul II de la bugetul de stat. Conform Notelor metodologice pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetul UAT de nivelul II, la compartimentul cheltuieli pentru diferite domenii a fost aprobat costul mediu (normativul) de întreținere. De menționat că aceste Note metodologice nu stabilesc componența cheltuielilor ce stau la baza acestor normative. Mai mult decât atât, în cadrul legal existent lipsesc normele privind majorarea sau micșorarea transferurilor pe parcursul anului bugetar în caz de subestimare sau de supraestimare a veniturilor bugetelor UAT.

- *Lipsa unui mecanism bine definit pentru UAT de stabilire a normativelor de cheltuieli în învățământ și nedeținerea informației privind numărul real de beneficiari ai transferurilor din contul bugetului de stat în acest scop au generat, în anul 2014, transferuri suplimentare din bugetul de stat în bugetul raional.* Astfel, conform Notelor metodologice, pentru stabilirea raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT de nivelul II, normativul de întreținere a unui copil din bugetul de stat în instituțiile preșcolare a constituit în anul 2014 suma de 9756,6 lei. Totodată, Notele metodologice nu stabilesc componența cheltuielilor ce stau la baza acestui normativ. Potrivit acestora, la stabilirea relațiilor între bugetul de stat și bugetul de nivelul II (alocarea transferurilor din contul fondului de susținere financiară a UAT), cheltuielile pentru domeniul învățământ se determină reieșind din normativul de cheltuieli stabilit de MF și numărul copiilor potrivit datelor BNS. De exemplu, prognoza bugetară pentru instituțiile preșcolare se estimează în baza datelor statistice (numărul copiilor cu vârsta de la 3 la 6 ani, înregistrați în fiecare teritoriu la 1 ianuarie

2012 și costul mediu posibil de a fi asigurat de la buget). În acest sens, auditul relevă existența discrepanțelor semnificative între numărul de copii luat în calcul de către MF (5582 de copii) și numărul de copii luat în calcul de DF (5016 de copii). Aceste carențe au permis majorarea cheltuielilor bugetare la stabilirea rapoartelor între bugetul de stat și bugetul raional pentru anul 2014, cu 5,5 mil. lei. Se atestă că DF a formulat propunerile pentru transferurile către UAT de nivelul I luând ca bază numărul de copii care frecventau instituțiile preșcolare, urmare s-a format o diferență în sumă de 5,5 mil.lei⁶² între transferurile calculate potrivit normativelor prestabilite și cele real alocate UAT de nivelul I, ulterior aceste mijloace fiind reflectate în partea de venituri a bugetului raional fiind distribuite prin deciziile CR.

➤ ***La efectuarea unor cheltuieli publice din contul bugetelor raional și orășenesc nu s-a ținut cont de competențele instituționale, unele cheltuieli fiind finanțate fără a se ține cont de normele regulamentare.*** Astfel, în conformitate cu prevederile legale⁶³, sînt delimitate competențele la efectuarea cheltuielilor publice din contul bugetelor raionale, iar în bugetele UAT se prevăd alocații necesare pentru asigurarea funcționării instituțiilor publice și serviciilor publice din unitatea administrativ-teritorială respectivă. Nerespectînd prevederile cadrului legal, în perioada anului 2014, din contul bugetului raional au fost alocate neargumentat și suportate cheltuieli care urmau a fi finansate din bugetul de stat în sumă totală de 1747,8 mii lei⁶⁴, inclusiv pentru: inspectoratul de poliție Orhei în sumă de 1417,9 mii lei (95,0 mii lei – procurarea mobilierului 1322,9 mii lei – cheltuieli capitale); Direcția Situații Excepționale Orhei în sumă de 129,9 mii lei (reparația autospecialelor, carburanți).

În altă ordine de idei, deși potrivit prevederilor art.3 alin.(2) din Legea nr. 1420-XV din 31.10.2002⁶⁵ activitatea de sponsorizare nu se poate desfășura prin utilizare de mijloace obținute din buget. Însă nerespectînd aceste prevederi, CR Orhei a decis alocarea transferurilor cu destinație specială primăriei or.Orhei în suma de 200,0 mii lei, pentru acoperirea parțială a cheltuielilor Catedralei „Sf.Nicolae” din Orhei.

La fel, din bugetul orașului Orhei au fost alocate mijloace în sumă de 169,0 mii lei⁶⁶ pentru Inspectoratul de poliție Orhei. De menționat, că mijloacele au fost alocate din supraîndeplinirea impozitului pe venit din salariu, ceea ce relevă faptul că planificarea defectuoasă a veniturilor duce la indisciplina utilizării mijloacelor publice.

Recomandări:

4. Președintele raionului și DF (în comun cu AAPL de nivelul I) să elaboreze criterii exhaustive și să implementeze proceduri corespunzătoare de control intern, care să asigure o prognozare/planificare conformă a cheltuielilor bugetare și înlăturarea deficiențelor constatate.

---

⁶² Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁶³ Art.4 alin.(2) din Legea privind descentralizarea administrativă nr.435 din 28.12.2006; art.7 alin.(1) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003; art.33 alin.(3) din Legea cu privire la asociațiile obștești nr.837 din 17.05.1996.

⁶⁴ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁶⁵ Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr.1420-XV din 31.10.2002.

⁶⁶ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

➤ ***În unele cazuri, cheltuielile curente executate de AAPL ale UAT din raion nu întrunesc integral rigorile cadrului legal-normativ, fiind admise deficiențe și iregularități care s-au soldat cu cheltuieli ineficiente și neregulamentare.***

În anul 2014, cheltuielile pentru retribuirea muncii și plățile ce derivă din ele au reprezentat partea preponderantă în bugetele UAT din raion, constituind 43,4 % din cheltuielile totale. Urmare a auditării compartimentului retribuirea muncii la unele AAPL⁶⁷ (de nivelul I și nivelul II), cu un fond anual de salarii în sumă totală de 66,1 mil. lei, sau în mărime relativă de 42,8 la sută din cheltuielile totale (154,3 mil. lei), au fost constatate unele deficiențe generatoare de plăți neregulamentare în valoare de 540,6 mii lei⁶⁸. Astfel, misiunea de audit verificând selectiv cheltuielile privind retribuirea muncii, a stabilit următoarele:

✓ un angajat al primăriei or.Orhei, în aceeași timp de muncă a fost tabelat și remunerat ca specialist pentru relațiile cu publicul din cadrul primăriei și totodată ca coordonator al proiectului „Parteneriat Durabil Lărgit pentru Reforma de Descentralizare”. Analogic, o altă persoană fizică în timpul când presta servicii primăriei (8 ore), activa și ca coordonator în proiectul menționat. Urmare celor menționate au fost utilizate neregulamentar mijloace în sumă circa 34,7 mii lei.

✓ potrivit prevederilor pct.5 din Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.381 din 13 aprilie 2006⁶⁹ se permite directorilor de școli de cultură generală, școli-internat, gimnazii, licee, case de copii, instituții de învățământ secundar-profesional, colegii (instituții de învățământ mediu de specialitate), instituții extrașcolare, inclusiv școli de muzică, arte și arte plastice și cadrelor didactice cu funcții de conducere din instituțiile indicate, să desfășoare activitate didactică, sau să dirijeze activitatea unui cerc, însă retribuiția, în acest caz, nu trebuie să depășească 0,5 din norma didactică. aprobarea volumului suplimentar de ore se va efectua prin emiterea unui ordin de către ministerele de resort și direcțiile generale de învățământ, tineret și sport raionale și orășenești, în care se va indica obiectul, numărul suplimentar de ore și perioada pentru care este valabil ordinul. Fără a ține cont de prevederile respective primăria or. Orhei în baza ordinului șefului Secției Cultură a permis directorului Școlii de arte plastice să cumuleze pe 0,25 salariu, fiind utilizate mijloace la retribuirea muncii în sumă de 6,8 mii lei;

✓ în conformitate cu pct. 16 din Regulamentul-tip aprobat prin Ordinul ministrului Culturii nr.121 din 13.04.2006⁷⁰, directorul casei de cultură are următoarele atribuții: asigură conducerea activității instituției; gestionează patrimoniul casei de cultură; elaborează programe de activitate și asigură realizarea acestora; creează condiții pentru activitatea formațiilor artistice de amatori, a cercurilor de creație, a atelierelor meșteșugărești și a meșterilor populari din cadrul instituției; reprezintă casa de cultură în raport cu persoanele fizice și juridice; prezintă organelor ierarhic superioare dări de seamă textuale și statistice, informații referitor la situația din domeniu și alte. Totodată, persoanele angajate în calitate de directori ai

⁶⁷DÎTS Orhei, primării or.Orhei, com. Ivancea, Seliște, Step-Soci, Pelivan și sat. Isacova

⁶⁸Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁶⁹HG nr.381 din 13.04.2006 „Cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare” (în continuare – HGnr.381 din 13.04.2006).

⁷⁰Regulamentul-tip de activitate a Casei de Cultură, aprobat prin Ordinul ministrului Culturii nr.121 din 13.04.2006.

Caselor de Cultură din com. Seliște, Step –Soci și sat. Ivancea, au executat paralel și alte obligațiuni funcționale, ca urmare primăriile respective au admis remunerarea neregulamentară în sumă totală de 24,9mii lei⁷¹. Deși potrivit prevederilor art.30 alin.(2) din Legea nr.355-XVI din 23.12.2005⁷² nu se permite cumularea de funcții în orele de program personalului cu funcții de conducere, primăria com. Pelivan a admis achitarea acestui spor directorului Casei de Cultură, ceea ce a condiționat plăți neregulamentare în sumă de 20,5 mii lei. Totodată, în pofida faptului că Casa de Cultură din satul Step-Soci este în reparație capitală din anul 2013 până în prezent și spațiile acesteia nu se utilizează, în anul 2014, primăria a admis achitarea plăților salariale pentru deridicarea spațiilor în suma de 12,0 mii lei;

✓ contrar prevederilor pct.6 din Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.381 din 13.04.2006, cadrelor didactice cu funcții de conducere ale instituțiilor de învățământ din cadrul DÎTS li s-au calculat sporul didactic atât de la salariul de conducere, cât și de la cel didactic, fiind efectuate cheltuieli ineficiente, în valoare de circa 302,4 mii lei. Totodată, primăria sat. Isacova a calculat salariu și plăți aferente acestuia în sumă totală de 3,7 mii lei unei unități de conducere din cadrul instituției de învățământ preșcolar, care a desfășurat activitate didactică peste normele stabilite;

✓ în lipsa unor clauze fundamentate/motivate privind munca efectivă și rezultativă, primăria com. Seliște a admis cheltuieli neîntemeiate în sumă totală de 27,1 mii lei, pentru achitarea salariului unei persoane angajate în funcție de mediator, care a activează în lipsa contractului individual de muncă;

✓ contrar prevederilor din Codul muncii⁷³ și din Legea nr. 158⁷⁴, primăria com. Seliște nu are încheiate contracte individuale de muncă cu salariații ce nu au statut de funcționar public și nu țin carnet de muncă pentru salariații care lucrează mai mult de 5 zile lucrătoare. În cadrul primăriilor com. Seliște, nu se elaborează fișele de post pentru funcționarii publici, care urmează a fi aduse la cunoștință angajatului sub semnătură. Paralel, la primăria com. Seliște nu se efectuează evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici din cadrul primăriei și nu sînt stabilite obiectivele pentru fiecare persoană în parte de către conducător pentru toți salariații din cadrul primăriei (nu se duc înscrierile cuvenite). Contabilul-șef din cadrul primăriei com Seliște, a fost angajată cu încălcarea prevederilor legale și nu întrunește în tocmai cerințele de deținere a funcției respective(neavînd 3 ani experiență în domeniu și 1 an în domeniu bugetar).

Totodată, auditul relevă că diferite nereguli și abateri ce țin de retribuirea muncii au fost identificate și în urma controalelor efectuate de alte autorități. Astfel, verificările efectuate la primăria or.Orhei și com. Seliște, de către Inspecția Financiară din subordinea MF, au scos la iveală încălcări și abateri, care au constat în în plăți neregulamentare în sumă , respectiv, de 95,2 mii lei și de 13,3 mii lei.

---

⁷¹Primăriile: com. Ivancea – 4,3 mii lei; Step-Soci –10,2 mii lei; com Seliște – 10,4mii lei.

⁷² Legea nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (în continuare – Legea nr.355-XVI din 23.12.2005).

⁷³art.56 alin.(1) și art.66 Legea nr. 154 din 28.03.2003 „Codul muncii”.

⁷⁴ art.30 alin.(6) și art. 34 din Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008

De menționat că, în perioada supusă auditului, precum și anterior șefa DÎTS Orhei (de la 20.09.2012) și președintele raionului Orhei sînt soții Ștefîrță, care din anul 2011 dețin funcții publice în Consiliul Raional Orhei.

Conform prevederilor art.3 lit.a din Legea nr.16 din 15.02.2008⁷⁵ dl I. Ștefîrță – președintele raionului Orhei, deținînd calitatea de subiect al declarării și potrivit prevederilor art.5 din actul legislativ menționat avea obligativitatea de a acționa în orice moment astfel încît se servească drept exemplu pentru alți funcționari publici și alte persoane fizice și sa accepte responsabilitatea pentru modul în care își desfășoară activitatea în calitate de persoană privată la numirea în funcție publică și în timpul executării ei, precum și responsabilitatea pentru evitarea, identificarea, declararea și soluționarea conflictelor de interese în beneficiul interesului public. Conform art.9 din Legea nr.16 din 15.02.2008, dl I.Ștefîrță (președintele raionului) avea obligația de a informa imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării despre interesul său personal legat de deciziile pe care urmează a le lua în privința persoanelor apropiate, iar în corespundere cu prevederile art.9 avea obligația să soluționeze conflictul de interese după validarea mandatului de președinte de raion din 15.07.2011, iar potrivit art.10 să nu admită, cu buna știință, ca persoanele care activează în organizația pe care o conduce să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu fiind în situații de conflict de interese, precum și să informeze Comisia Națională de Integritate despre încălcarea acestei legi.

Recomandări:

5. Șeful DÎTS Orhei, primarii or.Orhei, com. Ivancea, Seliște, Step-Soci, Pelivan și sat. Isacova să asigure respectarea actelor normative care reglementează domeniul retribuirii muncii, cu implementarea unui control intern adecvat și întreprinderea măsurilor de rigoare pentru înlăturarea iregularităților constatate.

• *Nu a fost respectat cadrul regulator ce ține de efectuarea cheltuielilor pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale AAPL din raion, aceste cheltuieli necesitînd a fi optimizate.* Astfel,

✓ DASPF Orhei a depășit numărul de unități de transport aprobat de către CR, cu 3 unități, ceea ce a condiționat cheltuieli ineficiente pentru deservirea acestora în sumă de 20,2 mii lei⁷⁶, precum și cheltuieli suplimentare pentru alimentarea lor cu combustibil în sumă totală de 37,2 mii lei⁷⁷;

✓ deși, CR a aprobat Regulamentul privind aprobarea numărului-limită al autoturismelor de serviciu și a parcursului-limită pentru un autoturism pe anul 2014, o subdiviziune a CR a depășit parcursul limită la o unitate de transport cu 15,9 mii km, fiind suportate cheltuieli neregulate în sumă de 26,2 mii lei⁷⁸;

✓ în lipsa documentelor justificative (foilor de parcurs) și în lipsa identificării mijlocului de transport primăriile com. Seliște și s. Isacova au efectuat cheltuieli în sumă de 30,5 mii lei⁷⁹, ceea ce contravine prevederilor art.19 alin.(1), (6) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007;

⁷⁵ Legea cu privire la conflictul de interese nr.16-XVI din 15.02.2008

⁷⁶ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁷⁷ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁷⁸ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁷⁹ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

✓ DÎTS a suportat cheltuieli ineficiente pentru reparația a două unități de transport în termenele de garanție stabilite în contractele de achiziții în sumă de 26,1 mii lei⁸⁰ achiziționate recent;

✓ primăriile com. Seliște, Vatici și sat. Isacova, ignorând prevederile pct.2, pct.5.8 și pct.6.1 din Instrucțiunea aprobată prin Ordinul nr.108 din 17.10.1998⁸¹, la întocmirea foilor de parcurs au admis nereguli exprimate prin:neindicarea cantității de combustibil pentru care s-au eliberat bonuri, stocului de combustibil la sosire, data și adresă concretă de deplasare (scopului), rectificări neconforme, ceea ce determină suportarea unor cheltuieli neîntemeiate.

• *Este necesară monitorizarea alimentației copiilor din instituțiile preșcolare și ajustarea normelor financiare aferente, în vederea asigurării executării cerințelor de alimentare sănătoasă a copiilor.* Astfel, conform prevederilor pct.1 lit.c) din Ordinul ministrului Educației nr.1220 din 30.12.2013⁸², normele pentru alimentarea gratuită a elevilor claselor I-IV din școli primare, gimnazii și licee în anul 2014 au fost prevăzute de 7,00 lei/zi. DÎTS Orhei a admis administrarea ineficientă a acestui proces, cu un risc sporit de alimentare nesănătoasă a copiilor, media de alimentație (din toate sursele) pentru 1 copil/zi, în anul 2014, a constituit mai puțin ca limitele financiare minime stabilite conform prevederilor legale⁸³.

• *Managementul existent nu a asigurat regularitatea unor cheltuieli de ordin social.*

Probele de audit acumulate la compartimentul dat demonstrează că DASPF Orhei nu dispune de justificarea documentară privind utilizarea conform destinației a mijloacelor financiare pentru serviciul de asistență parentală profesionistă, fiind achitate neregulamentar 183,1 mii lei⁸⁴.

• *Nu sa asigurat utilizarea regulamentară, rațională și economicoasă a mijloacelor publice pentru finanțarea unor activități privind primirea și deservirea delegațiilor străine și organizarea diferitor festivități.* Astfel,

✓ în lipsa calculelor de rigoare argumentate corespunzător, AP a planificat mijloace pentru cheltuieli pentru finanțarea unor activități privind primirea și deservirea delegațiilor străine și organizarea diferitor festivități. Potrivit prescripțiilor din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.550 din 13.06.1997⁸⁵, ca bază pentru efectuarea cheltuielilor privind primirea anumitor persoane servește ordinul conducătorului organului, în care se menționează, scopurile, programul și termenul derulării activității; devizul de cheltuieli, aprobat de conducătorul organului care organizează recepția; informațiile referitoare la rezultatele vizitei și darea de seamă asupra cheltuielilor efectuate, justificate prin acte. Însă, în majoritatea

---

⁸⁰ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁸¹ Instrucțiuni privind completarea și prelucrarea foi de parcurs pentru autoturisme, aprobate prin Ordinul Departamentului Analize Statistice și Sociologice al Republicii Moldova nr.108 din 17.12.1998.

⁸² Ordinul ministrului Educației nr.1220 din 30.12.2013 „Cu privire la aprobarea normelor financiare pentru alimentarea copiilor (elevilor) din instituțiile instructiv-educative”.

⁸³ Normele financiare pentru alimentarea copiilor (elevilor) din instituțiile instructiv-educative, aprobate prin Ordinul ministrului Educației nr.42 din 28.01.2013.

⁸⁴ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁸⁵ Regulamentul privind modul utilizării mijloacelor pentru primirea și deservirea delegațiilor străine și a anumitor persoane, aprobat prin HG nr.550 din 13 iunie 1997 (pct. 4).

cazurilor cheltuielile pentru primirea și deservirea a anumitor persoane și pentru petrecerea diferitor festivități nu au fost confirmate în mod regulamentar. La fel, în sensul celor menționate, nu au fost respectate nici prescripțiile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1151 din 02.09.2002⁸⁶. Prin urmare, în condițiile sus menționate, APR a admis valorificarea mijloacelor bugetare în sumă de peste 29,1mii lei⁸⁷ pentru desfășurarea unor măsuri culturale fără a fi întocmite documentele respective de justificare a cheltuielilor (ordinul conducătorului în care să fie specificat scopul activității; programul și termenul de derulare a activității; numărul persoanelor participante etc.).

✓ în lipsa procedurii de achiziție petrecute regulamentar, primăria or. Orhei a achiziționat servicii pentru organizarea și desfășurarea unor măsuri culturale în baza unor acte de achiziții și achitat unei persoane fizice (deținător de patentă) suma de 102,1 mii lei. De menționat că serviciile au fost efectuate de către mai multe persoane (artiști de muzică ușoară și populară, dansatori), precum și au fost angajați lucrători pentru desfășurarea activității de întreprinzător (servicii de transport) care nu sînt specificate în patenta de întreprinzător (genul de activitate fiind indicat deservirea muzicală a ceremoniilor), ceea ce contravine prevederilor art.3 alin. (8) lit. a) din Legea 93 din 15.07.1998⁸⁸. Achitarea mijloacelor în sumă de 102,1 mii lei⁸⁹, unei singure persoane a generat utilizarea netransparentă a mijloacelor bugetare, precum și neachitarea impozitului pe venit;

✓ primăria com. Seliște și sat. Isacova, a suportat cheltuieli neregulate și ineficiente pentru desfășurarea diferitor măsuri și concursuri în sumă de 30,2 mii lei⁹⁰, fiind contabilizate în lipsa documentelor justificative ce contravine art.19 alin.(1), (6) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007.

Recomandări:

6. Președintele raionului (de comun cu instituțiile din cadrul CR) **și primarii or.Orhei, com.Seliște, s. Isacova** să implementeze procese operaționale și proceduri eficiente de control intern care să asigure conformitatea efectuării cheltuielilor, pentru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu (întreținerea autoturismelor de serviciu, primirea și deservirea delegațiilor străine, desfășurarea diferitor activități etc.), precum și optimizarea acestora.

7. DÎTS să asigure respectarea cadrului legal în procesul alimentării copiilor, cu eficientizarea controlului intern în această privință și înlăturarea deficiențelor constatate de audit.

• ***Nu corespunde rigorilor executarea de către unele AAPL a cheltuielilor pentru amenajarea teritoriului.*** Astfel, contrar prevederilor art.17 alin.(1) din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007, în unele acte de recepție a lucrărilor de amenajare, prezentate de către Î.M „SCL” primăriei or Orhei, este inclusă doar manopera, fara a fi incluse orele de funcționare ale utilajului, ceea ce pune la îndoială executarea lucrărilor.

➤ ***Domeniul de valorificare a mijloacelor pentru investiții și reparații capitale rămîne în continuare afectat de nereguli.***

⁸⁶Regulamentul cu privire la normativile de cheltuieli pentru desfășurarea conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. de către instituțiile publice finanțate de la bugetul public național, aprobat prin HG nr.1151 din 02.09.2002.

⁸⁷ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁸⁸ Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr.93 din 16.07.1998.

⁸⁹ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁹⁰ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

În perioada supusă auditului, din contul bugetelor UAT, au fost valorificate mijloace pentru investiții și reparații capitale în sumă totală de 103,0 mil. lei (inclusiv: 25,5 mil. lei – pentru investiții capitale; 71,4 mil. lei – pentru reparații capitale, transferuri capitale – 6,1 mil. lei).

Probele de audit acumulate la acest compartiment au scos în evidență o serie de lacune și nereguli, care au dus la utilizarea neregulamentară sau inefficientă a mijloacelor financiare în sumă totală de 23,7 mil. lei, ceea ce denotă că disciplina financiară la componenta respectivă a fost afectată de prezența iregularităților la inițierea obiectivelor de investiții capitale și la efectuarea cheltuielilor din contul mijloacelor publice. Cele mai semnificative iregularități constau în următoarele:

- *AAPL nu dispune de politici investiționale și obiective clare privind finalizarea obiectivelor inițiate din anii precedenți. Acest fapt determină ineficiența utilizării mijloacelor publice, ținând cont că acestea n-au fost conservate, iar în timp se deteriorează.* Astfel, la 01.01.2015, cheltuielile pentru investiții capitale în obiectele nefinalizate au constituit în total 36,9 mil. lei⁹¹.

În contextul celor evocate, se relevă cel mai semnificativ obiect nefinalizat „Lucrări de consolidare contra alunecărilor de teren cartierul Bucuria”, inițiat în anul 2005 cu valoarea de deviz de 29,0 mil. lei. Deși în Hotărârile Curții de Conturi precedente nr.32 din 02.07.2009⁹² și nr.33 din 08.08.2011⁹³ au fost menționate inactivitatea factorilor de decizie ai primăriei or. Orhei privind efectuarea „Lucrărilor de consolidare contra alunecărilor de teren cartierul Bucuria” (tergiversarea contractării lucrărilor, valorificarea neconformă a mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat) ca rezultat pînă în prezent situația nu s-a schimbat. Ultimele lucrări la acest obiect au fost executate în anii 2010-2011. De menționat, că din anul 2011 nu s-a asigurat executarea continuă a lucrărilor la obiectul menționat, limitîndu-se doar la adresările către Guvern referitor la acordarea surselor financiare din bugetul de stat pentru lucrările respective. Potrivit explicațiilor specialiștilor din cadrul primăriei Orhei și Direcției Construcții din cadrul CR Orhei, lucrările la obiectul nominalizat necesită o intervenție de execuție urgentă fiind de interes și risc major pentru cetățenii or. Orhei, iar lucrările ce țin de executarea elementelor de beton deja existente își pierd valoarea tehnică, ce condiționează risipirea alocațiilor financiare în suma de peste 5,4 mil. lei.

- *Multiple lucrări de construcții și reparații au fost executate în lipsa proiectelor și calculelor de rigoare.* Astfel, potrivit prevederilor art. 13 alin.(1) din Legea nr. 721-XIII din 02.02.1996⁹⁴, lucrările de construcții, precum și de modernizare, modificare, transformare, consolidare și de reparații se execută numai pe bază de proiect elaborat de către persoane fizice sau juridice licențiate în acest domeniu și verificat de Serviciul de stat pentru verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor. Însă, nerespectînd reglementările în vigoare, în lipsa documentației de proiect expertizată și verificată regulamentar, primăria s. Peresecina a contractat și

⁹¹ Inclusiv: la contul 203 – 19,9 mil. lei, la contul 215 – 0,1 mil. lei, la contul 212 – 0,4 mil. lei, la contul 216 – 16,5 mil. lei.

⁹² Hotărîre nr.32 din 02.07.2009 asupra Raportului auditelor regularității executării bugetelor raioanelor: Ungheni, Orhei, Telenești, Cantemir, Ștefan Vodă, Ocnița, Glodeni și Edineț pe anul 2008.

⁹³ Hotărîre nr.33 din 08.08.2011 privind Raportul auditului bugetului raional Orhei pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public din 08.08.2011.

⁹⁴ Legea privind calitatea în construcții nr. 721-XIII din 02.02.1996.

a recepționat lucrări de reparație capitală a cimitirului în sumă totală de 610,0 mii lei⁹⁵, de extindere a iluminării stradale în sumă totală de 787,2 mii lei⁹⁶, precum și lucrările de reparație capitală a pieței din sat în sumă de 153,9 mii lei⁹⁷. Analogic, în lipsa documentației de proiect expertizată și verificată regulamentar au fost contractate și îndeplinite lucrările de reparație capitală a acoperișului Gimnaziului Puținței în sumă de 1326,9 mii lei⁹⁸. În aceeași manieră, primăria or. Orhei a contractat și a recepționat lucrări de reparație a sălii festive și a acoperișului primăriei în sumă totală de 806,3 mii lei⁹⁹. Se relevă, că deficiența respectivă afectează calitatea lucrărilor executate și, respectiv, generează majorarea volumului de lucrări, totodată fiind limitat controlul asupra valorificării mijloacelor publice în aceste scopuri.

La acest capitol auditul relevă că pînă la moment nu a fost efectuată expertizarea proiectului pentru Complexul sportiv european de motosport din or. Orhei pentru care s-au utilizat mijloace financiare în sumă de 1873,0 mii lei¹⁰⁰. Prin urmare, primăria or. Orhei, nedeterminînd necesitatea și oportunitatea construcției Complexului European de motosport din or. Orhei (costul total al acestuia fiind estimat la circa 200,1 mil.lei), dar mai ales neidentificînd sursele de finanțare a acestui obiect și în lipsa deciziei de atribuire a terenului, a admis contractarea lucrărilor de proiectare pentru obiectul nominalizat de la antreprenorul CCPM „Teracadas” SRL. De menționat că construcția obiectului nu a fost inițiată, iar mijloacele publice utilizate pentru lucrările de proiectare se atestă drept irosite. În contextul celor invocate, auditul relevă că grupul de lucru privind achiziția publică din cadrul primăriei or.Orhei a adjudecat contractul de servicii de proiectare a Complexului European de motosport din or. Orhei, avînd drept criteriu de selectare a ofertei câștigătoare, punctajul maxim totalizat prin însumarea punctajului pentru cei 3 factori: prețul ofertei, durata de execuție, capacitatea ofertantului (care include în sine și experiența similară). Criteriul însă nu a fost respectat, deoarece a fost respis ofertantul ce a însumat punctajul maxim și acceptat cel cu punctajul mediu. Mai mult decît atît, conducător și administrator în cadrul contractului de asociere în consorțiu, a fost desemnat CCPM „Teracadas” SRL, fără a fi stipulate în acest contract criteriile de calificare a fiecărui asociat în parte, ceea ce contravine prescripțiilor pct.101 din Regulamentul aprobat prin HG nr.834 din 13.09.2010, care prevede că pentru calificarea operatorilor economici asociați, partenerul responsabil (liderul asociațiilor) trebuie să întrunească proporțional cel puțin 40% din criteriile minime de calificare, celelalte 60% urmînd a fi întrunite cumulativ de către asociați. Neîndeplinirea acestor condiții va conduce la respingerea ofertei comune.

Misiunea de audit relevă că proiectarea, amplasarea și punerea în funcțiune a stației de epurarea la tabăra de odihnă „Miorița” s-a realizat în lipsa avizului Expertizei ecologice de stat asupra documentației de proiect elaborate în modul stabilit, prin ce DÎTS nu a asigurat respectarea prevederilor art. 3 lit.d) din Legea nr. 1515 din 16.06.1993¹⁰¹.

⁹⁵ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁹⁶ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁹⁷ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁹⁸ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

⁹⁹ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰⁰ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰¹ Legea cu privire la protecția mediului încunjurător nr. 1515 din 16.06.1993.

Contrar prevederilor legale¹⁰², DÎTS Orhei și primăria s.Vatici, în cadrul executării lucrărilor la 2 obiecte¹⁰³ în valoare totală, respectiv, de 11,9 mil. lei și de 1,01 mil. lei, nu au asigurat calitatea construcțiilor prin verificarea execuției corecte a lucrărilor de construcții de către responsabili tehnici atestați, sau agenți economici de consultanță specializați și autorii proiectelor, pe tot parcursul lucrărilor.

- *Auditul a constatat curențe și la încheierea și monitorizarea contractelor, care s-au soldat cu acceptarea de către beneficiari (unele entități supuse auditării) a unor prețuri majorate (față de cele din devize), recepționarea unor lucrări neexecutate și/sau a unor lucrări care diferă de cele contractate.*

Probele de audit denotă că responsabilii din cadrul unor entități supuse auditului au acceptat includerea de către antreprenori în procesele-verbale de executarea lucrărilor a unor prețuri unitare mai mari ca cele contractate, fapt ce a cauzat cheltuieli ineficiente în sumă totală de 387,2 mii lei¹⁰⁴. Totodată, au fost recepționate volume de lucrări neexecutate, dar incluse în procesele verbale, fiind efectuate cheltuieli neregulate în sumă de 192,2 mii lei¹⁰⁵.

La fel, au fost recepționate unele lucrări care diferă de cele contractate în sumă totală de 1821,6 mii lei¹⁰⁶, prin ce nu s-au respectat prevederile art.69 alin.(3) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, care interzic modificarea oricărui element al contractului încheiat sau introducerea unor elemente noi dacă asemenea acțiuni sînt de natură să schimbe condițiile ofertei care au constituit temei pentru selectarea acestora și să majoreze valoarea ei.

- *Unele UAT nu au reușit să mențină cheltuielile angajate în limitele maxime aprobate.* Astfel, potrivit prevederilor art.7 alin.(4) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, cheltuielile aprobate (rectificate pe parcursul anului bugetar) în bugetele UAT reprezintă limite maxime care nu pot fi depășite, iar contractarea de lucrări, servicii, bunuri materiale și efectuarea de cheltuieli se realizează de către executorii (ordonatori) de buget doar cu respectarea prevederilor legale și în cadrul limitelor aprobate (rectificate). Însă, unele AAPL (de nivelul I și nivelul II) și Gimnaziul Puținței nu s-au conformat prevederilor menționate și au admis depășirea nivelului cheltuielilor capitale stabilit cu suma totală de 984,2 mii lei¹⁰⁷, ceea ce a determinat înregistrarea la sfîrșit de an a datoriilor creditoare.

Auditul a mai constatat că unele entități din raion au recepționat lucrări în sumă totală de 1785,7 mii lei¹⁰⁸, însă facturile fiscale au fost întocmite și prezentate de către antreprenor mai tîrziu, ca rezultat a fost tergiversat termenul obligației fiscale prevăzut de art.108 din Codul fiscal.

- *Probele de audit acumulate denotă rezerve în valorificarea mijloacelor publice pentru investiții capitale.* Astfel, în anul 2014 pentru reparația acoperișului Blocului chirurgical al IMSP Spitalul raional Orhei au fost utilizate mijloace financiare în

¹⁰² Art.13 și 22 din Legea nr.721-XIII din 02.02.1996.

¹⁰³ DÎTS - „Schimbarea geamurilor și ferestrelor la instituțiile preuniversitare din raionul Orhei”; primăria s.Vatici - „Rețelele exterioare de canalizare și stație de epurare a apelor uzate din s. Curchi r-l Orhei”.

¹⁰⁴ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰⁵ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰⁶ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰⁷ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁰⁸ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

suma de 1266,5 mii lei. Deși, lucrările la finalizare au fost recepționate de către reprezentanții Secției Construcției, Gospodăriei comunale și Drumuri din cadrul CR Orhei (Fondator a IMSP), peste 10 luni, în cadrul ședinței CR Orhei au fost solicitate 57,0 mii lei pentru lucrări suplimentare la acest obiect, faptul dat elucidând deficiențe în procesele verbale de recepție a lucrărilor la obiectul dat.

- *Constatări referitor la cheltuielile efectuate din Fondul de rezervă*

Pentru perioada de gestiune din fondul de rezervă au fost precizate cheltuieli în suma de 2312,0 mii lei, cheltuielile de casă au însumat 1739,7 mii lei.

- *CR Orhei urmează să-și revizuiască actele normative interne ce țin de utilizarea fondului de rezervă, astfel încât să utilizeze mijloacele publice în mod regulamentar, transparent, echitabil și conform destinației.*

Deși Curtea de Conturi a menționat anterior¹⁰⁹ că nu a fost asigurată respectarea întocmai a prevederilor legale la utilizarea mijloacelor financiare din fondul de rezervă, actuala misiune de audit a stabilit că această situație persistă până în prezent, factorii responsabili din cadrul raionului ne luând în considerație obiecțiile și recomandările formulate de audit. Astfel, probele de audit la acest compartiment au relevat că Regulamentul CR¹¹⁰ nu corespunde prevederilor legale¹¹¹, fiind stipulate unele cheltuieli care nu pot fi atribuite la cele cu caracter excepțional și imprevizibil, cum ar fi ”premiera cu ocazia jubileului” executate în valoare de 10,2 mii lei. Nu au fost reglementate și stipulate documentele ce urmează a fi prezentate pentru a confirma excepționalitatea plăților. Ca urmare, cheltuielile pentru ajutoare unice populației, alocate în baza deciziilor CR în suma totală de 1024,4 mii lei, generează riscul de iregularitate și neechitatea socială a plăților efectuate, din care, cu derogare de la prevederile propriului Regulament, ajutoarele financiare au fost acordate (în suma totală de 125,0 mii lei) în mărime ce depășește cele prevăzute în Regulament.

Lipsa actelor de evaluare a beneficiarilor, precum și a documentelor care justifică apartenența beneficiarilor la categoriile prevăzute regulamentar, denotă riscul sporit de acordare neregulamentară a ajutoarelor materiale din contul fondului de rezervă, totodată ne fiind stabilite proceduri de control intern privind utilizarea mijloacelor după destinația inițială.

Recomandări:

8. CR și președintele raionului să implementeze proceduri de control intern, care ar asigura utilizarea regulamentară, transparentă și conform destinației a mijloacelor fondului de rezervă.

➤ ***Achiziția de mărfuri și servicii în cadrul entităților supuse auditului nu întotdeauna a întrunit aspectul legal. Controlul asupra respectării procedurilor de achiziții publice de mărfuri, lucrări și servicii necesită îmbunătățire, deoarece domeniul achizițiilor publice este unul dintre cele mai afectate de nereguli la execuția cheltuielilor bugetare.***

---

¹⁰⁹Hotărârea Curții de Conturi nr.33 din 08.08.2011 privind Raportul auditului bugetului raional Orhei pe anul 2010 și gestionării patrimoniului public

¹¹⁰Regulamentul privind constituirea și utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Consiliului raional Orhei, aprobat prin Decizia Consiliului raional Orhei nr.1/3 din 21.02.2012

¹¹¹Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004 “Pentru aprobarea Regulamentului-tip privind constituirea fondurilor de rezervă ale autorităților administrației publice locale și utilizarea mijloacelor acestora” (în continuare – Regulamentul-tip aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1427 din 22.12.2004).

Potrivit prevederilor Legii nr.96-XVI din 13.04.2007, autoritățile contractante au obligația să asigure legalitatea și eficiența achizițiilor publice. Misiunea de audit a constatat că, în perioada supusă auditului, AAPL (de nivelul I și nivelul II), în calitate de autorități contractante, au admis multiple încălcări și neajunsuri legate de achiziționarea bunurilor și serviciilor, care au afectat buna gestiune a mijloacelor publice locale. Astfel,

- contrar prevederilor art.13 alin.(1) lit. b) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, CR, DÎTS, DASPF, Gimnaziul s.Puținței și 10 primării¹¹² din raion nu au elaborat planuri anuale și nici planurile trimestriale de efectuare a achizițiilor publice, la contractarea bunurilor și serviciilor pentru perioada anului 2014;

- potrivit prevederilor cadrului normativ¹¹³, autoritatea contractantă stabilește expres atribuțiile fiecărui grup de lucru și funcțiile fiecărui membru al grupului în parte, necesare pentru a fi exercitate în cadrul procedurilor de achiziții publice. Însă, nerespectând reglementările menționate, primăriile s.Isacova și com.Seliște nu au specificat expres funcțiile și atribuțiile fiecărui membru al grupului de lucru, ceea ce denotă neimplicarea acestora la diferite etape de planificare și desfășurare a proceselor de achiziții, fapt care nu asigură regularitatea derulării achizițiilor publice și executarea calitativă a contractelor de achiziție;

- contrar prevederilor pct.9 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții¹¹⁴, membrii grupului de lucru din cadrul primăriei com.Seliște nu întocmesc și nu semnează declarațiile de confidențialitate și imparțialitate pentru o bună parte din procedurile de achiziție publică, ceea ce duce la neasigurarea imparțialității și obiectivității grupului de lucru. Deși, conform prevederilor art.14 alin.(5) din Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007, în cazul nedeunerii declarației de confidențialitate și imparțialitate, AAP este în drept să anuleze procedura de achiziție, pe parcursul anului 2014, auditul n-a constatat astfel de cazuri;

- primăriilor com.Seliște și s.Isacova nu au respectat termenul de înregistrare a contractelor (1 185,1 mii lei) la AAP, astfel ignorând prevederile legale¹¹⁵;

- grupurile de lucru pentru achiziții publice din cadrul DÎTS și 3 AAPL¹¹⁶ din raion nu au demonstrat exigență, respectiv, nu s-au conformat prevederilor legale menționate și nu și-au asumat dreptul de a descalifica ofertantul la orice etapă a procedurii de achiziție, în special în cazul în care se constată că datele de calificare prezentate de acesta sînt eronate sau incomplete, precum și în alte cazuri prevăzute de actele legislative¹¹⁷. Prin urmare, o asemenea situație defectuoasă per ansamblu indică expres asupra unor practici abuzive/iresponsabile, evident generatoare de riscuri în materie de neutralitate și inegalitate în raport cu potențialii ofertanți, în consecință favorizîndu-i pe unii și discriminîndu-i pe alții, cu impact de prejudiciu

---

¹¹²Primăriile satelor/comunelor: Orhei, Peresecina, Step-Soci, Susleni, Ghetlova, Seliste, Ivancea, Vatici, Isacova și Pelivan.

¹¹³Pct. 5 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin HG nr.1380 din 10.12.2007.

¹¹⁴Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin HG nr.1380 din 10.12.2007.

¹¹⁵Art.67 alin. (7) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

¹¹⁶Primăriile satelor/comunelor: Orhei, Seliste și Isacova.

¹¹⁷Art.16 alin.(4) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

financiar. Dacă, la evaluarea ofertelor (potrivit prescripțiilor cadrului normativ¹¹⁸) se constată că ofertele prezentate nu corespund cerințelor de calificare solicitate în invitație sau dacă, drept rezultat al invitației, nu a fost acumulat numărul necesar de oferte, rezultatele concursului se anulează și concursul se organizează în mod repetat. Prin urmare, în pofida faptului că din ofertele prezentate cerințelor de calificare corespundeau doar câte o singură ofertă, în cazurile privind achizițiile publice prin cererea ofertelor de prețuri pentru unele tipuri de lucrări capitale contractate, DÎTS (1050,9 mii lei), primăria or.Orhei (806,3 mii lei și 1185,9 mii lei), primăria com.Seliște (498,6 mii lei) și primăria s.Isacova (229,5 mii lei), au examinat, evaluat și desemnat câștigătorul, fapt ce determină abateri de la principiile de transparență a achizițiilor publice, de utilizare eficientă a finanțelor publice și de minimizare a riscurilor autorităților contractante;

- contrar prevederilor regulamentare, grupurile de lucru pentru achiziții publice din cadrul AAPL au admis divizarea achizițiilor, fiind întocmite mai multe contracte de achiziții de valoare mică pe an, precum și prin procedura cererii ofertelor de prețuri. Astfel, datorită disfuncționalității procesului de achiziții la etapa de planificare a contractelor, CR, DASPF și 8 AAPL¹¹⁹ au practicat divizarea achizițiilor prin încheierea de contracte separate, în scopul aplicării altor proceduri decât cele prevăzute regulamentar. În acest sens, se relevă că, în 2014, cu nerespectarea prevederilor legale¹²⁰, care specifică că nu se permite divizarea achizițiilor planificate de bunuri, lucrări și servicii în scopul aplicării altei proceduri de achiziții publice și evitării procedurii de achiziție publică stabilite de legislația cu incidență în domeniul achizițiilor publice, iar contractul de achiziție publică se încheie pentru întreaga sumă atribuită acestui contract pe an, au fost efectuate achiziții în sumă totală de 12,4 mil.lei¹²¹. Prin urmare, situația constatată la acest compartiment condiționează nerespectarea principiului tratamentului egal al potențialilor ofertanți, precum și efectuarea unor cheltuieli mai mari, ceea ce nu corespunde principiului de utilizare eficientă a fondurilor publice;

- la organizarea și desfășurarea licitației prin cererea ofertei de prețuri nu au fost respectate principiile privind transparența achizițiilor publice și de asigurare a concurenței loiale în acest domeniu. Astfel, la licitația privind achiziționarea bunurilor și serviciilor, autoritatea contractantă a admis participarea în calitate de concurenți a unor întreprinderi interdependente, ale căror fondator este una și aceeași persoană. Astfel de caz a fost constatat la primăria or. Orhei, la licitația privind achiziția publică (contractarea materialelor de construcție) din această instituție, a participat 3 ofertanți, din care fondatorii majoritari a 2 agenți economici (SRL „Doltanat-Service” și SRL „Ordonatcom”) fiind în relații de rudenie de gradul I (soț și soție), prin ce nu au fost respectate principiile de reglementare a relațiilor privind achizițiile publice, conform prevederilor art.6 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007;

---

¹¹⁸Pct.27 din Regulamentul cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri, aprobat prin HG nr.245 din 04.03.2008.

¹¹⁹ Primăriile satelor/comunelor: Orhei, Peresecina, Step-Soci, Susleni, Ghetlova, Seliste, Ivancea, Vatici, Isacova și Pelivan.

¹²⁰ Pct.5 și pct.16 din Regulamentul achizițiilor publice de valoare mică aprobat prin HG nr.148 din 14.02.2008 (în continuare – Regulamentul aprobat prin HG nr.148 din 14.02.2008) și art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

¹²¹Anexa nr.9 la Raportul de audit.

▪ în 2014, primăria Orhei a admis executarea lucrărilor în sumă de 2418,5 mii lei¹²², în lipsa procedurilor de achiziții publice, prin ce nu au fost respectate prevederile legale¹²³ (valoarea acestor lucrări de amenajare însumând 6084,9 mii lei).

▪ în conformitate cu cadrul legal-normativ în vigoare¹²⁴, autoritatea contractantă are obligația de a întocmi dosarul achiziției publice și de a-l păstra în decurs de 5 ani de la inițierea procedurii de achiziție. Dosarul achiziției publice urmează a fi cusut, stampilat și numerotat de către autoritatea contractantă după încheierea contractului de achiziție publică, în așa mod încât să asigure integritatea acestuia și să excludă posibilitatea sustragerii sau înlocuirii înscrisurilor pe care acesta le conține. Însă, contrar prevederilor regulamentare, unele entități din raion¹²⁵, calitatea tuturor dosarelor de achiziție publică nu a corespuns totalmente rigorilor, acestea nefiind cusute, numerotate, pentru asigurarea integrității lor și minimizarea riscului de sustragere, schimbare a unor documente, astfel diminuându-se și posibilitatea monitorizării conformității procedurilor de achiziții publice.

Recomandări:

9. Președintele raionului, șeful DASPF, șeful DÎTS, directorul Gimnaziului s.Puțunței și primarii or.Orhei, satelor/comunelor Peresecina, Step-Soci, Susleni, Ghetlova, Seliște, Ivancea, Vatici, Isacova și Pelivan să implementeze proceduri de control intern la achiziționarea mărfurilor, lucrărilor și serviciilor (inclusiv descrierea proceselor aferente acestora), care să asigure conformarea procedurilor de achiziții publice la cadrul legal, monitorizarea executării contractelor, precum și înlăturarea iregularităților constatate de audit la acest compartiment.

OBIECTIVUL III: A raportat UAT în modul corespunzător, a întreținut și a protejat adecvat mijloacele sale fixe și patrimoniul?

Modul de gestionare a patrimoniului UAT nu oferă o informație exhaustivă privind valoarea bunurilor imobiliare publice, iar incorectitudinea gestionării acestuia generează un risc înalt de pierdere a drepturilor de proprietate asupra lui. Misiunea de audit relevă că sistemul de management al gestionării patrimoniului UAT (de nivelul I și nivelul II) nu s-a conformat integral la prevederile legale, fiind afectat de unele deficiențe, care se exprimă prin: neasigurarea înregistrării integrale a drepturilor asupra bunurilor imobile în Registrul bunurilor imobile și la organul cadastral; transmiterea neconformă a patrimoniului în gestiunea întreprinderilor fondate de către AAPL, precum și lipsa unei informații veridice privind activele transmise; lipsa de control și management neadecvat din partea AAPL din raion, precum și reglementarea insuficientă a activității întreprinderilor fondate; lipsa unei evidențe conforme a fondurilor proprietate publică și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neevaluarea corespunzătoare a activelor fixe în vederea înregistrării conforme în evidență a valorii acestora; nefinalizarea procesului de identificare, delimitare și înregistrare a patrimoniului public proprietate de stat, a UAT și privată; preocuparea irelevantă a factorilor de decizie din cadrul AAPL de gestionarea

¹²² Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹²³ Art.67 alin.(1) și art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

¹²⁴ Art.32 din Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007); pct.6 din Regulamentul cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice, aprobat prin HG nr.9 din 17.01.2008.

¹²⁵ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

conformă și eficientă a patrimoniului public local. Deficiențele existente în evidență, precum și managementul defectuos al administrării patrimoniului public local afectează buna gestiune a acestuia.

În susținerea celor consemnate, se exemplifică următoarele.

➤ **AAPL (de nivelul I și II) nu au asigurat înregistrarea obligatorie a bunurilor imobile (clădiri și construcții speciale) și a drepturilor asupra lor, problemă nesoluționată de mai mulți ani, care afectează buna gestiune și integritatea patrimoniului public local.** Astfel,

- potrivit prevederilor legale¹²⁶, titularii de drepturi patrimoniale au obligațiunea de a înregistra dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale asupra terenurilor, clădirilor și construcțiilor legate solid de pământ. Însă, unele AAPL din raion nu s-au conformat acestor prevederi și au admis neînregistrarea regulamentară a patrimoniului public local. Prin urmare, autoritățile publice locale din raion nu au întreprins măsuri suficiente în vederea înregistrării în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra 31 bunuri imobile în valoare de peste 34,2 mil. lei¹²⁷. În sensul celor relatate se exemplifică următoarele:

- ✓ DÎTS și DASPF nu au întreprins măsuri suficiente în vederea înregistrării în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra a 10 – bunuri imobile (clădiri și construcții speciale) aflate la balanța direcțiilor în valoare de 8,9 mil. lei și, respectiv, de 4,6 mil. lei. Neînregistrarea regulamentară a patrimoniului public proprietate de stat, precum și a drepturilor patrimoniale la entitatea cadastrală generează un risc major de pierdere a patrimoniului public local. Spre exemplu, un bun imobil cu terenul aferent (în valoare de 1,5 mil. lei), care este înregistrat în evidența contabilă a DÎTS, potrivit datelor cadastrale este proprietatea AAPL Orhei, fiind transmis în gestiunea ÎM „SCL Orhei”;

- ✓ 11 primării nu au asigurat înregistrarea la OCT Orhei a 18 bunuri imobile în valoare de peste 10,8 mil. lei. Totodată, pentru 3 bunuri imobile în valoare de 2,9 mil. lei, care sînt înregistrate în evidența contabilă a primăriei Clișova, drepturile de proprietate sînt înregistrate după altă autoritate publică locală (primăria Ciocîlteni);

- ✓ CR Orhei, nu a asigurat documentarea conformă a recepției finale a supraetajării clădirii administrative (din str. V. Mahu, 160; lucrări executate în 2012), ceea ce a condiționat neînregistrarea drepturilor reale asupra construcției în valoarea totală cu 1,3 mil. lei, deși în evidența contabilă a AP acestea au fost reflectate la majorarea costului clădirii.

- Misiunea de audit relevă că AAPL nu s-au conformat reglementărilor privind înregistrarea conformă a rețelelor de gaze. Astfel, primăriile Berezlogi și Ciocîlteni nu au înregistrat la organul cadastral conductele de gaze din extravilan în valoare de 0,6 mil. lei și, respectiv, de 5,1 mil. lei. Totodată, potrivit prescripțiilor HG nr. 683 din 18.06.2004¹²⁸, AAPL și alți beneficiari urmau să înregistreze în evidența contabilă și să transmită toate rețelele de gaze la deservire tehnică, în bază de contract, întreprinderilor de gaze ale SA „Moldovagaz”. Însă, neconformîndu-se acestor

¹²⁶ Art.4 și art.5 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr.1543-XIII din 25.02.1998 (în continuare – Legea nr.1543-XIII din 25.02.1998).

¹²⁷ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹²⁸ Pct.3 din HG nr.683 din 18.06.2004 „Despre aprobarea Regulamentului privind modul de transmitere a rețelelor de gaze întreprinderilor de gaze ale Societății pe Acțiuni „Moldovagaz” la deservire tehnică”.

prevederi, unele primării din raion nu au asigurat transmiterea conformă a 9 conducte de gaze în valoare totală de 17,0 mil. lei¹²⁹, acestea în realitate fiind gestionate de un agent economic, fără ca statul sau UAT să obțină avantaj economic.

- Auditul relevă și existența altor deficiențe care afectează conformitatea gestionării patrimoniului public aflat în proprietatea UAT. Astfel, urmare a lipsei necesarului de mijloace pentru întreținerea edificiilor, neexploatarea îndelungată a acestora, precum și neîntreprinderii măsurilor de rigoare în vederea reparațiilor capitale a lor, la situația din 01.01.2015, la 8 primării din raion sînt înregistrate 15 obiecte/bunuri în valoare totală de circa 2,7 mil. lei¹³⁰, deja distruse.

➤ ***AAPL nu au asigurat o evidență adecvată a patrimoniului public transmis întreprinderilor fondate. Întocmirea și prezentarea de către AAPL a dărilor de seamă privind patrimoniul gestionat de către întreprinderile fondate la situația din 01.01.2015 nu se bazează pe documente justificative, ceea ce duce la diferențe între datele CÎS, evidența contabilă și darea de seamă prezentată Agenției Proprietății Publice, totodată evidența neconformă fiind un factor generator de pierdere a patrimoniului public.***

- Pornind de la faptul că, potrivit prevederilor legale¹³¹, de competența AAPL este ținerea evidenței patrimoniului UAT și exercitarea controlului asupra integrității și folosirii eficiente a acestuia, auditul denotă denaturări, atît în evidența contabilă, cît și la raportarea situațiilor patrimoniale. Astfel,

- ✓ conform datelor din bilanțul executării bugetului autorităților/instituțiilor publice la 01.01.2015 pe raion, valoarea investițiilor pe termen lung în părți nelegate a fost înregistrată în sumă de 107,2 mil. lei, ce reflectă doar valoarea patrimoniului transmis în comodat IMSP și unor entități.

Ținînd cont numai de informația prezentată de către CÎS Orhei, privind valoarea capitalului social al 24 întreprinderi municipale și a unei societăți pe acțiuni (al căror fondatori sînt AAPL de nivelul I și nivelul II din raion), precum și de situațiile constatate de audit la unele primării, valoarea patrimoniului public transmis întreprinderilor municipale fondate a fost diminuată cu suma totală de peste 104,0 mil. lei¹³², ceea ce relevă necontabilizarea regulamentară a patrimoniului public transmis în gestiune de către AAPL (la 01.01.2015, la conturile 135 și 136 – destinate evidenței investițiilor pe termen lung în părțile nelegate/legate);

- ✓ la situația din 01.01.2015, CR Orhei a prezentat la APP o dare de seamă neautentică privind patrimoniul AAPL (de nivelul I și II) fiind admise diferențe în suma totală de 72,0 mil. lei¹³³. Astfel, eronat a fost raportat patrimoniul gestionat de către întreprinderile municipale, în scopul includerii în Registrul patrimoniului public, în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.675 din 06.06.2008¹³⁴, ceea ce determină riscul neautenticității datelor din Registrul patrimoniului public;

¹²⁹ Anexa nr.10 la Raportul de audit

¹³⁰ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹³¹ Art.9 alin.(2) lit. i) și lit. j) din Legea privind administrarea și deținatizarea proprietății publice nr.121-XVI din 04.05.2007.

¹³² Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹³³ Anexa nr.10 din Raportul de audit

¹³⁴ Regulamentul cu privire la Registrul patrimoniului public, aprobat prin HG nr.675 din 06.06.2008 (în continuare – Regulamentul aprobat prin HG nr.675 din 06.06.2008).

✓ contrapunerea datelor prezentate de către CR la APP cu datele prezentate de către CÎS denotă neincluderea în darea de seamă a datelor cu privire la 16 întreprinderi municipale cu un capital social de 84,1 mii lei¹³⁵. La fel, darea de seamă nu include datele referitor la 2 IMSP („Centrul Medicilor de familie Orhei” și „Centrul de sănătate Orhei”). La APP nu a fost raportată valoarea patrimoniului raional transmis în comodat unor instituții (Inspectoratul de Poliție) în valoare de 1,3 mil. lei. Concomitent datele referitor la SA „Regia Apă-Canal” Orhei, în loc de a fi raportate la compartimentul societăților pe acțiuni, au fost raportate la cel al întreprinderilor municipale (prin ce nu au fost respectate prescripțiile pct.6 și pct.19 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.675 din 06.06.2008). Un exemplu elocvent poate servi informația referitor la ÎM „SCL Orhei” (fondator CO) unde există diferențe dintre datele raportate la APP și cele contabile, fiind diminuat capitalul propriu cu 119,9 mil. lei, iar valoarea mijloacelor fixe a fost raportată majorat cu 20,7 mii lei;

✓ misiunea de audit relevă diferențe la raportarea valorii patrimoniului public din gestiunea IMSP cu o majorare în valoarea totală de 39,3 mil. lei (din care: 3,9 mil. lei¹³⁶ – cu diminuare a valorii patrimoniului (mijloace fixe) aflat în gestiunea a 11 entități; 43,2 mil. lei¹³⁷ – cu majorarea valorii patrimoniului la 13 entități). A fost admisă și raportarea valorii patrimoniului public al instituțiilor publice (cu excepția IMSP) cu o diminuare de 10,6 mil. lei. Totodată, se relevă că, în anul 2014, IMSP nu au prezentat fondatorului (CR), spre aprobare rapoartele financiare, prin ce nu au fost respectate prevederile Legii nr.436-XVI din 28.12.2006 (fiind prezentate doar informații pentru întocmirea dărilor de seamă prezentate APP);

✓ deși în Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 08.04.2014 au fost menționate deficiențe privind înregistrarea în evidență a patrimoniului transmis în gestiune întreprinderilor municipale, fiind înaintate și recomandările de rigoare, CR Orhei nu a întreprins măsurile necesare privind: radierea din registrul de stat ÎM „Biroul de Proiectări, Prospekțiuni și Servicii”; înregistrarea în evidența contabilă a aparatului președintelui raionului a patrimoniul în sumă de 5,4 mil. lei, transmis de la ÎM „Construcții capitale și Servicii” a Consiliului Județean Orhei (nefiind determinată care este soarta acestui patrimoniu pînă în prezent); remedierea situației privind diferențele la valoarea patrimoniului transmis în administrare ÎM „Complexul Sportiv Raional”.

Cele menționate la acest compartiment denotă raportarea eronată a situațiilor patrimoniale și evidența neadecvată a patrimoniului public, cauza fiind responsabilitatea redusă din partea personalului implicat în prezentarea informațiilor către CR și în întocmirea raportului consolidat pe raion, deși una dintre cauzele raportării neveridice referitor la patrimoniul gestionat de către IMSP este lipsa formularului de raport specific modului de evidență și a formei organizatorico-juridice a acestora, acesta nefiind prevăzut în Regulamentul cu privire la Registrul patrimoniului public, aprobat prin HG nr.675 din 06.06.2008. Astfel, în absența

¹³⁵ Î.M. „Orhei Proiect”; Î.M. „Biroul de proiectări prospekțiuni”; ÎM „Prosper-Rural”; Î.M. „Servicii comunale” ale AAPL satelor/comunelor Pelivan, Susleni, Clișova, Pohrebeni, Brăviceni, Biești, Morozeni, Puținței, Cucuruzeni, Piatra, Chiperceni, Ivancea, Bulăești.

¹³⁶ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹³⁷ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

metodologiei unice și relevante pentru raportarea situațiilor patrimoniale ale IMSP, AAPL a utilizat formularul de rapoarte destinate instituțiilor publice, ceea ce poate condiționa raportarea denaturată a proprietății publice.

- *Primăria s. Peresecina nu a asigurat folosirea eficientă a patrimoniului transmis întreprinderilor fondate, ceea ce contravine prevederilor regulamentare.* Astfel, potrivit pct.10 alin.4 din Regulamentul-model aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 387 din 06.06.1994¹³⁸, statutul întreprinderii trebuie să includă mărimea și componenta patrimoniului, transmis de fondator întreprinderii nou-create (fondul statutar sau capitalul social) statutele ÎM „Prosper-Rural” și ÎM „Servicii Comunale”, fondate de CL Peresecina, nu conțin atare înregistrări. Totodată, în pofida faptului că în conformitate cu pct.32 din Statutul ÎM „Prosper-Rural” capitalul statutar se formează și din așa surse ca bunurile transmise gratuit, CL Peresecina nu a decis majorarea capitalului statutar al întreprinderii cu valoarea bunurilor transmise cu titlu gratuit în sumă de 1304,6 mii lei. Concomitent, contrar prescripțiilor pct.30 din Regulamentul nominalizat, potrivit cărora fondatorul exercită controlul asupra activității financiare și economice a întreprinderii, iar activitatea financiară și economică a întreprinderii urmează a fi verificată sistematic de către comisia de revizie (de cenzeni) sau revizorul (cenzorul) întreprinderii, ori de către o organizație de auditing, autorizată în acest scop printr-un contract special, fondatorul (CL) s-a eschivat de la monitorizarea activității ÎM „Servicii Comunale Peresecina”.

- *Deși, potrivit prevederilor art.1 alin.(1) din Legea nr.845-XII din 03.01.1992¹³⁹, antreprenoriatul este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri, în anul 2014, unele ÎM au finalizat activitatea economico-financiară cu obținerea pierderilor.* Astfel, urmare neîntreprinderii măsurilor de rigoare atât de către CR Orhei (în calitate de fondator), cât și de către managerul ÎM „Complexul Sportiv Raional Orhei”, activitatea întreprinderii pentru anul 2014 s-a soldat cu pierderi în sumă de 721,3 mii lei (pe parcursul ultimilor 3 ani pierderile acestei întreprinderi au însumat 3574,9 mii lei). Cu pierderi a finalizat anul 2014 și ÎM „Servicii Comunale Peresecina” (13,1 mii lei).

➤ ***Lipsa la AAPL (de nivelul I și II) a unor criterii bine definite privind procesul de monitorizare, precum și a controlului corespunzător în vederea asigurării activităților în continuare în scopul asigurării durabilității proiectelor, au condiționat existența mai multor abateri și iregularități, care determină riscul ca patrimoniul public și mijloacele bugetare să fie utilizate neregulamentar în defavoarea interesului public.***

- *Auditul a constatat că „Regia Apă Canal-Orhei” SA, pachetul de acțiuni al căreia integral este deținut de către primăria or. Orhei, gestionează „Stația de epurare a Apelor Uzate și colectorului Efluent din or. Orhei”. Astfel, toate*

---

¹³⁸Regulamentul-model al întreprinderii municipale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 387 din 06.06.94

¹³⁹ Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr.845-XII din 03.01.1992.

tranzacțiile de finanțare a obiectului „Construcția stației de epurare a apelor uzate și colectorului efluent din or. Orhei” au fost efectuate prin intermediul Unității de Implementare a proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare (UIPAAC) donatori fiind: Comisia Europeană – 2,52 mil. Euro; Banca Mondială – 0,22 mil. USD; Fondul ecologic național – 27,5 mil. lei.

La 27.09.2013, UIPAAC, în calitate de investitor, a transmis obiectul dat în valoarea de peste 65,92 mil. lei în gestiunea „Regiei Apă Canal-Orhei” SA (100 % cota partea a CO Orhei) în calitate de beneficiar (fără a fi trecute prin primăria or. Orhei), cu mențiunea că valoarea finală va fi stabilită după transmiterea actelor de recepție finală a obiectului. Stația de epurare a fost înregistrată în evidența contabilă a „Regiei Apă Canal-Orhei” SA la 01.01.2015, ca „construcție în curs de execuție” în valoarea de peste 69,99 mil. lei, fiind incluse unele cheltuieli ce țin de întreținerea acesteia (reparații curente, amenajare, piese de schimb etc.). Recepția la terminarea lucrărilor la obiectul nominalizat a avut loc la 30.09.2014, cu extinderea termenului de garanție până la remedierea defectelor (conform recomandărilor echipei de supraveghere), Stația de epurare fiind exploatată din aceiași data.

Totodată, conform „Proiectului de execuție Îmbunătățirea stratului filtrant la treapta II” (defectele stabilite și menționate la Recepția la terminarea lucrărilor de către echipa de supraveghere) din 2015, întocmit de către SRL „Apcan Proiect”, valoarea de deviz al obiectului constituie 6,8 mil. lei, iar Serviciul de Stat pentru Verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor a refuzat verificarea acestui deviz, dat fiind faptul că, la 18.02.2014, conform Hotărârii Colegiului civil, Comercial și de Contencios Administrativ s-a admis cererea introductivă depusă de către UIPAAC, constatându-se insolvabilitatea acesteia și intentarea procesului de insolvabilitate. Până în prezent, nu s-a stabilit din ce surse vor fi achitate lucrările pentru înlăturarea/remedierea defectelor recomandate de către echipa de supraveghere (6,8 mil. lei). În baza Hotărârii menționate administratorul urma să notifice creditorii UIPAAC despre înregistrarea cererilor și stabilirea ședinței de validare a creanțelor până la 02.04.2015. Deși în prezent acest obiect este în gestiunea Regiei Apă Canal - Orhei SA, aceasta nu dispune de informații referitor la: documentația privind inițierea construcției Stației de Epurare, documentele privind inițierea Construcției, responsabilii de monitorizarea construcției, insolvabilitatea UIPAAC, informațiile date fiind de competența UIPAAC și a primăriei or. Orhei. Totodată, Stația de epurare a fost construită pe teren cu suprafața de 5,0 ha cu destinația agricolă, până la moment destinația acestuia nu a fost schimbată, cu compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile cu destinație agricolă, pachetul de documente privind schimbarea destinației terenului respectiv fiind în proces de elaborare.

- În baza prevederilor legale¹⁴⁰ și deciziei CR Orhei nr.8/11 din 04.11.2010¹⁴¹, în spațiile din gestiunea IMSP SR Orhei a fost creat un parteneriat public privat „Centrul de tomografie computerizată în cadrul IMSP SR Orhei, „Euroclinic” SRL urmînd să presteze servicii de radiologie și diagnostic imagistic, în beneficiul

¹⁴⁰ Legea cu privire la parteneriatul public-privat nr.179 din 10.07.2008 (în continuare - Legea nr.179 din 10.07.2008).

¹⁴¹ Decizia CR Orhei nr. 8/11 din 04.11.2010 „Cu privire la parteneriat public-privat”.

spitalului raional Orhei. Deși art.15 alin.2 lit.(b) din Legea nr.179 din 10.07.2008 prevede asigurarea monitorizării și controlului realizării proiectelor de PPP în UAT respective, iar art.24 din actul menționat prevede că partenerul privat este obligat să prezinte la cerere informația despre realizarea PPP, precum și despre sarcinile și competențele sale, despre drepturile și obligațiile consumatorilor și ale clienților săi, CR și APR nu s-au conformat acestor prevederi, ceea ce a condiționat lipsa informațiilor despre realizarea PPP în perioadele ulterioare, inclusiv a anului 2014. Prin urmare, lipsa de transparență și neinformarea respectivă privind serviciile de imagistică medicală, creează nemulțumiri din partea societății, totodată generând riscul de nerealizare a obiectivelor contractate. Concomitent, contrar prevederilor art. 22 (1) din Legea nominalizată, CR Orhei, în calitate de partener public, nu a asigurat efectuarea unui control anual asupra modului de realizare a parteneriatului public-privat, inclusiv prin desemnarea unui auditor independent.

- *Lipsa de control din partea CR și APR la realizarea unor proiecte nu asigură integritatea și folosirea conformă a patrimoniului public.* Astfel, CR a decis inițierea extinderii Stadionului raional din or. Orhei (construcția etapei a II a stadionului raional), fiind alocate mijloace financiare în sumă de 2,0 mil.lei (în baza deciziei CR Orhei nr.1/2.8 din 07.03.2013) pentru achitarea despăgubirilor în urma exproprierii/procurării terenului cu suprafața de 0,0768 ha. La realizarea acestui proiect au fost admise iregularități, care se exemplifică prin următoarele:

- ✓ comisia privind selectarea PPP (formată prin decizia CR nr.4.9 din 20.09.2012) pentru efectuarea lucrărilor de construcție la Complexul Sportiv raional pe parcurs a suportat multiple modificări, în unele situații fiind implicate alte comisii. Mai mult decât atât, în pofida faptului că solicitarea de alocare a mijloacelor din bugetul raional a fost inițiată/luată de către comisia privind selectarea PPP, decizia privind achiziționarea terenului în cauză a fost luată ilegal de către grupul de lucru a APR Orhei, componența căruia nu este justificată (fiind incluse alte persoane față de cele conform dispoziției președintelui raionului). De menționat, că la luarea deciziilor privind bunul nominalizat nu s-a luat în considerare și faptul că era deja instituit grupul de lucru pentru achiziții, care desfășura achizițiile publice pentru obiectivele finanțate din bugetul de stat, raional și proiecte investiționale. Totodată, dosarul privind achiziția terenului nu conține toate documentele necesare, prin ce nu au fost respectate prevederile HG nr. 9 din 17.01.2008;

- ✓ dat fiind faptul că terenul preconizat pentru extinderea stadionului se afla în proprietatea unui agent economic, achiziția acestuia s-a efectuat dintr-o singură sursă, procesul-verbal fiind semnat doar de 3 persoane din cele 7 din componența grupului de lucru al APR. De menționat, că în contractul privind achiziția și în contractul de vânzare-cumpărare, ca obiect al tranzacției a fost menționat doar sectorul de teren pentru construcții cu suprafața de 0,0768 ha la prețul de 2000,0 mii lei, fără careva mențiuni referitor la imobilul amplasat pe teren, care a rămas în proprietate privată. Mai mult decât atât, în afară de cheltuielile suportate pentru procurarea terenului (2,0 mil.lei), APR a suportat și cheltuieli pentru proiectarea construcțiilor sportive în suma de 482,0 mii lei, însă urmare a faptului că pe terenul procurat se află construcții

private, există riscul că acesta nu va putea fi utilizat în scopurile pentru care a fost procurat, iar mijloacele cheltuite din bugetul raional să fie irosite.

În scopul atragerii investițiilor pentru edificarea unui complex de construcții și extinderea complexului Sportiv raional din str. Scrisului Latin, în baza deciziei CR nr.2/9 din 07.06.2013 a fost încheiat contractul de suprafață (nr. 1/546 din 30.09.2013) pe un termen de 2 ani asupra terenului cu suprafața de 0,6385 ha în favoarea unui agent economic, câștigător al concursului investițional. În pofida faptului că agentul economic s-a obligat să efectueze lucrările în termen de 24 luni din momentul transmiterii documentației de proiect, urmare a transmiterii acesteia de către APR peste un an (la 01.06.2014), executarea lucrărilor de construcție au fost tergiversate, acestea derulând pînă în prezent. Deși potrivit prevederilor art. 448 alin.(1) din Codul Civil superficialul datorează proprietarului terenului, dacă actul juridic nu prevede altfel, sub formă de rate lunare, o sumă egală cu chiria stabilită pe piață, ținînd seama de natura terenului, de zona în care se află el, de destinația construcției, precum și de orice alte criterii de determinare a contravalorii folosinței, redevența a fost stabilită de către CR Orhei în mărimea plății de arendă calculată conform Legii nr.1308 din 25.07.1997 în suma de 16,5 mii lei anual. Astfel, ca urmare a neaplicării condițiilor legale și nestabilirii plății de arendă reieșind din cerințele de piață, veniturile din tranzacția în cauză au fost diminuate cu 210,8 mii lei¹⁴² (estimate de audit).

În pofida faptului că în decizia CR era prevăzut dreptul de înstrăinare a terenului (0,6385 ha) la prețul evaluat de Camera de Comerț și Industrie filiala Orhei, în contractul de suprafață este prevăzut dreptul de a răscumpăra terenul nominalizat la prețul normativ al pămîntului, prin ce se relevă riscul de a rata venituri suplimentare de la înstrăinarea acestuia. Totodată, terenul transmis în suprafață nu este evidențiat în contabilitatea APR la subcontul 014 „Terenuri”, ceea ce contravine prevederilor pct.40 din Instrucțiunea nr.93 din 19.07.2010.

• *Nu s-a asigurat controlul corespunzător asupra utilizării patrimoniului public și mijloacelor bugetare în scopul asigurării implementării și durabilității proiectelor pentru rezolvarea unor probleme de interes public.* Astfel,

✓ în anul 2012, primăria Orhei a beneficiat de proiectul „Dezvoltarea sistemului de management integrat a deșeurilor menajere solide, inclusiv colectarea separată, reciclarea, crearea poligoanelor” (aplicant primăria Orhei și 4 parteneri - primăriile satelor/comunelor Mitoc, Pelivan, Step-Soci și Bolohan) în sumă totală de 4548,0 mii lei, inclusiv 4024,2 mii lei – contribuția FNDR, ceea ce reprezintă 88%, 500,0 mii lei - contribuția primăriei or. Orhei și 23,9 mii din contul mijloacelor ÎM „SCL Orhei”. În urma implementării proiectului nominalizat, primăria Orhei urma să beneficieze de bunuri (tehnică specializată, urne stradale, platforme pentru gunoi etc.). Însă examinînd actele de primire-predare, însoțite de facturile respective, sa relevat că de către primăria or. Orhei au fost primite și transmise Î.M. „SCL Orhei”, bunuri în sumă de doar 3694,6 mii lei, pînă la momentul auditului nefiind primite bunurile în sumă de 329,6 mii lei. În pofida faptului că pct. 7.1 din acordul de parteneriat

---

¹⁴² Anexa nr.8 la Raportul de audit.

prevedea clauze de implementare a proiectului în cauză prin intermediul ÎM „SCL Orhei”, la data de 23.05.2012, prin încheierea contractului cu un agent economic, întreprinderea a transmis obligațiile sale privind acordarea serviciilor de întreținere/amenajare/gestionate a deșeurilor menajere (inclusiv la depozitul de deșeuri) din oraș, suportînd cheltuieli neregulate în legătură cu neexecutarea unor lucrări incluse în calculele plății lunare pentru serviciile în cauză. De menționat că asumîndu-și obligațiuni privind efectuarea unor investiții (inclusiv construcția unei fabrici de prelucrare a deșeurilor pentru producerea energiei electrice regenerabile), acestea nu au fost executate, ca urmare contractul fiind reziliat tardiv. Aceste acțiuni nu au atins obiectivul scontat de a îmbunătăți situația la poligonul de deșeuri, ce condiționează starea catastrofală din or. Orhei;

✓ în baza deciziei nr.2.37 din 03.03.2012, CO a transmis în administrare ÎM „SCL Orhei”, pe un termen de pînă la 01.01.2020, un teren (cu suprafața de 14,4378 ha), pentru exploatarea și întreținerea cimitirului public. Contrar prevederilor art.9 și art.10 alin.4 din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007 și prevederilor Legii nr.436 din 28.12.2006, în lipsa deciziei CO, la indicațiile verbale ale primarului or. Orhei, managerul-șef al ÎM „SCL Orhei”, neavînd nici un drept patrimonial asupra terenului, a transmis unui agent economic (reprezentantul căreia este o persoană aflată în relație de rudenie cu ex-managerul întreprinderii municipale), cu titlul gratuit, terenul cimitirului. De menționat că pînă la momentul auditului, ÎM nu a beneficiat de nici un avantaj economic din urma încheierii acestui contract. De menționat că serviciile de întreținere a cimitirului au fost cesionate cu abatere de la prevederile art.14 alin.(2) lit.c) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006, acestea nefiind aprobate prin decizia respectivă a CO. Totodată, nici tarifele pentru rezervarea locului, precum și alte servicii funerare, prestate de către agentul economic nu au fost aprobate de către CO. Prin urmare, interviurile verbale cu unele persoane fizice denotă că prețul pentru construcția unui cavou începe de la 70,0 mii lei.

• *Cu unele incertitudini a fost implementat Proiectul „Promovarea planificării și implementării participative ca mecanism eficient de abilitare a comunității și dezvoltare locală sustenabilă”, inițiat în baza acordului de grant din partea Uniunii Europene.* Astfel, conform acordului suma totală a grantului constituie 292,15 mii Euro, din care 262,82 mii Euro (sau 89,96 %) – contribuția Uniunii Europene, restul a partenerilor din Republica Moldova (Bussines Consulting Institute - numit prin HG 246 din 08.04.2010 instituție implementatoare; primăria Orhei și primăria Telenești în calitate de beneficiari). Ca obiect al acordului de grant a fost stabilit implementarea a 4 infrastructuri locale (inițiative de dezvoltare și planuri de sustenabilitate). Pentru implementarea condițiilor acordului, între AO Bussines Consulting Institute și primăriile Orhei, Telenești a fost încheiat un acord de parteneriat (la 07.02.2013), în care sînt stabilite contribuțiile partenerilor în cadrul implementării proiectului în sumă, respectiv, de 4332,44 Euro, de 15000,0 Euro și de 10000,0 Euro, totodată nefiind specificat exhaustiv obiectul implementării și bunurile care urmează a fi transmise beneficiarilor, dar fiind menționat că AO Bussines Consulting Institute își păstrează dreptul de proprietate asupra bunurilor pentru o perioadă de 5 ani de la finalizarea proiectului. În acest context, misiunea de audit

relevă că primăria or.Orhei (în baza deciziilor respective ale CO) a transferat contribuția în sumă de 300,0 mii lei, care la momentul transferului constituia echivalentul a 17,23 mii Euro cu 2,2 mii Euro mai mult decât prevedea Acordul de parteneriat. Totodată, în baza unei scrisori neargumentate a AO Bussines Consulting Institute privind majorarea contribuției primăriei, primăria Orhei a mai transferat acesteia neregulamentară 110,9 mii lei (sau echivalentul a 6,57 mii Euro). De menționat că, în conformitate cu actul de predare-primire din 31.07.2014, Bussines Consulting Institute AO în calitate de furnizor a livrat primăriei or. Orhei „lucrări de construcție a sistemului de supraveghere video” în valoare de 568,0 mii lei și „lucrări de construcție a punctelor de iluminarea stradală” în valoare de 562,9 mii lei. Astfel, costul total al inițiativelor de dezvoltare locală din or.Orhei, evidențiate în contabilitatea primăriei, constituie 1130,9 mii lei, contribuția primăriei Orhei în cadrul activităților în proiectul dat constituind suma de 410,9 mii lei, echivalent cu 23,8 mii Euro sau mai mult cu 8,8 mii Euro față de mărimea contribuției la proiect, stabilită în Acordul de parteneriat. De menționat că primăria or. Orhei nu a fundamentat necesitățile instalării sistemelor de supraveghere video. Mai mult decât atât, în urma verificărilor la fața locului, în afară de unele sisteme de iluminat instalate pentru camerele video, alte elemente de iluminare stradală nu au fost instalate. Totodată, rămâne incertă situația privind neconcordanța între suma totală a grantului și investiția realizată.

- *O administrare neconformă se relevă la implementarea proiectului „Parteneriat durabil largit pentru reforma de descentralizare”.* Astfel, în cadrul proiectului au fost efectuate transferuri în sumă de 1260,0 mii lei, din care în lipsa fundamentării necesității participării în proiectul menționat primăria or. Orhei a contribuit cu mijloace în sumă de 200,0 mii lei. Persoanele responsabile de proiectul menționat din cadrul primăriei nu au putut explica scopul acestui proiect și care este rezultatul final, precum și nu au prezentat auditului contractul în baza căruia a derulat proiectul. Totodată, urmare a testărilor de audit privind corectitudinea utilizării mijloacelor în cadrul proiectului menționat, s-a stabilit că, contrar prevederilor art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007 și pct.2 din Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.148 din 14.02.2008¹⁴³, primarul or. Orhei a încheiat cu o persoană (aflată în grad de rudenie) 2 contracte privind acordarea serviciilor de transport, în sumă totală de 135,2 mii lei¹⁴⁴, cu evitarea procedurilor de achiziție, pentru aceeași unitate de timp, cu aceeași unitate de transport. Mai mult decât atât, primăria a achitat persoanei respective și a trecut la cheltuieli mijloace în sumă de 120,8 mii lei¹⁴⁵, în lipsa documentelor justificative. Totodată, la implementarea proiectului în cauză, mijloacele în sumă de 79,0 mii lei¹⁴⁶ au fost utilizate pentru confecționarea billboardurilor, care în lipsa documentului justificativ au fost trecute direct la cheltuieli, totodată agentul economic care le-a confecționat nedispunând de confirmarea documentară privind utilizarea materialelor pentru confecționarea lor.

¹⁴³ Regulamentului achizițiilor publice de valoare mică aprobat prin HG nr.148 din 14.02.2008.

¹⁴⁴ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁴⁵ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁴⁶ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

• La implementarea subproiectului Reparația îmbrăcămintei rutiere de pe str. C.Negruzzi” finanțat de către FISM, primăria or. Orhei a contribuit cu mijloace în sumă de 3722,2 mii lei din care suma de 3000,0 mii lei a fost primită din bugetul de stat, fiind prevăzute Anexanr.4 din Legea bugetului de stat pe anul 2014 nr.339 din 23.12.2013, pentru reparația capitală a străzii C. Negruzzi din or. Orhei. Finanțarea subproiectului de către FISM s-a efectuat în baza Acordului de grant în care s-au fixat costul estimativ al subproiectului (6404,7 mii lei) și mărimea contribuției primăriei. Primăria or. Orhei și Agenția de Implementare a subproiectului a încheiat cu un agent economic contractul privind executarea lucrărilor de reparație a îmbrăcămintei rutiere de pe str. C. Negruzzi în valoare de 6949,5 mii lei, data finalizării lucrărilor fiind la 15.06.2015. De menționat că până la finele auditului (*noembrie 2015*) nu a fost prezentat actul de recepție finală a lucrărilor. Conform actelor de implementare a lucrărilor și facturilor prezentate, volumele contractate nu au fost executate în totalitate, fiind utilizate mijloace în sumă de doar 6358,2 mii lei, sau cu 591,3 mii lei mai puțin.

De menționat că, primăria or. Orhei, inclusiv în cadrul proiectelor, cu abatere de la prevederile art.15 din Legea nr.96 a încheiat contracte de prestari servicii cu persoane fizice în suma totală de 133,3 mii lei¹⁴⁷.

➤ ***Există probleme referitor la patrimoniul public aflat în proprietatea UAT – rețelele de apeduct și canalizare, care în realitate sînt gestionate de asociații sau persoane fizice, fără ca UAT să obțină avantaj economic.*** Astfel,contrar prevederilor legale¹⁴⁸, 12 primării neregulamentar au transmis unor asociații obștești/persoane fizice (în lipsa contractelor) proprietatea publică locală (sonde arteziene și rețelele de aprovizionare cu apă și canalizare) în valoare totală de 13,4 mil.lei¹⁴⁹, fără ca UAT să obțină vre-un avantaj economic, precum și au permis utilizarea resurselor naturale în lipsa autorizațiilor respective. Totodată, primăriile Peresecina și Mîrzești au transmis astfel de bunuri în gestiunea unor persoane fizice. De menționat, că transmiterea patrimoniului public în cauză a fost efectuată în lipsa actelor de predare-primire, întocmite regulamentar, și deciziei consiliilor locale privind stabilirea caracterului transiterii (gratuit sau contra plată), prin ce nu au fost respectate prescripțiile Regulamentului aprobat prin HG nr.688 din 09.10.1995¹⁵⁰. De asemenea, auditul relevă că potrivit cadrului legal, asociațiile obștești sînt organizații necomerciale, iar prestarea serviciilor de alimentare cu apă a populației reprezintă de fapt o activitate comercială/de antreprenoriat. Neluînd în considerare cele menționate, precum și neținînd cont, la momentul oportun, de prescripțiile pct.6 din Hotărîrea Guvernului nr.1406 din 30.12.2005¹⁵¹, AAPL nu au înființat în localitate o structură specializată pentru gestionarea și exploatarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, ceea ce determină folosirea patrimoniului public în scopuri private, ca urmare nefiînd acumulate veniturile respective, totodată suportînd cheltuieli prin

¹⁴⁷ Anexa nr.9 la Raportul de audit.

¹⁴⁸ Art.11 alin.(3) din Legea cu privire la asociațiile obștești nr.837-XIII din 17.05.1996.

¹⁴⁹ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹⁵⁰ Regulamentul cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor de stat, a subdiviziunilor lor, clădirilor, edificiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin HG nr.688 din 09.10.1995.

¹⁵¹ HG cu privire la aprobarea Programului de alimentare cu apă și de canalizare a localităților din Republica Moldova pînă în anul 2015 nr.1406 din 30.12.2005 (abrogată la 28.03.2014 prin HG nr.199 din 20.03.2014).

calcularea uzurii anuale a patrimoniului transmis asociațiilor obștești și persoanelor fizice.

➤ *Unele AAPL nu au asigurat gestiunea conformă și evidența fondului funciar; nu au conlucrat eficient cu OCT, precum și nu au finalizat lucrările de delimitare a terenurilor proprietate publică și de înregistrare primară masivă a terenurilor, prin ce nu au fost respectate prevederile Legii nr.91-XVI din 05.04.2007 și prescripțiile HG nr.1528 din 29.12.2007¹⁵².* Astfel, neînregistrarea regulamentară a drepturilor asupra terenurilor din or.Orhei, determină lipsa unei evidențe a bunurilor proprietate publică, gestionarea lor de către persoane neautorizate, neimpozitarea tuturor bunurilor imobile etc. Prin urmare, AAPL de nivelul I (or. Orhei) nu deține o informație exhaustivă privind fondul funciar aflat în proprietatea UAT, modul de utilizare și beneficiarii acestuia. Unul din factorii care a influențat asupra situației date este neasigurarea executării art.11¹⁵³ din Legea nr.91-XVI din 05.04.2007, care prevedea că Guvernul și AAPL pînă în anul 2008 urmau să asigure efectuarea lucrărilor de identificare a terenurilor proprietate publică, iar pînă în anul 2009 să asigure înregistrarea acestora în registrul bunurilor imobile.

- *Urmare nerespectării cadrului legal de către AAPL din or. Orhei a fost admisă neîncasarea veniturilor din transmiterea în arendă/folosință a terenurilor aferente obiectivelor private.* Astfel, nerespectînd prevederile art.3 alin (2) din Legea nr.91 - XVI din 05.04.2007, AAPL din or.Orhei nu a asigurat efectuarea prin acțiuni de identificare și formare a terenurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale în modul stabilit de legislație. Ca exemplu pot servi: terenurile cu construcții cu suprafața de 0,40 ha (din str. V.Lupu) și de 0,2242 ha, (din str. Dorobanților nr.136/a; acesta fiind extins în prezent și în fondul forestier), care pînă în prezent nu au fost delimitate, identificate și cadastrate, fiind de mai mulți ani gestionate și folosite de către 2 persoane fizice. Ca urmare, AAPL Orhei nu a oficializat transmiterea în folosință/arendă a terenului aferent acestor clădiri.

În alt caz, AAPL din or. Orhei nu a luat măsuri suficiente asupra ocupării abuzive a unui teren proprietate orașului cu suprafața de 0,008 ha. Prin urmare, bunul imobil de pe acest teren (proprietate a CR Orhei nr. cadastral 6401402145.02), înregistrat în registrul bunurilor imobile cu suprafața 118 m² (nefiind delimitat terenul aferent), este deja demolat, în loc fiind edificată o construcție cu 2-etaje. Concomitent, s-a stabilit că fundamentul construcției și pereții acesteia s-au ridicat cu extindere de 5 metri față de construcția demolată, ocupînd abuziv circa 80 m². Situația respectivă a fost condiționată de gestionarea inefficientă și lipsa unui control adecvat din partea AAPL asupra plenitudinii și integrității patrimoniului public aflat pe teritoriul localității și poate cauza riscul pierderii acestuia.

În sensul celor evocate, auditul relevă că, în baza deciziei CR (nr.3/10 din 08.05.2014), s-a decis reabilitarea/supraetajarea blocului administrativ din str. Renașterii Naționale 18. Pentru efectuarea lucrărilor la blocul nominalizat, în baza concursului de selectare a investitorului pentru efectuarea lucrărilor de restabilire/supraetajare a blocului, a fost încheiat (la 28.07.2014) contractul cu un agent economic. Testările de audit privind demararea proiectului în cauză au

---

¹⁵² HG nr.1528 din 29.12.2007 „Despre aprobarea Programului de delimitare a terenurilor proprietate publică”.

¹⁵³ Art.11 exclus prin Legea nr.296 din 21.12.2012, în vigoare din 01.02.2013.

identificat unele deficiențe care se exprimă prin următoarele: neavînd teren aferent, iar potrivit datelor cadastrale suprafața imobilului constituie doar 118,8 m², CR și agentul economic nominalizat au indicat în cererea pentru obținerea certificatului de urbanism suprafața terenului de 753 m²; suprafața construcției noi constituie circa 170 m², iar cea a imobilului proprietate a CR – 118 m², schimbările de suprafață nefiind prevăzute în contract; transmiterea blocului pentru reconstrucție agentului economic nu a fost documentată și autenticată; în condițiile cadrului legal în vigoare, lucrările de restabilire/supraetajare a blocului, fiind de interes public local, urmau a fi propuse de către CR pentru PPP, ceea ce nu s-a efectuat. În contextul celor expuse se relevă că acordarea de către CR Orhei a dreptului de a edifica construcția, în lipsa unor clauze bine argumentate contractual, determină incertitudine asupra dreptului de proprietate a imobilelor publice, precum și riscul de pierdere a proprietății publice.

- *La efectuarea unui șir de tranzacții ce țin de vânzarea-cumpărarea și arenda unor terenuri proprietate publică, AAPL din com. Step-Soci și com. Seliște, nu au asigurat respectarea prevederilor regulamentare, ceea ce a afectat transparența licitațiilor petrecute.* Astfel,

- ✓ la înstrăinarea terenurilor proprietate publică, primăria Step-Soci a admis un șir de iregularități care pun la îndoială corectitudinea licitațiilor efectuate. Prin urmare, la licitațiile petrecute privind vânzarea-cumpărarea a 61 loturi de teren cu suprafața totală de 30,2 ha de fiecare dată, a participat doar cîte un singur solicitant. În aceste condiții este neclară situația cu privire la stabilirea prețurilor de vânzare a terenurilor și justetea lor. Nu a fost asigurată perfectarea conformă a dosarelor de licitație, prin ce nu s-au respectat prevederile Regulamentului aprobat prin HG nr. 136 din 10.02.2009¹⁵⁴. În sensul celor evocate se poate de concluzionat că, la vânzarea-cumpărarea terenurilor proprietate publică, AAPL din com. Step-Soci au evitat principiile de transparență și au creat condiții pentru manipulare cu rezultatele licitațiilor petrecute, precum și pentru riscul de prejudiciere a bugetului prin ratarea veniturilor;

- ✓ iregularități care trezesc suspiciuni privind corectitudinea înstrăinării terenurilor proprietate publică au fost admise și la primăria com. Seliște. Astfel, CL Seliște, neținînd cont de regimul de drept public sub imperiul căruia cad bunurile administrate de acesta, precum și de normele speciale care reglementează acest domeniu¹⁵⁵, a expus la licitație terenul proprietate publică cu suprafața de 1,5685 ha (din domeniul public din categoria împădurit). Comisia de licitație a micșorat neargumentat prețul inițial al terenului cu suprafața de 8,8838 ha (nr. cadastral 6464204685). Nu s-au respectat prevederile legale referitor la stabilirea pasului de licitație. Contrar prevederilor pct. 38 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 136 din 10.02.2009, în cadrul unor licitații din 18.02.2014, câștigător a fost desemnată o persoană afiliată unui membru al comisiei de licitației. Totodată, unele procese-

---

¹⁵⁴ Regulamentul privind licitațiile cu strigare și cu reducere, aprobat prin HG nr. 136 din 10.02.2009 (în continuare – Regulamentul aprobat prin HG nr. 136 din 10.02.2009).

¹⁵⁵ Art. 49 din Codul Funciar nr. 828-XII din 25.12.1991; art. 75 alin. (1) din Legea nr. 436-XVI din 28.12.2006; art. 1 alin.(3) din Legea nr. 91-XVI din 05.07.2007.

verbale privind rezultatele licitațiilor au fost semnate de către președintele comisiei de licitație, acesta fiind desemnat și în calitate de licitant.

- *Atribuirea loturilor de teren pentru construcția caselor de locuit individuale se efectuează de către AAPL în lipsa: unor politici bine determinate în acest domeniu; criteriilor ce stau la baza atribuirii terenurilor; aprecierii efectului economic; procedurilor de control asupra folosirii terenurilor de către beneficiarii funciari în corespundere cu destinațiile stabilite, ca rezultat fiind admise unele deficiente.* Astfel, potrivit prevederilor art.11 din Codul Funciar, AAPL atribuie familiilor nou-formate sectoare de teren din rezerva intravilanului pînă la epuizarea acesteia pentru construcția caselor de locuit, anexelor gospodărești și grădini: în orașe – de la 0,04 pînă la 0,07 hectare și în sate pînă la 0,12 ha.

Verificările și studiile efectuate de către auditori privind legalitatea și echitatea atribuirii sectoarelor de teren familiilor nou formate pentru construcția caselor individuale de locuit au relevat că AAPL or. Orhei și com.Step-Soci în prezent, nu dispun de o strategie exhaustivă în cauza dată, nu au elaborat condițiile pentru construirea caselor pe teritoriul orașului/comunei cu determinarea criteriilor ce stau la baza atribuirii acestora și cu aprecierea efectului economic în acest caz, concomitent nu sînt reglementate procedurile de control asupra folosirii loturilor de pămînt de către beneficiarii funciari în corespundere cu destinațiile stabilite. Astfel, deși de către AAPL din or.Orhei au fost stabilite criteriile de atribuire a sectoarelor de teren pentru construcția caselor individuale de locuit familiilor nou-formate, acestea n-au fost respectate, fiind neîntemeiat atribuite 2 terenuri unor persoane care nu corespund criteriilor stabilite regulamentar, în defavoarea persoanelor care au depus cererile anterior. De menționat că unul din terenuri pentru construcție, primite gratuit, a fost realizat altor persoane contra plată deja peste 24 zile. În cel de-al doilea caz, pe terenul, atribuit pentru construcția casei de locuit la 03.03.2012, beneficiarul a ridicat casa de locuit înregistrată în registrul bunurilor imobile în baza procesului verbal de recepție finală din 19.12.2012, pe cînd autorizația de construcție a fost eliberată practic în același timp cu procesul verbal de recepție finală (12.12.2012). Analogic, cazului precedent, terenul, deja cu construcția, peste puțin timp, a fost înstrăinat contra plata. Mai mult decît atît, ieșind la fața locului, s-a stabilit că efectiv acesta a fost extins, fiind ilicit acaparat teren și construit pe el un bun imobil.

La primăria com. Step-Soci lipsește evidența (registrul) solicitanților de a obține terenuri, lipsesc documentele confirmative privind corespunderea persoanelor, care au beneficiat de terenuri, criteriilor stabilite legal. În cadrul auditului s-au stabilit cazuri de atribuire în proprietate privată a loturilor de teren din intravilanul satului (cu suprafața de 0,10 sau 0,12 ha), fără indicarea numerelor cadastrale în baza unor decizii emise de către CL Step-Soci în anul 2014, pe baza altor decizii din anii 2007-2008 care déjà sînt nule. Primăria nu deține informații privind loturile de teren destinate pentru construcția casei de locuit, cîte terenuri au fost atribuite și ce categorii au beneficiat de acestea.

Cele menționate, precum și multiple nemulțumiri ale locuitorilor comunei, relevă o gestionare frauduloasă a fondului funciar din comuna Step-Soci.

➤ **Contabilizarea neconformă a unor fapte economice și a valorilor nou-create; superficialitatea inventarierilor anuale; neluarea la evidență a bunurilor materiale ce aparțin UAT diminuează valoarea patrimoniului public.** Astfel, ca urmare a nerespectării prevederilor Legii nr.113–XVI din 27.04.2007, precum și prescripțiilor Instrucțiunilor aprobate prin ordinele ministrului Finanțelor nr.93¹⁵⁶ și nr.94¹⁵⁷ din 19.07.2010, autoritățile administrative, instituțiile publice din raionul Orhei și serviciile contabile ale acestora au admis un șir de iregularități, care au condiționat prezentarea dărilor de seamă anuale cu date eronate semnificativ, fiind denaturate elementele patrimoniale și contabile, iregularități (altele decât cele menționate în celelalte compartimente ale actualului Raport) care au însumat circa 128,0 mil.lei¹⁵⁸, din care:

✓ DASPF, primăriile com. Seliște, s. Isacovași gimnaziul din s. Puținței au contabilizat incorect valoarea proiectelor și programelor, care în loc de a fi atribuite la categoria de mijloace fixe au fost contabilizate ca cheltuieli, ca urmare fiind denaturate datele Bilanțului executării bugetelor UAT pe anul 2014, atât pe fiecare UAT în parte, cât și pe raion, concomitent fiind diminuată valoarea mijloacelor fixe cu sumă totală de peste 156,3 mii lei¹⁵⁹. Totodată, primăria s. Peresecina neîntemeiat a înregistrat la categoria „mijloace fixe” (contul 010) cheltuielile pentru construcțiile nefinalizate și echipament în sumă 1437,3 mii lei¹⁶⁰;

✓ DÎTS și primăriile or. Orhei și com. Puțințeinu au asigurat majorarea valorii mijloacelor fixe în urma lucrărilor de reparație capitală, acestea fiind înregistrate ca cheltuieli bugetare pentru investiții capitale în valoare totală de 3186,4 mii lei¹⁶¹;

✓ serviciile contabile ale primăriilor Vatici și Seliște au admis achitări pentru serviciile/lucrările neexecutate în sumă de 1010,4 mii lei și, respectiv, de 9,9 mii lei;

✓ primăriile or. Orhei, s. Peresecina, com. Pelivan, com. Ivancea nu au contabilizat transmiterea în comodat a bunurilor imobile în valoare totală de 76,8 mil.lei¹⁶², nefiind reflectată în contabilitate transmiterea acestora în gestiunea DÎTS Orhei și instituțiilor de învățământ. Totodată, DÎTS nu a înregistrat valoarea bunurilor imobile (clădirile gimnaziilor) primite în comodat de la primăriile din raion în valoarea de peste de 35,5 mil.lei, precum și a 10 unități de autobuse primite de la Ministerul Educație în valoare totală de 5110,0 mii lei;

✓ AP și primăria or. Orhei nu au asigurat contabilizarea tranzacțiilor în perioada de gestiune, în anul 2014 fiind înregistrate cheltuielile aferente exercițiului bugetar precedent în sumă totală de 6921,0 mii lei¹⁶³. Totodată, primăria or. Orhei nu a înregistrat regulamentar cheltuielile în suma totală de 4,2 mii lei;

---

¹⁵⁶ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.93 din 19.07.2010 (în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.93 din 19.07.2010).

¹⁵⁷ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor, aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr. 94 din 19.07.2010(în continuare – Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.94 din 19.07.2010).

¹⁵⁸ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

¹⁵⁹ DASPF - 5,5 mii lei, primăria com.Seliște - 51,0 mii lei și primăria s. Isacova - 51,9 mii lei; gimnaziului din s. Puținței -47,9 mii lei,

¹⁶⁰ Primăriile s.Peresecina - 1437,3 mii lei

¹⁶¹ Primăria or. Orhei cu 1164,4 mii lei (obiectul „strada V.Lupu”) și Primăria com.Puținței cu 1326,9 mii lei (reparația capitală a gimnaziului Puținței), DÎTS 685,1 mii lei (gazificarea gimnaziului Dișcova – 695,1 mii lei).

¹⁶² Primăriile or. Orhei - 53201,0 mii lei, s. Peresecina- 11278,4 mii lei, com Pelivan- 3089,0 mii lei, com Ivancea – 9239,1 mii lei.

¹⁶³ AP – 13,0 mii lei; Primăria or. Orhei- 6570,3 mii lei și 337,7 mii lei.

✓ nerespectând prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.500 din 12.05.1998¹⁶⁴, primării com.Seliște și s. Isacova au casat neregulamentar mijloace fixe în valoare de 4,9 mii lei și, respectiv, de 2,1 mii lei, fără a determina și a lua la evidență materialele obținute în urma casării etc. Totodată, în evidența contabilă a primăriei com.Seliște, la 31.12.2014, este reflectat mijlocul de transport „Moskvici” în valoare de 35,0 mii lei, care de fapt lipsește;

✓ ca urmare a nerespectării cadrului legal și lipsei de responsabilitate din partea persoanelor cu funcții de răspundere, în anul 2014, primăriile or. Orhei, com. Seliște și s. Isacova nu au asigurat inventarierea generală a elementelor bilanțului contabil de activ și pasiv, iar DÎTS nu a confirmat efectiv prin inventariere mijlocul fix „Stația de baidărci din s. Jora de mijloc”, în valoarea de 58,5 mii lei, cu terenul aferent 0,0887 ha;

✓ contrar prevederilor cadrului legal-normativ¹⁶⁵ în vigoare, AP, DASPF, DÎTS și primăriile com. Seliște nu au înregistrat în evidența contabilă terenurile proprietate publică aferente clădirilor gestionate, precum și celor aferente instituțiilor publice din subordine în valoare de cel puțin 438,4 mii lei¹⁶⁶;

✓ nerespectând prevederile regulamentare AP, primăriile or. Orhei, com. Seliște și s. Isacova au înregistrat cheltuieli în sumă totală de 338,7 mii lei¹⁶⁷, în lipsa documentelor justificative;

✓ contrar prevederilor legale, serviciile contabile ale primăriilor or. Orhei și com. Seliște nu au asigurat înregistrarea conformă în evidența contabilă a bunurilor materiale în valoare de 243,3 mii lei și, respectiv, valoarea de 975,2 mii lei. Concomitent primăria or. Orhei nu a exclus din evidența contabilă valoarea fondului locativ privatizat în suma de 30722,7 mii lei¹⁶⁸;

✓ o situație precară prezintă contabilitatea primăriei Vatici, care nu și-a îndeplinit atribuțiile regulamentare și nu a asigurat păstrarea documentelor contabile, registrele de evidență, rapoartelor, devizelor de cheltuieli și a calculelor de deviz, precum și predarea lor în arhivă în modul stabilit; nu a asigurat organizarea corectă a evidenței contabile în conformitate cu prevederile regulamentare, controlul asupra integrității și utilizării corecte a fondurilor fixe, controlul asupra corectitudinii perfectării documentelor și a caracterului legitim al operației efectuate;

✓ de către DASPF n-au fost întreprinse măsuri pentru decontarea regulamentară a tehnicii de calcul învechită în sumă de 65,8 mii lei, totodată fiind admisă procurarea și dotarea pentru fiecare angajat din cadrul direcției cu unitate de calculator și cu imprimantă, care nu sînt atît de necesare, deoarece activitatea lor este mobilă și prestează servicii la domiciliul beneficiarilor;

✓ primăria or. Orhei a contabilizat neregulamentar tranzacțiile ce țin de procurarea materialelor de construcție, contractate cu un agent economic pentru reparația drumurilor locale. Astfel, potrivit facturilor fiscale (semnate de către reprezentantul primăriei orașului și întocmite de către furnizor cu abatere de la

¹⁶⁴ Pct.42 și pct.43 din Regulamentul privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloace fixe aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.500 din 12.05.1998.

¹⁶⁵ Art.17 alin. (4) din Legea nr.113–XVI din 27.04.2007; pct. 69 din Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.94 din 19.07.2010, pct. 40 din Instrucțiunea aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.93 din 19.07.2010.

¹⁶⁶ AP Orhei – 438,4 mii lei.

¹⁶⁷ AP -7,0 mii lei; Primăriile or. Orhei - 271,3 mii lei, com. Seliște - 40,2 mii lei și s. Isacova – 20,2 mii lei

¹⁶⁸ Anexa nr.10 la Raportul de audit.

prevederilor pct.10 alin.1 din Instrucțiunea nr.115 din 06.09.2010¹⁶⁹), în temeiul contractului nr.233 din 29.12.2014, furnizorul i-a eliberat primăriei orașului Orhei materiale de construcție în sumă totală de 1185,9 mii lei. În cadrul auditului s-a constatat că pentru lucrările de reparație a drumurilor locale de la furnizor au fost primite, în baza facturilor de expediție, materiale de construcție în valoare de numai 575,6 mii lei, nefiind primite în sumă de 610,3 mii lei. De menționat că, la momentul oportun, atât primăria, cât și agentul economic nu au documentat transmiterea stocurilor materialelor de construcție la păstrare. Totodată, la 16.10.2015 agentul economic nominalizat a confirmat livrarea materialelor de construcție în valoarea totală de 575,6 mii lei și depozitarea celor nelivate în stoc, solicitând de la primăria or. Orhei prezentarea graficului de livrare a materialelor de construcție nepreluate, care sînt depozitate pe teritoriul acestuia la păstrare.

În contextul celor relatate se menționează că ținerea neregulamentară a evidenței contabile, superficialitatea inventarierii anuale, neluarea justificată la evidență a bunurilor materiale care aparțin UAT diminuează valoarea patrimoniului public, afectează buna gestionare a acestuia și certitudinea raportării financiare.

Recomandări:

11. Președintele raionului, de comun cu autoritățile de resort, **primarii or.Orhei și satelor/comunelor Berezlogi, Chiperceni, Ciocîlteni, Clișova, Cucuruzeni, Donici, Mitoc, Niculaieuca, Podgoreni, Pohorniceni, Vatici, Vîșcauți, Zahoreni** să implementeze procese operaționale și proceduri eficiente de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ privind administrarea/gestionarea patrimoniului public local, precum și o evidență/raportare regulamentară a situațiilor patrimoniale, cu întreprinderea măsurilor de rigoare în vederea înregistrării conforme a patrimoniului proprietate publică la organele cadastrale și înlăturarea iregularităților constatate de audit.

12. Președintele raionului și primarii or. Orhei, satelor/comunelor Peresecina, Pelivan să asigure inventarierea exhaustivă a patrimoniului public transmis în administrarea întreprinderilor fondate, precum și înregistrarea conformă a acestuia în evidența contabilă, inclusiv a drepturilor asupra lui, cu întreprinderea măsurilor de rigoare pentru aducerea în concordanță cu cadrul legal a statutelor și activităților întreprinderilor municipale și instituțiilor fondate.

13. Primarii satelor/comunelor Berezlogi, Bolohan, Ciocîlteni, Ghetlova, Ivancea, Mitoc, Mîrzești, Peresecina, Samananca, Vatici, Zahoreni și Zorile să revadă modul de transmitere a rețelelor de aprovizionare cu apă în gestiune, cu aducerea situațiilor existente (inclusiv privind serviciile de aprovizionare cu apă a populației) în parametrii cadrului legal-normativ în vigoare.

14. Președintele raionului, șeful DÎTS, primarii or. Orhei și satelor/comunelor Step-Soci și Seliște să implementeze un sistem de control intern eficient în domeniul administrării și gestionării fondului funciar, cu luarea măsurilor de rigoare în vederea recuperării restanțelor, calculării și încasării penalităților, încheierii contractelor respective, delimitării și evidenței conforme a terenurilor.

15.Primarul or. Orhei să asigure inventarierea fondului locativ, cu contabilizarea conformă a celui neprivatizat și aprobarea regulamentară a tarifelor pentru chiria lui.

16.Președintele raionului, șeful DÎTS, primarii or.Orheișisatelor/comunelor Ivancea, Pelivan, Peresecina, Step-Soci și Vatici să implementeze proceduri de control intern, inclusiv prin descrierea proceselor corespunzătoare ce țin de domeniul contabilității, care să asigure ținerea regulamentară a evidenței contabile, în scopul raportării regulamentare a situațiilor financiare, cu remediarea iregularităților constatate de audit.

---

¹⁶⁹ Instrucțiunea privind completarea formularului tipizat cu regim special „Factura fiscală”, aprobată prin ordinal Ministrului finanțelor nr.115 din 06.09.2010.

CONCLUZII GENERALE DE AUDIT

Misiunea de audit rezumă că exercițiul bugetar și administrarea fondurilor publice, în special a patrimoniului imobiliar și activelor transmise în gestiune economică, nu reprezintă pentru autoritățile locale din raionul Orhei o preocupare stringentă și sistemică. Aceste derapaje au la origine diverse cauze, mai ales factorul uman, cele mai pronunțate fiind ignorarea de către persoanele cu funcții de răspundere a atribuțiilor de serviciu, pe de o parte, și supravegherea neadecvată de către organele publice centrale a entităților din subordine în teritoriul vizat, pe de altă parte. Astfel, autoritățile de resort, mai cu seamă cele financiare, fiscale și cadastrale, practic nu întreprind eforturi conjugate pentru mobilizarea și încurajarea primăriilor în identificarea surselor pasibile de extindere/consolidare a bazei financiare a UAT respective.

În acest context, auditul public extern atestă că administrația raionului, fără a valorifica propriile disponibilități și rezerve, continuă să mizeze pe suportul bugetului de stat, înaintînd anual Ministerului Finanțelor propuneri de buget cu indicatori subestimați/diminuați la venituri și supradimensionați la cheltuieli. O atare situație denotă disfuncții semnificative evidente în managementul instituțional și cel financiar.

Responsabil de efectuarea și monitorizarea misiunii de audit:

Șeful Direcției generale III

auditul autorităților publice locale

Vladimir POTLOG

Șeful adjunct Direcției generale III

auditul autorităților publice locale

Irina Gutnic

Echipa de audit:

controlor de stat principal/auditor public,
șeful echipei

Constantin FURCULIȚA

controlor de stat superior/auditor public

Svetlana JOSAN

controlor de stat/auditor public

Maria GONCEAR

controlor de stat/auditor public

Stela MOCANU

controlor de stat/auditor public

Natalia CROITOR

Lista abrevierilor

Abrevierea	Termenul abreviat
AAPL	Autorități ale administrației publice locale
APP	Agenția Proprietății Publice
AP	Aparatul președintelui
BNS	Biroul Național de Statistică
CO	Consiliul orășenesc
CR	Consiliul raional
CÎS	Camera Înregistrării de Stat
CTAS	Casa Teritorială de Asigurări Sociale
DASPF	Direcția asistență socială și protecția familiei
DÎTS	Direcția de Învățământ Tineret și Sport
DF	Direcția Finanțe
IFS	Inspectoratul Fiscal de Stat
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
ÎM	Întreprindere municipală
AAP	Agenția Achiziții Publice
ÎS	Întreprindere de Stat
HG	Hotărârea Guvernului
SCL	Serviciul Comunal Locativ
MF	Ministerul Finanțelor
OCT	Oficiul cadastral teritorial
OT	Oficiul teritorial
SA	Societate pe acțiuni

SCITL	Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale
SIA	Sistemul informațional automatizat
PPP	Parteneriat Public Privat
SRL	Societate cu răspundere limitată
UIPAAC	Unitatea de Implementare a Proiectelor de Aprovizionare cu Apă și Canalizare
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FNDR	Fondul Național de Dezvoltare Regională
UAT	Unitate administrativ-teritorială

Anexa nr.1

Informații succinte privind raionul Orhei, cadrul normativ-legislativ relevant (bazele juridice, organizatorice, financiare de constituire și utilizare a bugetului raionului, evidența contabilă în autoritățile publice supuse auditării) și derularea procesului bugetar

<p><i>Informații generale privind raionul Orhei</i></p>	<p>Suprafața terenurilor ocupate de raionul Orhei, potrivit datelor din „Darea de seamă funciară la 01.01.2014”, constituie 122831,37 ha, din care: 23852,72 ha – terenuri proprietate publică a statului; 29344,21 ha – terenuri proprietate publică a UAT, 69634,44 ha – terenuri aflate în proprietate privată.</p> <p>Populația raionului constituie 125 557 de locuitori. AAPL ale raionului Orhei sînt formate în baza Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova și activează conform Legii privind administrația publică locală sub propria responsabilitate și în interesul populației raionale, administrînd necesitățile colectivității raionale.</p> <p>Raionul este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor UAT. AAPL din raion beneficiază de autonomie financiară, au dreptul la inițiativă în ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, își exercită autoritatea în limitele teritoriului administrat și în condițiile autonomiei locale.</p> <p>Pornind de la domeniile de activitate ale AAPL, stabilite prin Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28.12.2006, competențele și responsabilitățile AAPL sînt divizate în două niveluri: nivelul I – competențele autorităților publice care sînt constituite și activează pe teritoriul orașului, comunei sau satului, pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor colectivităților locale (consiliile locale – ca autorități deliberative, și primăriile – ca autorități executive); nivelul II – competențele autorităților publice care sînt constituite și activează pe teritoriul raionului, pentru promovarea intereselor și soluționarea problemelor populației UAT (CR și președintele raionului).</p> <p>Conform prevederilor Legii privind finanțele publice locale nr.397-XV din 16.10.2003 (art.30), funcția de executor principal de buget este exercitată de președintele raionului, primarul orașului Orhei și satelor (comunelor).</p> <p>În anul 2014, în sectorul public din raion erau încadrate 3989,9 unități de personal, fiind finanțați 353 ordonatori terțiari de credite, inclusiv: 63 de instituții preșcolare, 52 de instituții școlare, 56 case de cultură, 1 școală sportivă, 5</p>
---	--

	instituții extrașcolare, 2 muzee, etc.
<i>Cadrul normativ și legislativ relevant</i>	<p>Cadrul legislativ și normativ relevant</p> <p>Bazele juridice, organizatorice și financiare de constituire și utilizare a bugetului raionului sînt reglementate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Legea nr.397-XV din 16.10.2003 privind finanțele publice locale; ✓ Legea nr.847-XIII din 24.05.1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar; ✓ Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală; precum și de alte acte legislative și normative în domeniul politicii bugetar-fiscale. <p>Evidența contabilă în autoritățile publice auditate este reglementată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; ✓ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă a execuției bugetului raional, municipal Bălți, municipal Chișinău și bugetului central al unității teritorial-autonome cu statut juridic special în direcțiile finanțe, aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.51 din 16.08.2004; ✓ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice, aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.93 din 19.07.2010; ✓ Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor, aprobată prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.94 din 19.07.2010, precum și de alte acte cu caracter normativ.
<i>Derularea procesului bugetar</i>	<p>Derularea procesului bugetar la nivel local are loc în contextul procesului bugetar realizat la scară națională. AAPL, cu responsabilități ce țin de elaborarea și aprobarea bugetelor locale, se împart în două categorii:</p> <p>I – autorități reprezentative și deliberative (consiliile locale ale orașului, comunelor, satelor și ale raionului), care examinează și aprobă bugetul UAT;</p> <p>II – autorități executive (primarii de orașe, sate, comune și președintele raionului, ca ordonatori/executori principali de buget), care asigură elaborarea proiectelor bugetelor locale de nivelul I și nivelul II în baza normativelor stabilite, conform Notei metodologice privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor UAT pentru anul 2010, elaborate de Ministerul Finanțelor, și Legii nr.397-XV din 16.10.2003.</p> <p>După aprobarea bugetului de stat, bugetele locale sînt corelate cu prevederile acestuia.</p> <p>Conform cadrului legal, între AAPL de nivelul I și cele de nivelul II nu există raporturi de subordonare, respectiv, bugetele acestora sînt elaborate și executate independent unul de altul. Drept urmare, aceste bugete sînt angajate în relații interbugetare la etapele de elaborare, aprobare și executare, caracterizate prin delimitarea de către autoritățile de nivelul II a veniturilor, prin stabilirea normativelor procentuale de defalcări de la veniturile generale de stat, a volumului transferurilor pentru uniformizarea asigurării financiare a bugetelor locale, a volumului transferurilor cu destinație specială pentru salarizarea unor categorii de angajați din instituțiile de învățămînt și de cultură etc.</p> <p><i>Un șir de AAPL nu au respectat modul de aprobare și executare a bugetelor UAT.</i></p> <p>În conformitate cu prevederile art.20 alin.(6) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003, autoritatea reprezentativă și deliberativă aprobă bugetul unității administrativ-teritoriale pe anul bugetar următor cel tîrziu la data de 10 decembrie. Însă, CR și 19 de primării¹⁷⁰ nu au respectat termenul stabilit, aprobînd bugetul pentru anul 2014 de la 1 la 19 de zile mai tîrziu.</p> <p>În conformitate cu prevederile art.29 din Legea nr.397-XV din 16.10.2003,</p>

¹⁷⁰ Primăriilor or. Orhei (9 zile), comunelor/satelor Biești (8 zile), Bolohani, Mîrzești, Niculaeuca (3 zile), Bulaești (12 zile), Chiperceni (19 zile), Cucuruzenii, Ghetlova, Mitoc, Piatra, Pohrebenei (2 zile), Ivancea, Vișcăuți (4 zile), Pelivan, Pohorniceni, Susleni (1 zi), Selește (10 zile), Teleșeu (16 zile), CR (7 zile)

	<p>Raportul anual privind execuția bugetului UAT pe anul de gestiune se examinează și se aprobă de către autoritatea reprezentativă și deliberativă cel târziu la data de 15 februarie a anului următor anului de gestiune. Însă, în pofida celor relatate, 22 primării¹⁷¹ au aprobat raportul privind executarea bugetului propriu pe anul 2014 de la 2-85 de zile mai târziu. Totodată, Raportul privind execuția bugetului raional Orhei pe anul 2014 a fost aprobat cu întârziere de 8 de zile.</p>
--	--

---

¹⁷¹ Primăriile or. Orhei (85 zile), comunelor/satelor Biești, Pelivan, Piatra (2 zile), Ivancea, Zagoreni (3 zile), Vișcăuți (4 zile) Bolohani, Chiperceni, Ciocilteni, Peresecina, Selește, Zorile (4 zile), Isacova, Vatici (9 zile) Clișova, Pohorniceni, Cucuruzenii (10 zile), Crihana, Donici, Mîrzești, Trebujeni (11 zile).

Contextul general privind executarea veniturilor și cheltuielilor bugetului raionului Orhei

În anul 2014, veniturile și cheltuielile bugetelor UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion au fost executate la nivel de 103,7%, respectiv, de 94% față de prevederile rectificate. Exercițiul bugetar s-a încheiat cu un sold în sumă totală de 36569,3 mii lei. Totodată, luînd în considerare bugetul rectificat, la finele anului 2013 au rămas nevalorificate cheltuieli în sumă totală de 17732,3 mii lei.

Totodată, luînd în considerare bugetul rectificat, la finele anului 2014 au rămas nevalorificate cheltuieli în sumă totală de 16646,9 mii lei, anul bugetar fiind încheiat cu un sold de mijloace bănești în sumă de 31549,0 mii lei, care se prezintă în Tabelul nr.1.

Executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT din raionul Orhei pe anul 2014

Tabelul nr.1

(mii lei)

Tipul de buget	Venituri				Cheltuieli				Soldul mijloacelor disponibile la 31.12.2014	Excedent (+); Deficit (-)	Nivelul cheltuielilor față de încasări, %
	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării, %	Aprobat	Rectificat	Executat	Nivelul executării, %			
Bugetele UAT din raionul Orhei, din care:	291736,5	338581,9	351123,6	103,7	290885,5	378311,3	355724,1	94,0	31682,0	-4600,5	101,3
Bugetul raional (nivelul II)	221078,8	228165,9	239528,1	105,0	219011,6	247465,8	238908,3	96,5	17588,2	619,8	99,7
Bugetul local (nivelul I)	127079,9	169382,6	170562,1	100,7	128296,1	189812,1	175782,4	92,6	14093,8	-5220,3	103,1

Sursă: Raportul privind executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II din raion pe anul 2014.

Analiza bugetelor UAT din raion denotă că sursa de bază a veniturilor în anul 2014 o constituie transferurile de la bugetul de stat, a căror pondere a atins nivelul de 68,0%. Prin urmare, dinamica veniturilor proprii acumulate la bugetele UAT din raion în anii 2011-2014 relevă că, în anul 2014, acestea au fost înregistrate în creștere și au constituit 44,5%. În procesul de planificare a veniturilor bugetare pentru anul 2014, veniturile proprii au fost aprobate la un nivel mai mic față de posibilitățile reale de acumulare pe 28 surse de venituri. Ca urmare, la aceste impozite/taxe au fost încasate mijloace cu 15,8 mil. lei mai mult față de veniturile aprobate. Totodată, la 14 categorii de impozite/taxe au fost acumulate venituri diminuate în sumă de 2,2 mil. lei față de cele aprobate.

Cheltuielile de casă totale ale bugetelor UAT (de nivelul I și nivelul II) din raion, comparativ cu indicii rectificați, au fost executate la nivel de 94,03%.

Prin prisma clasificăției economice, ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor bugetelor UAT din raion revine cheltuielilor pentru remunerarea muncii și plăților corespunzătoare care derivă din acestea – 43,38%, urmate de cheltuielile capitale – 30,56%, și cheltuielile la art.113.00 „Plata mărfurilor și serviciilor” – 18,25%. Totodată, în aspectul clasificăției funcționale, ponderea cea mai mare revine cheltuielilor de casă reflectate la grupa 06 „Învățămîntul” – 54,31%, urmate de cele reflectate la grupa 01 „Servicii de stat cu destinație generală”, care a constituit 8%.

Pe parcursul anului 2014, datoriile creditoare ale raionului s-au majorat cu 7,9 mil. lei, la situația din 01.01.2015 constituind 20,5 mil. lei, din care: 12,4 mil. lei – la retribuirea muncii; 1,6 mil. lei – pentru mărfuri și servicii; 5,1 mil. lei – la investiții și reparații capitale etc. În creștere au fost înregistrate la finele anului 2014 și datoriile debitoare cu 0,4 mil. lei și au constituit 1,3 mil. lei.

Obiectivele auditului, domeniul de aplicare și metodologia

Auditul bugetelor UAT a fost efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi, bazându-se pe o abordare orientată la evaluarea conformității execuției bugetare, cu aplicarea unor proceduri caracteristice atât auditului regularității, cât și auditului performanței.

Pentru a ghida activitatea de audit și a cuprinde aspectele ce țin de execuția bugetului UAT Orhei referitor la planificarea, executarea veniturilor și a cheltuielilor bugetului, precum și aspectele ce țin de evidența și raportarea situațiilor patrimoniale ale UAT, au fost elaborate următoarele obiective de audit:

Obiectivul I: *UAT au respectat legalitatea și regularitatea în procesul bugetar; au identificat/evaluat/fundamentat potențialul economic, respectiv baza de impozitare aferentă formării veniturilor publice?*

Obiectivul II: *UAT au gestionat cheltuielile bugetare în mod legal/regulamentar?*

Obiectivul III: *UAT au asigurat integritatea și gestionarea conformă a patrimoniului public?*

Reieșind din semnificația problemelor identificate și din riscurile determinate la etapa de planificare, au fost selectate pentru auditare: APR; DF; DÎTS; DASPF și 36 AAPL¹⁷² din cadrul UAT din raionul Orhei. De asemenea, unele probe de audit au fost acumulate la IFS Orhei; OCT Orhei; și CÎS.

Pentru realizarea obiectivelor auditului și colectarea probelor de audit, au fost efectuate următoarele proceduri de audit:

- au fost analizate deciziile organelor deliberative și executive (CR; președintele raionului; UAT de nivelul I) în vederea stabilirii nivelului de executare al acestora;
- a fost verificat dacă veniturile pasibile încasării în bugetul UAT au fost planificate și încasate regulamentar;
- în baza eșantionării, a fost verificat dacă unele cheltuieli bugetare semnificative (pentru reparații și investiții capitale, alte cheltuieli etc.) sînt legale și conforme;
- au fost verificate situațiile financiare semnificative din Raportul privind executarea bugetului raional, precum și situațiile patrimoniale din Bilanțul instituțiilor publice finanțate de la buget pe anul 2014, fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare pe care acestea se bazează, în vederea confirmării veridicității lor;
- au fost aplicate diferite proceduri analitice, au fost întocmite teste de fond, fiind analizate și confruntate informații de la diferite entități: IFS Orhei, IMSP; au fost utilizate diferite surse TI (SIA „Cadastrul fiscal”; SIA „Cadastru”; www.geoportal.md și altele);
- au fost verificate situațiile patrimoniale raportate de către UAT, acestea fiind confruntate cu documentele contabile și înregistrările financiare respective;
- au fost realizate interviuri cu angajații unor instituții din cadrul AAPL (de nivelul I și nivelul II) din raion pentru confirmarea concluziilor privind funcționarea controalelor interne asupra anumitor aspecte de activitate etc.

Misiunea a cuprins parțial aspecte ce țin de gestionarea patrimoniului de către întreprinderile municipale fondate de AAPL din raion.

La efectuarea auditului, echipa de audit s-a condus de Standardele internaționale de audit ale ISA, făcînd referințe la Manualul de audit al regularității, pentru o prezentare mai detaliată a abordărilor și proceselor de audit în parte. Astfel, au fost obținute probe suficiente și adecvate în

¹⁷² Primăriile or. Orhei comunelor/satelor Biești, Pelivan, Piatra, Ivancea, Zagoreni, Vișcăuți, Bolohani, Chiperceni, Ciocîlteni, Perescina, Selește, Zorile, Isacova, Vatici, Clișova, Pohorniceni, Cucuruzenii, Crihana, Donici, Mîrzești, Bravniceni, Bulaiesti, Malaiesti, Berezlogi, Mitoc, Morozeni, Neculaieuca, Podgoreni, Putintei, Pohrebni, Samananca, Neculaieuca, Step-Soci, Susleni, Telesu.

scopul furnizării unei baze rezonabile pentru constatările și concluziile determinate de obiectivele auditului.

Anexa nr.4

Executarea bugetelor UAT din raionul Orhei a compartimentul venituri, pe anul 2014
(mii lei)

Codul	Denumirea veniturilor	Aprobat	Rectificat	Executat	Pondere, %	Executat, %
111/01	Impozitul pe venitul din salariu	37298,0	36635,3	36543,9	10,4	99,8
111/05	Impozitul pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie	2,0	13,3	17,8		133,8
111/09	Alte impozite pe venit	500,0	500,0	791,9	0,2	158,4
111/20	Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	2600,0	3437,5	8401,6	2,4	244,4
111/21	Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător	15500,0	15500,0	19761,9	5,6	127,5
111/22	Impozitul pe venit reținut din dividende	300,0	300,0	1678,5	0,5	559,5
111/23	Impozitul pe venit din activitatea operațională	2388,0	1820,0	1773,2	0,5	97,4
114/01	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă	1518,8	1487,1	1370,3	0,4	92,1
114/02	Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	274,1	265,5	365,8	0,1	137,8
114/03	Impozit funciar încasat de la persoane fizice	910,1	908,4	922,8	0,3	101,6
114/06	Impozit funciar pe pășuni și finețe	373,8	371,4	358,2	0,1	96,4
114/07	Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la gospodării țărănești	3365,5	3366,5	3325,0	1,0	98,8
114/10	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	196,3	174,7	184,4		105,6
114/11	Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	300,6	306,8	330,7	0,1	107,8
114/12	Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială	740,1	682,7	729,9	0,2	106,9
114/14	Impozit pe bunurile imobiliare achitat de persoanele fizice-cetățeni din valoarea estimată a bunurilor imobiliare	854,3	856,6	777,6	0,2	90,8
115/04	Impozitul privat	2,5	46,9	85,4		182,1
115/39	Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto	455,4	385,4	394,6	0,1	102,4
115/41	Taxa de amplasare a publicității		0,2	-3,8		
115/44	Taxa pentru folosirea drumurilor de către vehiculele înmatriculate în Republica Moldova	5750,0	5750,0	5947,8	1,7	103,4
115/51	Taxa pentru apă	360,0	345,0	304,5	0,1	88,3
115.53	Taxa pentru lemnul eliberat pe picior	26,0	26,0	26,9		103,5
115/54	Taxa pentru extragerea mineralelor utile	649,6	649,6	1148,3	0,3	176,8
115/60	Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media		0,2	0,2		100,0
115/57	Plata autorizațiilor	17,0	35,2	42,4		120,5
121/03	Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)	200,0	18,9	18,9		100,0
121/12	Dobânzile	262,5	579,8	649,7	0,2	112,1
121/31	Arenda pentru resursele naturale					
121/32	Plata pentru arenda terenurilor cu destinație agricolă	590,2	616,0	676,6	0,2	109,8
121/33	Plata pentru arenda terenurilor cu altă destinație decât cea agricolă	244,0	415,6	1730,2	0,5	416,3
121/35	Chiria bunurilor proprietate publică	10,0	10,7	58,7		548,6
121/36	Alte venituri din proprietate		30,9	111,5		360,8

121/37	Taxa pentru patenta de întreprinzător	1194,6	948,3	1012,4	0,3	106,8
122/27	Taxa de piață	703,0	953,0	1004,3	0,3	105,4
122/28	Taxa pentru amenajarea teritoriului	1245,3	1246,1	1384,2	0,4	111,1
122/29	Taxa pentru cazare	158,0	184,9	212,0		114,7
122/30	Taxa pentru unitățile comerciale	5286,2	5467,9	5480,7	1,6	100,2
122/32	Taxa pentru dreptul de a aplica simbolică locală	124,0	187,1	193,0	0,1	103,2
122/34	Taxa pentru parcarele autovehiculelor	100,0	100,0	103,5		103,5
122/40	Alte încasări	22,1	9,6	0,7		7,3
122/49	Taxa pentru exploatarea construcțiilor subterane în scopul desfășurării activității de întreprinzător, altele decât cele destinate extracției mineralelor utile	5,4	4,4	4,4		100,0
122/67	Taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor	151,2	187,0	189,1	0,1	101,1
122/68	Taxa pentru evacuarea deșeurilor	410,3	550,3	560,3	0,2	101,8
122/69	Taxa pentru dispozitivele publicitare	421,0	451,0	472,1	0,1	104,7
123/01	Amenzi și sancțiuni administrative	370,0	370,0	661,7	0,2	178,8
123/03	Amenzile aplicate de secțiile de supraveghere și control a traficului rutier		250,0	247,0	0,1	98,8
123/15	Alte amenzi și sancțiuni pecuniare	50,0	12,0	13,4		111,7
123/25	Amenzile aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio - foto - video		160,0	168,2		105,1
151/01	Mijloace speciale	9007,0	7783,8	8226,5	2,3	
161/01	Veniturile fondurilor speciale	230,0	230,0	288,0	0,1	
300	Transferuri	139806,0	185527,9	190147,0	71,4	99,1
310	Transferuri pentru cheltuielile curente primite de la bugetele de alt nivel	165365,1	175114,1	175114,1	49,9	100,0
321	Transferuri de capital de la bugetul de stat	27490,0	31070,0	30805,4	8,8	99,1
330	Mijloace încasate prin decontări reciproce de la bugetele de alt nivel		19208,2	17871,2	5,1	93,0
360	Transferuri între componentele bugetului	3714,5	14924,4	14886,4	4,2	99,7
400	Granturi		3633,6	3699,6	1,1	101,8
	Venituri, total:	291736,5	338581,9	351123,6	100,0	103,7
	Inclusiv, venituri proprii	85929,9	86617,8	100232,4	28,5	115,7

Sursă: Raportul privind executarea bugetului raionului Orhei venituri pe anul 2014.

Analiza executării cheltuielilor bugetului raionului Orhei pe anul 2014, potrivit clasificăției economice

(mii lei)

Nr. d/o	Specificație	Cod/art.	Aprobat	Rectificat	Executat	Efectiv	% executării
1	2	3	4	5	6	7	8=6/5
	Cheltuieli totale, din care:		290885,5	378311,3	355724,1	364319,9	94,0
1	Retribuirea muncii	111	116912,0	124185,1	121831,1	123664,0	97,9
2	Contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii	112	26502,8	28286,2	27692,3	28051,8	97,6
3	Plata mărfurilor și serviciilor	113	87059,0	73313,5	64910,1	65503,0	86,5
4	Deplasări în interes de serviciu	114	539,2	470,1	370,6	385,1	76,9
5	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală	116	4036,5	4918,5	4802,0	4801,6	97,2
6	Documente executorii	118		103,4	103,2	103,2	99,4
7	Plata dobânzilor	120	643,4	738,5	701,0	701,0	94,3
8	Transferuri curente, inclusiv:	130	20794,6	30174,3	27027,0	27174,5	89,9
8.1	<i>pentru produse și servicii</i>	131	6411,8	8974,8	8344,8	8516,8	98,3
8.2	<i>în scopuri de producție</i>	132	5750,0	5940,0	5924,8	5924,8	100,0
8.3	<i>către bugetele de alt nivel</i>	133		272,4	272,4	272,4	100,0
8.4	<i>către instituțiile financiare și alte organizații</i>	134		97,6	85,9	85,9	95,6
8.5	<i>către populație</i>	135	8632,8	14889,5	12399,1		
9	Transferuri curente pentru implementarea proiectelor finanțate din surse	191		1260,0	1249,8	1329,3	94,8
10	Cheltuieli capitale, inclusiv	200	34398,0	114861,7	108692,3	112671,9	94,7
10.1	<i>Investiții capitale</i>	241	6514,0	28494,0	25454,2	27889,4	93,0
10.2	<i>Procurarea mijloacelor fixe</i>	242	3541,5	5864,6	5704,5	5842,9	94,3
10.3	<i>Reparații capitale</i>	243	24342,5	74364,7	71417,2	72823,2	
10.4	<i>Vînzarea pămîntului</i>	260		50,0	48,0	48,0	98,7
10.5	<i>Transferuri capitale</i>	270		6088,4	6068,4	6068,4	99,7
11	Creditarea netă	600			-1655,3	-65,5	

Sursă: Raport privind executarea bugetului UAT pe cheltuieli.

Structura veniturilor bugetului raionului Orhei dinamică pe anii 2011-2014

(mii lei)

Denumirea	Art.	Anii			
		2011	2012	2013	2014
Venituri, total		243029,8	248319,7	284196,3	351123,6
Venituri curente	100.00	55068,0	78624,0	96005,2	108746,9
Venituri fiscale	110.00	40849,8	62870,5	75441,2	85279,8
Impozit pe venit	111.00	28907,5	50440,9	59303,1	68968,8
Impozit pe venit din salariu	111.01	25588,7	31243,5	33208,6	36543,9
Impozit pe venit aferent operațiunilor de predare în posesie și/sau folosință a proprietății imobiliare	111.05	2,5	2,7	26,9	17,8
Alte impozite pe venit	111.09	675,7	946,6	459,1	791,9
Impozit pe venit din activitatea de întreprinzător reținut la sursa de plată	111.20	1843,2	2162,0	3223,6	8401,6
Impozit pe venit din activitatea de întreprinzător	111.21	-169,3	14554,9	19079,1	19761,9
Impozit pe venit reținut din suma dividendelor achitate	111.22	966,7	1042,4	993,1	1678,5
Impozitul pe venitul din activitatea operațională	111.23		488,8	2312,7	1773,2
Impozit pe proprietate	114.00	7976,0	8094,6	8643,3	8364,7
Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, cu excepția impozitului de la gospodăriile țărănești (de fermier)	114.01	1524,9	1448,0	1475,8	1370,3
Impozit funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă	114.02	370,7	361,0	356,7	365,8
Impozit funciar încăsat de la persoanele fizice	114.03	904,4	850,7	939,7	922,8
Impozit funciar pe pășuni și finețe	114.06	375,7	359,3	364,4	358,2
Impozit funciar pe terenurile cu destinație agricolă, de la gospodăriile țărănești (de fermier)	114.07	3360,2	3294,2	3529,8	3325,0
Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor juridice	114.10	200,2	185,7	201,1	184,4
Impozit pe bunurile imobiliare ale persoanelor fizice	114.11	300,1	291,1	323,3	330,7
Impozit pe bunurile imobiliare cu destinație comercială și industrială	114.12	547,9	660,0	635,6	729,9
Impozit pe bunurile imobiliare achitat de către persoanele fizice-cetățeni, din valoarea estimată (de piață) a bunurilor imobiliare	114.14	391,9	644,6	816,9	777,6
Impozite interne pe mărfuri și servicii	115.00	3966,3	4335,0	7494,8	7946,3
Impozitul privat	115.04	18,1	39,6	59,9	85,4
Taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)	115.39	414,1	571,0	483,2	394,6
Taxa pentru amplasare a publicității	115.41	429,8	70,1	-3,9	-3,8
Taxa pentru folosirea drumurilor	115.44	2185,9	2620,4	5562,9	5947,8
Taxa pentru apă	115.51	381,5	374,9	388,8	304,5
Taxa pentru lemnul elibarat pe picior	115.53	25,6	43,0	37,0	26,9
Taxa pentru extragerea mineralelor utile	115.54	498,0	596,9	938,7	1148,3
Plăți pentru certificatele de urbanism și autorizările de construire sau desființare	115.57	13,0	19,0	27,7	42,4
Taxa de înregistrare a asociațiilor obștești și a mijloacelor mass-media	115.60	0,3	0,1	0,5	0,2
Încasări nefiscale	120.00	3514,1	3864,0	4230,1	11076,8
Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate	121.00	1182,2	1109,6	1338,9	1305,8
Defalcări din profitul net al întreprinderilor de stat (municipale)	121.03	-	-	39,5	18,9

Dobânzile aferente soldurilor mijloacelor bugetare la conturile bancare	121.12	243,1	213,0	628,1	649,7
Plata pentru arenda pentru terenurile cu destinație agricolă	121.32	504,5	494,7	475,3	676,6
Plata pentru arenda pentru terenurile cu o altă destinație decât cea agricolă	121.33	329,3	332,1	434,7	1730,2
Chiria bunurilor proprietate publică	121.35	91,3	77,0	103,7	58,7
Alte venituri din proprietate	121.36	7,1	6,8	23,4	111,5
Taxa penru patenta de întreprinzător	121.37	1001,1	961,7	1077,7	1012,4
Taxele și plățile administrative	122.00	4456,6	7029,1	8965,1	9604,3
Taxa de piață	122.27	504,2	671,1	699,8	1004,3
Taxa pentru amenajarea teritoriului	122.28	985,4	1144,4	1330,8	1384,2
Taxa pentru cazare	122.29	165,6	272,0	325,9	212,0
Taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială	122.30	2565,8	3828,2	5018,1	5480,7
Taxa de aplicare a simbolicii locale	122.32	156,9	163,6	224,2	193,0
Taxa pentru parcare	122.34	54,9	86,7	112,2	103,5
Alte încasări	122.40	18,7	38,2	17,1	0,7
Taxa de la posesorii unțărilor de transport	122.65	5,1	5,4	5,4	4,4
Taxa pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor	122.67	-	316,6	53,9	-
Taxa pentru salubritate	122.68	-	-	428,9	560,3
Taxa pentru dispozitivele publicitare	122.69		400,0	476,7	472,1
Amenzi și sancțiuni administrative	123.00	1096,9	845,7	760,1	1090,3
Amenzi și sancțiuni administrative	123.01	234,1	345,8	536,9	661,7
Amenzi aplicate de poliția rutieră	123.02	578,6	452,2	107,9	-
Amenzile aplicate de sectiile de supraveghere și control a traficului rutier	123.03	-	-	88,5	247,0
Amenzi aplicate de serviciul Control Financiar și revizie de pe lângă MF	123.04	-	0,3	-	-
Alte amenzi și sancțiuni pecuniare	123.15	284,2	47,4	26,8	13,4
Amenzile aplicate de subdiviziunile Inspectoratului General al Poliției pentru încălcarea traficului rutier constatate cu ajutorul mijloacelor audio-foto-video	123.25	-	-	-	168,2
Mijloace speciale ale instituțiilor publice	151.00	6291,6	5565,3	7805,5	8226,5
Mijloace speciale	151.01	6291,6	5565,3	7805,5	8226,5
Veniturile fondurilor speciale	161.00	196,7	228,1	250,9	288,0
Veniturile fondurilor speciale (cu exceptia celor încasate de organul vamal)	161.01	196,7	228,1	250,9	288,0
Transferuri	300.00	187645,0	167861,6	187180,4	238677,1
Transferuri pentru cheltuielile curente primite de la bugete de alt nivel	310.00	157166,7	152500,0	163037,9	175114,1
Transferuri capitale de la bugetul de stat	321.00	-	-	-	30805,4
Mijloace încasate prin decontări reciproce de la bugetele de alt nivel	330.00	13780,3	8160,7	12841,0	17871,2
Transferuri între componentele bugetului	360.00	16698,0	7200,9	11301,5	14886,4
Granturi	400	316,8	1834,1	1010,7	3699,6

Sursă: Rapoartele privind executarea bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II din raion pe venituri pe anii 2011-2014.

**Executarea veniturilor și cheltuielilor bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II Anexa nr.7
din raionul Orhei pe anul 2014**

mii lei

Tipul de buget	Venituri				Cheltuieli				Soldul mijloacelor disponibile la 31.12.2013	Excedent (+); deficit (-)	Nivelul cheltuielilor față de încasări, %
	aprobat	rectificat	executat	nivelul executării, %	aprobat	rectificat	executat	nivelul executării, %			
Bugetele UAT, din care:	291736,5	338581,9	351123,6	103,7	290885,5	378311,3	355724,1	94,0	31682,0	-4600,5	101,3
Bugetul raional (nivelul II)	221078,8	228165,9	239528,1	105,0	219011,6	247465,8	238908,3	96,5	17588,2	619,8	99,7
Bugetul raional (nivelul I), total inclusiv:	127079,9	169382,6	170562,1	100,7	128296,1	189812,1	175782,4	92,6	14093,8	-5220,3	103,1
Orhei	36296,0	41330,1	43455,7	105,1	37475,2	46715,1	42990,7	92,0	4974,1	465,0	98,9
Berezlogi	2087,6	2216,3	2217,4	100,0	2087,6	2514,2	2269,7	90,3	308,5	-52,3	102,4
Biesti	2950,7	3753,0	3679,1	98,0	2950,7	4074,6	3368,0	82,7	361,8	311,1	91,5
Bolohan	1593,1	2345,7	2323,6	99,1	1593,1	2514,1	2460,9	97,9	249,3	-137,3	105,9
Braviceni	2388,9	2623,9	2474,1	94,3	2388,9	2849,8	2520,6	88,4	137,6	-46,5	101,9
Bulaiesti	1771,5	2238,8	1922,0	85,8	1771,5	2422,8	1997,1	82,4	296,4	-75,1	103,9
Chiperceni	2816,0	4136,2	4146,9	100,3	2816,0	4326,2	4173,2	96,5	198,4	-26,3	100,6
Ciocilteni	3285,8	6209,0	6245,2	100,6	3285,8	6997,0	6817,9	97,4	254,6	-572,7	109,2
Clisova	1510,9	1927,2	1938,9	100,6	1510,9	2016,6	1835,5	91,0	181,6	103,4	94,7
Crihana	1180,5	1550,1	1575,6	101,6	1180,5	1679,4	1381,8	82,3	66,1	193,8	87,7
Cucuruzeni	1735,7	1823,9	1850,0	101,4	1735,7	2073,3	2057,7	99,2	60,2	-207,7	111,2
Donici	1866,4	2484,5	2555,9	102,9	1866,4	2724,0	2494,7	91,6	149,0	61,2	97,6
Ghetlova	2845,2	4271,3	3748,2	87,8	2845,2	4868,4	4057,5	83,3	555,1	-309,3	108,3
Isacova	1979,5	3225,6	2700,5	83,7	1979,5	3728,2	3024,8	81,1	510,1	-324,3	112,0
Ivancea	3751,2	8634,2	8503,9	98,5	3751,2	9669,5	9404,4	97,3	257,4	-900,5	110,6
Jora	3700,8	4635,7	4776,3	103,0	3700,8	5149,7	4909,2	95,3	525,4	-132,9	102,8
Malaiesti	1929,7	2324,2	2390,1	102,8	1929,7	3147,8	2926,5	93,0	885,9	-536,4	122,4
Mitoc	1698,6	2257,9	2272,9	100,7	1698,6	2470,6	2350,7	95,1	228,5	-77,8	103,4
Mirzesti	1630,4	1872,1	1869,4	99,9	1630,4	1989,9	1788,0	89,9	118,0	81,4	95,6

Morozeni	1449,1	1956,2	2010,6	102,8	1449,1	2395,5	1914,1	79,9	445,7	96,5	95,2
Neculaieuca	1331,4	1667,8	1687,2	101,2	1331,4	2137,8	2092,6	97,9	99,9	-405,4	124,0
Pelivan	3394,8	4636,3	4704,0	101,5	3414,8	5200,1	5018,8	96,5	77,3	-314,8	106,7
Peresecina	9151,1	15060,9	15185,1	100,8	9151,1	18945,7	18533,3	97,8	247,9	-3348,2	122,0
Piatra	2337,7	2644,0	2722,1	103,0	2337,7	2893,0	2724,1	94,2	251,8	-2,0	100,1
Podgoreni	1293,8	1712,9	1760,1	102,8	1293,8	1857,4	1768,8	95,2	145,1	-8,7	100,5
Pohorniceni	1318,4	1654,0	1608,0	97,2	1328,4	1742,1	1656,0	95,1	85,5	-48,0	103,0
Pohrebeni	3043,7	5202,5	5226,4	100,5	3043,7	5353,5	5098,6	95,2	201,3	127,8	97,6
Putintei	2690,2	5058,8	5128,6	101,4	2690,2	5471,1	5083,9	92,9	453,9	44,7	99,1
Samananca	1256,6	1511,4	1509,9	99,9	1256,6	1582,1	1295,1	81,9	73,7	214,8	85,8
Seliste	4704,4	5422,8	5347,0	98,6	4704,4	5743,4	5509,9	95,9	352,7	-162,9	103,0
Step-Soci	2398,7	2982,9	2972,8	99,7	2405,7	3436,0	3300,2	96,0	94,5	-327,4	111,0
Susleni	4203,3	5912,7	5901,6	99,8	4203,3	6281,5	4671,8	74,4	385,5	1229,8	79,2
Teleseu	1715,2	2311,2	2260,2	97,8	1715,2	2435,7	2217,9	91,1	140,1	42,3	98,1
Trebujeni	1689,9	2085,3	2181,0	104,6	1689,9	2260,8	2238,3	99,0	181,1	-57,3	102,6
Vatici	3176,3	3684,7	3698,4	100,4	3176,3	3759,7	3692,3	98,2	75,8	6,1	99,8
Viscauti	1549,9	1920,7	1905,0	99,2	1549,9	1947,5	1921,1	98,6	38,0	-16,1	100,8
Zahoreni	1857,4	2305,3	2313,3	100,3	1857,4	2535,2	2404,8	94,9	312,2	-91,5	104,0
Zorile	1499,5	1792,5	1795,1	100,1	1499,5	1902,8	1811,9	95,2	113,8	-16,8	100,9

Sursă: Rapoartele privind executarea bugetelor UAT de nivelul I și nivelul II din raion pe venituri și cheltuieli pe anul 2014.

Generalizarea neregulilor conform referințelor la obiectivul I din Raportul de audit

(mii lei)

Nr. d/o	Denumirea instituțiilor/U AT	Venituri neacumulate de la folosirea încăperilor în lipsa contractelor de locațiune	Venituri de la neschimbarea destinației terenurilor	Venituri ratate din taxe locale	Venituri ratate din vânzarea terenurilor	Venituri ratate de la netransmiterea în arendă a terenurilor	Aplicarea diminuată a mărimii indicilor cadastrali	Venituri ratate de la necalcularea penalităților și ratei inflației	Valoare creanțelor de la vânzarea , cumpărarea și arenda terenurilor și bunurilor necontabilizate	Aplicarea diminuată a cuantumului de arendă	Neimpozitarea terenurilor și bunurilor imobile	Venituri estimate diminuat al calculului taxei pentru folosirea drumurilor	Utilizarea mijloacelor din vânzarea terenurilor	Venituri neincasate din redevență	Diminuarea veniturilor din arenda obiectelor de infrastructură	Diminuarea veniturilor aprobate din lipsa suprafeței terenurilor neevaluate	Total	Venituri subestimate	Venituri supraestimate	Executarea veniturilor din salariu (%)
	Numărul referinței	59	37	32,33,38,41	48,49	52,54,57	17	44,45	51,47	56,58	16,18,23,24,25,26,55	29	50	Ob. III	60	17		3	4	
1.	Berezlogi														4,2		4,2		152,8	105,9
2.	Biești																		123,8	91,8
3.	Bolohani					21,1			0,5						136,5		158,1		26,4	106,9
4.	Bravicieni		2467,8			0,8											2468,6		38,9	115,2
5.	Bulaești																		20	118,9
6.	Chiperceni																	21,6		97,9
7.	Ciocîlteni														49,9		49,9		8,1	82,8
8.	Clîșova	0,4															0,4		1,8	109,5
9.	Crihana	5,5															5,5		2,4	68,4
10.	Cucuruzeni																		50,0	104,3
11.	Donici																		78,5	94,7
12.	Ghetlova	0,8													98,3		99,1		81,3	94,3
13.	Isacova	1,5							81,9								83,4	139,9		145,5
14.	Ivancea	1,1						7,1							41,9		50,1		177,1	84,0
15.	Jora de Mijloc																		125,8	179,1
16.	Mălăiești																		44,4	148,9
17.	Mitoc														34,8		34,8		16,3	110,7
18.	Mîrzești														4,3		4,3		59,5	85,7
19.	Morozeni																		30,0	115,1
20.	Neculăieuca																		4,2	103,4
21.	Orhei			616,8		1176,5		396,4	1153,2	313,2	99,7		900,0				4655,8	1489,6		-
22.	Pelivan		368,6		145,2	3,3			109,9								627,0	140,2		87,0
23.	Peresecina		104,9	4,0		34,4	40,0		59,5		7,8		249,8		301,6	20,4	822,4	109,0		108,4
24.	Piatra																		66,2	114,0
25.	Podgoreni																		60,7	100,0
26.	Pohorniceni	0,4															0,4		12,2	104,0
27.	Pohrebeni																		17,5	109,8
28.	Puținței	1,0															1,0		26,3	
29.	Sămănanca														69,1		69,1		9,4	90,8

30.	Seliște	5,4		101,3	115,3	61,6		6,2	11,7		69,7					371,2		119,2	108,8	
31.	Step-Soci		1501,8	2,4	99,3	9,0		12,8			0,3		126,1			1751,7		16,3	72,8	
32.	Susleni																	73,0	102,7	
33.	Teleșeu																	16,8	82,1	
34.	Trebujeni																68,3		133,4	
35.	Vatici			2,0					2,6					138,1		142,7	0,7		111,6	
36.	Vișcăuți																	33,8	117,5	
37.	Zahoreni													41,0		41,0		32,4	100,0	
38.	Zorile													54,7		54,7		2,6	92,9	
39.	APL nivelul II (CR)	2,7									4195,5		210,8			4409,0	12232,6		-	
	Total:	18,8	4443,1	726,5	359,9	1306,7	40,0	422,5	1416,7	315,8	177,5	4195,5	1275,9	210,8	974,4	20,4	15904,5	14765,0	964,6	-

Sursă: Calculele și estimările echipei de audit efectuate în baza informațiilor prezentate de către instituțiile publice, autoritățile terțe (IFS, OCT, Secția raională de statistică), AAPL de nivelurile I și II din raionul Orhei pe anul 2014.

Generalizarea neregulilor conform referințelor la Obiectivul II din Raportul de audit

(mii lei)

Nr. ord.	Denumirea instituțiilor/ UAT	Cheltuieli de protocol în lipsa documentelor justificative	Achitarea neregulară a plăților salariale	Cheltuieli pentru întreținerea unor structuri, care nu se finanțează din bugetul local	Cheltuieli neconfirmate documentar	Lucrări recepționate la prețuri majorate	Lucrări neexecutate, dar incluse în actele de recepție	Lucrări efectuate în lipsa proiectului (inclusiv expertizare)	Lucrări necontractate	Cheltuielile executate supra limitele maxime aprobate	Lucrări divizate	Documente prezentate cu tergiversarea termenului	TOTAL pag.1
	<i>Numărul referinței</i>	87,90	68	64,66	145,146	104	105	95,96,97,98,99,1 00	106	107	121	108	
1	CR	29,1		1747,8		85,0	21,2		205,6	40,0	1412,6		3541,3
2	Primăria Orhei		136,7	169,0	199,8	179,8		2679,3	367,8		3666,4		7398,8
3	Primăria Peresecina					2,0		1551,1	238,1		736,8	1331,1	3859,1
4	Primăria Step-Soci		22,2						82,4		1382,0	86,5	1573,1
5	Primăria Susleni					11,5			27,5		1821,2		1860,2
6	Primăria Ghetlova								3,9		1799,2		1803,1
7	Primăria Seliște	25,2	50,8			37,7	10,8				495,3		619,8
8	Primăria Ivancea		4,3							844,9			849,2
9	Primăria Isacova	5,0	3,7			71,2					328,2		408,1
10	Primăria Pelivan		20,5								628,7		649,2
11	DASPF								523,5		170,7		694,2
12	DÎTS		302,4						372,8				675,2
13	Gimnaziul Puținței						160,2	1326,9		99,3		368,1	1954,5
	Total pag.1:	59,3	540,6	1916,8	199,8	387,2	192,2	5557,3	1821,6	984,2	12441,1	1785,7	25885,8

Continuare pe pagina următoare.

Nr. ord.	Denumirea instituțiilor/ UAT	Cheltuieli suplimentare pentru întreținerea autoturismului de serviciu	Cheltuieli în lipsa confirmării regulamentare	Lucrări efectuate cu evitarea procedurilor de achiziții	Neasigurarea executării lucrărilor în termen	Încheierea contractelor cu persoane fizice	Neasigurarea întocmirii și păstrării dosarelor de achiziții publice	Transferuri majorate aferente cheltuielilor pentru întreținerea unui copil în instituțiile prescolare	TOTAL pag.2	TOTAL GENERAL
	<i>Numărul referinței</i>	76,77,78,79,80	84	89,122, 144	61	147	125	62		
1	CR	26,2			85,7	84,5		5500,0	5696,4	9237,7
2	Primăria Orhei			2655,8			✓		2655,8	10054,6
3	Primăria Peresecina				198,7		✓		198,7	4057,8
4	Primăria Step-Soci						✓		-	1573,1
5	Primăria Susleni				56,0				56,0	1916,2
6	Primăria Ghetlova						✓		-	1803,1
	Primăria Seliște	22,4					✓		22,4	642,2
8	Primăria Ivancea						✓		-	849,2
9	Primăria Isacova	8,1				37,1	✓		45,2	453,3
10	Primăria Pelivan						✓		-	649,2
11	DASPF	57,4	183,1			11,7	✓		252,2	946,4
12	DÎTS	26,1			1085,1		✓		1211,2	1886,4
13	Gimnaziul Puținței						✓		-	1954,5
	Total pag.2:	140,2	183,1	2655,8	1525,5	133,3		5500,0	10137,9	36023,7

Generalizarea deficiențelor constatate la obiectivul III din Raportul de audit

Nr,ord	AAPL	Neînregistrarea drepturilor asupra bunurilor imobile publice/nregistrarea neconformă în cadastru a drepturilor patrimoniale		Patrimoniul transmis neregulat și irațional rețele de gazoduct		Patrimoniul în stare de Degradație și deteriorare		Diminuarea valorii patrimoniului raportat la APP	Nr de întreprinderi	Valori înregistrate transmise în ÎM, SA inclusiv în fondului statutar a	Fond locativ privatizat	Valoarea rețelilor de apă transmise neregulat	necontabilizarea conformă a elementelor contabile(și patrimoniale	Total	
		nr.	mii lei	mii lei	Nr	mii lei	mii lei								mii lei
	Referință	127		129		130		133; 136; 137		132		158	149	158	-
1	Orhei	1	516,1			1	420,6		6	98790,1	30722,7		62155,0	192604,5	
2	Berezlogi		588,9	1043,6								73,8		1706,3	
3	Biesti			749,9	1	40,2			1	2,0				792,1	
4	Bolohan											2422,0		2422,0	
5	Braviceni								1	5,0				5,0	
6	Bulaiesti			200,8					1	5,0				205,8	
7	Chiperceni	7	2725,4	2173,7					1	2,0				4901,1	
8	Ciocilteni		5100,5	6195,0								890,7		12186,2	
9	Clisova	3*	2889,3						1	1,5				2890,8	
10	Crihana				2	311,3								311,3	
11	Cucuruzeni	1	376,2						1	5,4				381,6	
12	Donici	1	17,1						1	1,5				18,6	
13	Ghetlova											1754,7		1754,7	
14	Isacova												72,1	72,1	
15	Ivancea			3769,6	2	132,8			1	5,4		548,6	9239,1	13695,5	
16	Malaiesti								1	4,2				4,2	
17	Mitoc	2	108,0	533,0								621,3		1262,3	

18	Mirzesti										76,2		76,2
19	Morozeni				2	178,1		1	10,0				188,1
20	Neculaieuca	1	216,0										216,0
21	Pelivan							1	3343,0			3089,0	6432,0
22	Peresecina							2	1316,6		3614,9	12715,7	17647,2
23	Piatra							1	3,0				3,0
24	Podgoreni	1	14,5		3	229,1							243,6
25	Pohorniceni	4	1731,4										1731,4
26	Pohrebeni							1	1,0				1,0
27	Putintei							1	3,0			1326,9	1329,9
28	Samananca			782,5				1	1,0		1226,6		2010,1
29	Seliste											1361,6	1361,6
30	Susleni							1	5,0				5,0
31	Telescu							1	1,5				1,5
32	Vatici	3	427,4		2	296,6					483,3	1010,4	2217,7
33	Viscauti	10	3914,3										3914,3
35	Zahoreni	5	739,4	1555,1							732,5		3027,0
36	Zorile				2	1062,0					977,3		2039,3
37	AP	1	1322,3				71968,6 (3908.7) 43177,0	3	540,8			458,4	74290,1 39268,3
38	DÎTS	9	8880,3									5805,1	14685,4
39	DASPF	1	4645,8									5,5	4651,3
40	Gimnaziul Puținței											47,9	47,9
	Total	33	34212,9	17003,2	14	2670,7	111236,9	28	104047,0	30722,7	13421,9	97286,7	410602,0

Măsurile întreprinse pe parcursul auditului de AAPL ale UAT de nivelul I și nivelul II din raionul Orhei pe marginea Raportului de audit

- **Aparatul președintelui raionului** a înregistrat regulamentar în evidența contabilă terenul proprietate publică S-ța 0,6385 ha transmis în superfițe în sumă totală de 222,7 mii lei;
- **DÎTS** - a înregistrat regulamentar în evidența contabilă patrimoniul primit în comodat în sumă totală de 40,6 mil.lei;
- **Primăria Orhei** - 4 agenți economici au prezentat spre calcul adăugător venituri din taxa de piața în sumă de 41,4 mii lei; 2 agenți economici au prezentat spre calcul venituri din taxa de piața în sumă de 52,2 mii lei; a încasat de la un agent economic mijloacele financiare în sumă de 13,4 mii lei, urmare a acceptării lucrărilor la prețuri majorate (*reparație a sălii festive și a acoperișului primăriei or. Orhei*); 4 agenți economici au prezentat suplimentar spre calcul și au achitat integral taxa pentru unități comerciale în sumă de 115,7 mii lei;
- **Primăria Puținței** - a înregistrat costul documentației de proiect în sumă de 47,9 mii lei;
- **Primăria Susleni** - a încasat de la un agent economic mijloacele financiare în sumă de 11,5 mii lei, urmare a acceptării lucrărilor la prețuri majorate;
- **Primăria Seliște** - a încheiat contracte de muncă cu toți angajații, a elaborat fișele de post; dosarele de achiziției publice au fost cusute; stampilate și numerotate de către autoritatea contractantă; a înregistrat regulamentar în evidența contabilă costul apeductul în valoare de 975,2mii lei; a înregistrat costul documentației de proiect în sumă de 39,1 mii lei;
- **Primăria Peresecina** - a încasat de la un agent economic mijloacele financiare în sumă de 1,0 mii lei, urmare a acceptării lucrărilor la prețuri majorate.